

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

25. obljetnica progona Hrvata

BROJ
682

Subotica, 13. svibnja 2016. Cijena 50 dinara

Marijanske
pjesme na Tekijama

Viškove mlijeka
nema tko otkupiti

Subotički osnovci
u Čakovcu

INTERVJU
Miroslav Pendelj

Međimurje malo kak si lepo radno

SADRŽAJ

TEMA

8

Hrtkovci nekad i sad
**VRIJEME LIJEČI,
ALI OŽILJCI OSTAJU**

RAZGOVOR

19

**REDATELJICA NEVENA MLINKO
O PREMIJERI PREDSTAVE VELIKA
TVORNICA RIJEČI**

ŠIROM VOJVODINE

24-25

Zbor *Odjek Zajednice Hrvata Zemun* knjižnice i
čitaonice *Ilija Okrugić*
VELIKI JE IZAZOV RADITI

KULTURA

30

Godišnji koncert KUD-a Hrvata *Bodrog* iz
Monoštora
NA PONOS SVOJIM DIDOVIMA

KULTURA

31

Zbor Ličkog zavičajnog društva *Vila Velebita*
gostovao u Subotici
PUČKO IZVORNO PJEVANJE

SPORT

51

Damir Ivkov, vratar, Bački Monoštor
NE MOŽE BEZ NOGOMETA

Krojenje

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Zvonko Sarić, Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**
Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
(tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica)
(jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Sajnos doo Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP Ъ Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

Ukusi su različiti, stara je istina koja većinu ne zabrinjava previše, jer poznato je ono staro: »ne može se svakome udovoljiti«. Ova je istina, međutim, za urednike i novinare stalni izazov, jer su rezultati njihovih odluka, rada, pa i propusta, stalno pred očima javnosti. Pred očima čitatelja, medijskih eksperata i monitora, dobronamjernih i zlonamjernih kritičara.

I među samim novinarima, kao i čitateljima, ne postoji suglasnost kako bi trebao izgledati jedan manjinski medij. Jedni smatraju kako treba izvještavati,

problematicirati i pisati samo o tome što se događa u dotičnoj manjinskoj zajednici i da sugovornici trebaju biti samo Hrvati, na primjer. Drugi pak tvrde kako se time manjine samogetoiziraju i kako trebaju biti zastupljene teme i sugovornici koji se tiču svih građana ma koje vjere ili nacije bili. Smatraju neki kako treba biti više politike i »teških« tema, a drugi da treba biti više »lakih« tema, zabave, reportaža, recepata, lijepih priča....

Neki bi voljeli ljepši izgled novina s više fotografija, drugi bi više teksta, u protivnom novina je za njih slikovnica. I naravno, svi bi voljeli da se piše o njihovom mjestu, dok ih događaji iz drugih mjesta baš i ne zanimaju. I tako iz tjedna u tjedan. U svemu tome nemoguće je »skrojiti« svako izdanje baš svakome po mjeri. Nekada nečeg ima više, a drugoga manje, ovisi to i o samim događajima, o sugovornicima koji su voljni odgovoriti na novinarska pitanja za *Hrvatsku riječ* i o mnogo čemu drugome. Tako u ovom broju donosimo tekst o obilježavanju 25. obljetnice progona vojvođanskih Hrvata i o tome kako se, unatoč činjenici da su deseci tisuća Hrvata prognani iz svojih domova i da se broj Hrvata u Srbiji sa 196.409 smanjio na 57.900 (o čemu je *Hrvatska riječ* u više navrata pisala), u javnosti Srbije uporno šuti.

Donosimo i gospodarske teme – o viškovima mlijeka i problemima s kojima se suočavaju mali stočari i ratari u Somboru, turističko-gospodarsku reportažu iz Međimurja, gospodarski najrazvijenije županije u Hrvatskoj, a u našoj anketi pitali smo Hrvate iz Starčeva, Sonte i Novog Beograda mogu li iz kućnog proračuna podmiriti svoje potrebe. Pišemo o pristupanju Srbije EU, donosimo aktualne političke vijesti.

I naravno ispratili smo i sva događanja u hrvatskoj zajednici – koncert marijanskih pjesama u Tekijama, predstavu *Velika tvornica riječi* u Subotici, godišnji koncert KUDH-a *Bodrog* iz Monoštora i posjet Dubrovčana ovome mjestu, obnovu Zbora *Odjek* u Zemunu, međunarodni okrugli stol *Urbani Šokci* u Osijeku i Vinkovcima, gostovanje Glazbenog društva *Vila Velebita* u Subotici, turneji HKPD-a *Jelačić* iz Petrovaradina na Hvaru...

Pišemo i o uspjesima i nagradama učenika tamburaškog odjela subotičke Muzičke škole, kao i sudjelovanju učenika O *Matko Vuković* na VIII. Državnom natjecanju u znanju i kreativnosti nazvanom *Čitanjem do zvijezda* u Čakovcu. Donosimo i vijesti i druge teme u rubrikama *Kultura*, *Crkva*, *Sport*, a tu su i komentari, kolumne, feljtoni, priča o fotografiji, pisma čitatelja.

I da se vratimo na početak priče »ukusi su različiti«. Možda ne zanima svakoga sve i neće se svakome svidjeti sve, ali takav cilj, zasigurno ne može ispuniti niti jedan medij na svijetu. I zbog toga i novinarska deviza jeste »za svakoga ponešto«.

J. D.

Plan usvojen na vrijeme

Šef pregovaračke grupe za poglavlje 23 **Čedomir Backović** izjavio je da je Akcijski plan za poglavlje 23 prihvatio 27 od 28 zemalja Europske unije, odnosno dalo suglasnost na izvještaj o kvaliteti Akcijskog plana.

»Osim Hrvatske i samozvanih stručnjaka, svi ostali misle da je taj plan sasvim u redu. Da su se potrudili, umjesto da političare, pročitati taj plan onda bi vidjeli što je realno, a što je nadrealno«, rekao je Backović Tanjugu, komentirajući zamjerke Transparentnosti Srbija.

Backović je kazao da prema pozitivnim propisima Srbije apsolutno nije sporno da je tehnička Vlada mogla usvojiti Akcijski plan za poglavlje 23, ističući da je taj dokument usvojen na vrijeme, kako je i bilo planirano u skladu s procesom pregovora.

Novi saziv Skupštine APV

Pokrajinska izborna komisija proglasila je 4. svibnja konačne rezultate izbora u Vojvodini, a Statutom je predviđeno da se parlament treba konstituirati u roku od 30 dana od dana proglašenja izbornih rezultata.

Konstitutivnu sjednicu Skupštine Vojvodine sazvat će predsjednik pokrajinskog parlamenta **István Pásztor**, koji će po koalicijskom dogovoru između SNS-a i SVM-a biti na mjestu predsjednika Skupštine i naredne četiri godine, prenosi RTV. Na sjednici će se verificirati mandati 120 zastupnika, formirati zastupnički klubovi, te izabrati predsjednik i potpredsjednici pokrajinskog parlamenta. Pokrajinski premijer će biti netko iz redova SNS-a, stranke koja je pobijedila na travanjским izborima.

»Konstitutivna sjednica Skupštine Vojvodine bit će održana najvjerojatnije 2. ili 3. lipnja. Mislim da će se relativno brzo povlačiti potezi. Iza te prve konstitutivne sjednice će vjerojatno brzo uslijediti nova, na kojoj će se donijeti odluka o pokrajinskoj Vladi i nakon toga će se ona i konstituirati«, izjavio je Pásztor.

RAZGOVOR O MANJINSKOM I VIŠEJEZIČNOM INFORMIRANJU

Medije su kupovali ljudi koji nemaju veze sa medijskom industrijom

Proces privatizacije medija u Srbiji još uvijek nije završen i 10 medija još uvijek čeka na besplatnu podjelu dionica zaposlenima, a među njima je sedam višejezičnih medija, rečeno je na okruglom stolu o manjinskom i višejezičnom informiranju u kontekstu provedbe medijskih zakona održanom u Nezavisnom društvu novinara Vojvodine (NDNV) 6. svibnja u Novom Sadu. Moderator okruglog stola bio je predsjednik NDNV-a **Nedim Sejdinović**, a govorili su članica Komiteta za zaštitu novinarstva i sigurnost novinara u Vijeću Europe **Gordana Predić**, medijska analitičarka **Zsuzsanna Szerencses** i predstavnica Medijskog odjeljenja Misije OEES-a u Srbiji **Sanja Stanković**.

Zsuzsanna Szerencses je navela da su od 73 medija koji su bili u procesu privatizacije, njih 43 višejezični, s ukupno 79 manjinskih programa i sadržaja, od čega je do sada ugašeno 20.

Szerencses je navela da je u procesu privatizacije smanjen obim manjinskog informiranja, ali se istovremeno pokazalo da je bilo kupaca koji su zainteresirani i za višejezične medije. Također je naglasila kako su

u procesu privatizacije medije kupovali ljudi koji nemaju veze s »medijskom industrijom«, ali imaju veze sa Srpskom naprednom strankom, a u nekim slučajevima i veze s pojedinim manjinskim partijama koje su imale i imat će veze s vladajućom partijom u Srbiji. Članica Komiteta za zaštitu novinarstva i sigurnost novinara u Vijeću Europe Gordana Predić zaključila je da je konfuzija još veća nego što je bila, jer greške iz prošlosti nisu ispravljene. Predićeva je istaknula kako nisu uspjeli sačuvati neke medije koji su se obraćali na hrvatskom jeziku, iako su se prošle godine dogovarali s tadašnjom ministricom vanjskih poslova **Vesnom Pusić** povodom toga.

Na okruglom stolu predstavljen je i izvještaj o manjinskom i višejezičnom informiranju čiji su autori: Nedim Sejdinović i Zsuzsanna Szerencses. Izvještaj je izradio NDNV, uz potporu Veleposlanstva Nizozemske u Srbiji i Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje. Stručnu pomoć u izradi tog istraživanja pružilo je Medijsko odeljenje Misije OEES-a u Beogradu.

K. I. I.

SUSRET VOJVOĐANSKIH HRVATA IZ HRVATSKE I SRBIJE

Bolje odgovoriti na izazove

U sklopu jednodnevnog posjeta Hrvatskoj predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slaven Bačić** i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata iz Vojvodine **Tomislav Žigmanov** susreli su se 2. svibnja s čelništvom Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata – s predsjednikom **Matom Jurićem**, njegovim zamjenikom **Stjepanom Šutijom**, glavnim tajnikom Zajednice **Zlatkom Žužićem** i članicom Glavnog odbora Zajednice **Ivanom Andrić** – **Penavom** s ciljem što kvalitetnijeg sagledavanja i rješavanja pitanja vezanih ne samo uz položaj Hrvata u Srbiji, nego i uz položaj i otvorena pitanja vojvođanskih Hrvata koji su tijekom devedesetih bili prinuđeni pronaći dom izvan svog zavičaja, prvenstve-

no u Hrvatskoj. Tako je, među ostalim, bilo govora o ubijenim i nestalim vojvođanskim Hrvatima na teritoriju Srbije za vrijeme Domovinskog rata u Hrvatskoj kao i drugim zlodjelima koji su nad Hrvatima počinjeni u to doba, a za koja još nitko nije odgovarao; o neriješenim imovinskim pitanjima napose onih koji su, kako bi spasili svoj život i život svojih obitelji, napustili svoje kuće ostavivši sve iza sebe, mirovinama ovdašnjih Hrvata koji ih dobivaju iz Srbije, a koje su toliko male da su ispod svakog ljudskog dostojanstva, ali i o problemima i pitanjima za koje nastoje pronaći najbolja moguća rješenja predstavnici Hrvata u Srbiji, poput HNV-a i DSHV-a. Primjerice, bilo je riječi o njihovim nastojanjima za povratak Hrvatskog doma u Srijemskoj

Izaslanstvo EU u HNV-u

Provedba Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, te izmjene i dopune Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina i Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina bile su teme sastanka u Hrvatskom nacionalnom vijeću, održanom 10. svibnja s predstavnicima Izaslanstva Europske unije u Srbiji.

Sastanku su prisustvovali predstojnik političkog odjela Izaslanstva EU u Srbiji **Luca Bianconi**, savjetnica za pitanja ljudskih i manjinskih prava pri Izaslanstvu EU u Srbiji **Gordana Arackić**, predsjednik HNV-a **Slaven Bačić**, član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za oblast informiranja **Ivan Ušumović** i dopredsjednica Odbora za obrazovanje HNV-a **Jasna Vojnić**.

O provedbi Akcijskog plana Jasna Vojnić je istaknula da je dio tog plana koji se odnosi na obrazovanje, i to izradu udžbenika, u početnoj fazi provedbe. Potpisan je trojni sporazum između Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Zavoda za udžbenike i Hrvatskog nacionalnog vijeća, prema kojem će se do kraja ove školske godine izraditi 11 prioritetnih naslova za osnovnu školu. Time bi problem osnovnoškolskih udžbenika na jesen bio u velikoj većini riješen, a onda bi trebalo sklopiti novi sporazum za izradu srednjoškolskih udžbenika.

Ušumović je na sastanku naglasio probleme neodgovarajućeg modela supstitu-

cije informiranja na elektroničkim medijima na lokalnoj razini, konkretno kroz osporavanje novinskih udruga i ministarstva kulture i informiranja, te uloge nacionalnih vijeća na natječajima ministarstva na kojima se odlučuje o raspodjeli sredstava projektima kojima bi se trebalo nastaviti informiranje na manjinskim jezicima.

U vezi s ostvarivanjem prava nacionalnih manjina Bačić je istaknuo kako se dio Akcijskog plana o političkoj reprezentaciji manjina počeo provoditi na neodgovarajući način, tj. da se usporedno pravna analiza predstavljenosti manjina u regiji ne obavlja putem stručnih tijela, već u samome Ministarstvu pravde, što nije obećavajuće. Također je istaknuo da hrvatska manjina ostaje kod zahtjeva za primjenom bilateralnog sporazuma o zaštiti manjina glede garantiranog zastupstva hrvatske manjine u predstavničkim tijelima svih razina vlasti. Glede najavljenih zakonskih promjena Bačić je istaknuo problem da radna skupina za izradu nacarta ne kontaktira s koordinacijom nacionalnih vijeća, te manjinske zajednice nemaju precizne informacije o detaljima, ali misli da će se raditi uglavnom o kozmetičkim promjenama, usuglašavanju s ostalim kasnije donesenim zakonima te odlukom Ustavnog suda koja restriktivno tumači nadležnosti nacionalnih vijeća.

Z. S.

Mitrovići, neriješenim pitanjima osiguravanja udžbenika za učenike koji polaze nastavu na hrvatskom jeziku u Vojvodini, razmjernu zastupljenosti pripadnika hrvatske manjine u državnim tijelima, te pitanje informiranja na hrvatskome jeziku i sl.

Ukazano je također na potrebu za jačim zajedništvom i suradnjom bačkih, banatskih i srijemskih Hrvata u Srbiji i Hrvatskoj, boljoj povezanosti udruga srijemskih Hrvata

kako među njima samima u Vojvodini, tako i s Hrvatima koji žive u Hrvatskoj i inozemstvu, a sve s ciljem poboljšanja komunikacije i uzajamnog pomaganja kako bi se ponajbolje odgovorilo na izazove pred kojim su se našli vojvođanski Hrvati uslijed društvenih i političkih zbivanja, kako u Hrvatskoj tako i u Srbiji.

I. A. P.

Grabar – Kitarović: Objektivni kriteriji

Drugoga dana foruma *Biti siguran*, 7. svibnja u Budvi, predsjednica Hrvatske **Kolinda Grabar – Kitarović** sudjelovala je na panelu o sigurnosnoj suradnji i zajedničkoj odgovornosti u procesu integracija. »Crna Gora je na pragu ulaska u NATO, a Hrvatska će je i dalje podupirati«, rekla je predsjednica Grabar – Kitarović. Savjetovala je Crnoj Gori izradu poslijepristupne strategije, a komentirala je i približavanje Srbije Europskoj uniji.

»Hrvatska je punopravna članica EU-a i ima sva prava kao i svaka članica. Ako se sve članice ne slože oko jednog pitanja, onda treba postići kompromis i dogovor. To pokušavamo i sa Srbijom. Nemojte to shvaćati kao neprijateljstvo prema Srbiji. To apsolutno nije. U interesu svake države je da ispuni kriterije, prije svega radi dobrobiti vlastitih građana, u ovom slučaju vaših nacionalnih manjina. Hrvatska će doista svim srcem iskreno podržavati Srbiju na njenom putu u europske integracije. Međutim, inzistirat ćemo na kriterijima, oni su objektivni«, rekla je predsjednica Hrvatske.

TS:

Rokovi već prošli

Nevladina organizacija Transparentnost Srbija priopćila je da je Akcijski plan za poglavlje 23 »neprimijećeno« usvojila tehnička Vlada Srbije u postizbornim danima i ukazala da su mnogi rokovi za provođenje određenih aktivnosti postavljeni u tom planu već prošli.

»Što se tiče sadržaja tog dokumenta, sve što je ranije bilo loše, ostalo je loše i sada«, a tome je dodan i »element nadrealnog«, jer je kao rok provođenja navedeno četvrto tromjesečje 2015. godine ili prvo tromjesečje 2016., koji su već protekli.

»Štoviše, na sajtu Vlade, u okviru informacija o sjednici za ovo poglavlje, Akcijskog plana i nema«, kaže TS, ali dodaje kako je dobro je što je plan konačno usvojen, jer je bolje da se pregovori o procesu pridruživanja otvore nego da stoje na »mrtvoj točki godinama«.

ZAJEDNICA PROTJERANIH HRVATA OBILJEŽILA 25. OBLJETNICU PROGONA VOJVODANSKIH HRVATA

O protjerivanju se šuti

Unatoč nestajanju Hrvata u Srijemu, nizu neriješenih pitanja (primjerice, pitanja nestalih i ubijenih civila, pitanje obeštećenja, neriješeno pitanje mirovina i dr.), i nakon toliko vremena o protjerivanju građana hrvatske nacionalnosti iz Srbije se općenito šuti

Zajednica protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata osnovana je 28. prosinca 1991. u glavnom gradu Hrvatske, kada su Hrvati u velikom broju bili prisiljeni napustiti svoj zavičaj u kojem su stoljećima živjeli kao autohtono stanovništvo i svoje utočište pronaći u matičnoj državi, Hrvatskoj. Povratak **Vojislava Šešelja** iz Haaškog pritvora, jedine osobe koja je ikada procesuirana i za zločine etničkog protjerivanja nesrpskog stanovništva Vojvodine, kod protjeranih Hrvata iz Vojvodine probudilo je teška sjećanja na devedesete godine prošlog stoljeća, kada se, kako se procjenjuje, iselilo više od 40.000 Hrvata, pod pritiskom i prijetnjama.

Zajednica protjeranih Hrvata iz Srijema Bačke i Banata izdala je priopćenje za javnost povodom 25. obljetnice početka progona. Priopćenje prenosimo u cijelosti.

SRIJEMSKI HRVATI POD NAJŽEŠĆIM UDAROM

»Ove se godine navršava 25. obljetnica progona vojvođanskih Hrvata, prvenstveno onih iz Srijema. Ta tragična epizoda novije hrvatske povijesti kao da je vraćena na početak nakon što je Raspravno vijeće Međunarodnog kaznenog suda oslobodilo vođu srpskih radikala **Vojislava Šešelja** po svim točkama optužnice za ratne zločine u Hrvatskoj, Vojvodini i Bosni i Hercegovini. U skladu s tom odlukom, među ostalim, za haaške suce riječi

koje je Šešelj izgovorio u vojvođanskim Hrtkovcima, a što se potom odrazilo i na druga mjesta, ponajviše u vojvođanskome dijelu Srijema, predstavljaju jasan poziv na protjerivanje Hrvata. Međutim, većina njih ocijenila je da Tužiteljstvo nije dokazalo da su one i dovele do prisilnog odlaska Hrvata ili do kampanje s ciljem njihova progona. Iako je ta većina zaključila da su dva Šešeljeva govora u Skupštini Srbije predstavljala jasne pozive na protjerivanje i prisilno premještanje Hrvata, predsjedavajući sudac **Jean Claude Antonetti** ipak je rekao kako većina smatra da su oni predstavljali 'alternativni politički program koji nikad nije proveden'.

Iako se miting u srijemskom selu Hrtkovci od 6. svibnja 1992. godine, na kojemu su pročitana imena 17 mještana hrvatske nacionalnosti kojima je zapriječeno da se moraju iseliti, nakon čega je 20 obitelji hrvatske nacionalnosti nasilno izbačeno iz svojih domova, uzima kao početak progona nesrpskog stanovništva i ostalih neistomišljenika iz Vojvodine, pri čemu su upravo srijemski Hrvati bili pod najžešćim udarom, godinu dana prije toga događaja, 1. svibnja 1991. godine, u Novom Slankamenu je skinuta hrvatska zastava s Hrvatskog seljačkog doma nakon čega su uslijedila zastrašivanja, premlaćivanja, protjerivanja, ubijanja, prisilna novačenja i druga zlodjela nad tamošnjim Hrvatima. Prema podacima izbjegličkih udruga iz Vojvodine, na teritoriju istočnog

Srijema i južne Bačke ubijeno je 25 Hrvata koji su na taj način poslužili kao svojevrsno oruđe prisile na masovno iseljavanje građana hrvatske nacionalnosti, ponajprije iz Vojvodine što je i rezultiralo time da je njih više od 40.000 protjerano iz svojih domova u razdoblju od 1991. do 1996. godine.

Na meti su bili pojedinci, cijele obitelji, mladi, stari, djeca, te katoličko svećenstvo koje nije bilo pošteđeno premlaćivanja i koje je u ta nesretna vremena, riskirajući vlastiti život, tražilo načine da pomogne i zaštiti svoje vjernike. Hrtkovci jesu postali simbol protjerivanja Hrvata iz Srijema i općenito Vojvodine, ali Hrvati su protjerivani i iz drugih vojvođanskih mjesta: Starog i Novog Slankamena, Golubinaca, Sota, Morovića, Erdevika, Kukujevac, Gibarca, Šida, Vašice, Rume, Iriga, Beške, Maradika, Indije, Zemuna, Novih Banovaca, Surčina, Srijemske Kamenice, Beočina, Čerevića, Petrovaradina, Srijemskih Karlovaca, Srijemske Mitrovice, Nikinaca, Platičeva, Martinaca, Sonte... Na taj je način promijenjena demografska struktura prvenstveno Srijema, a od izbjeglih Hrvata nitko se nije vratio u rodni kraj.

Primjerice, selo Kukujevci u općini Šid, u kojemu su se u tom razdoblju također događala ubojstva Hrvata, 1991. godine imalo je 97 posto hrvatskog stanovništva s preko 500 obitelji, dok se danas hrvatske obitelji tamo mogu prebrojati prstima jedne ruke. I ne samo to, ostala su nekažnjena brojna zlodjela

(zastrašivanja, fizička i psihička zlostavljanja, razni oblici šikaniranja, prisilna vojna mobilizacija, prijetnje, bacanje bombi, uništavanje imovine, uključujući i crkvenu, otmice, premlaćivanja, silovanja, masakriranja, ubojstva) koja je provodila i regularna srpska vojska i policija uz suglasnost tadašnje vlasti, a ne samo paravojne postrojbe među kojima je bila i ona jednog novoizabranog zastupnika u Narodnoj skupštini Republike Srbije.

O PROTJERIVANJU SE ŠUTI

Službena statistika je potvrdila da je broj pripadnika hrvatske manjine između dva posljednja popisa stanovništva u Srbiji opao za 18 posto, što je natprosječni pad za ukupnu manjinsku populaciju. Rezultati su još porazniji kada se analizira posljednjih pedeset godina. U nešto više od pola stoljeća Hrvati su izgubili dvije trećine svoje populacije, nestalo je 70 posto Hrvata u Srbiji. Govoreći jezikom brojki to znači da se od 1961. godine, kada je u Srbiji živjelo 196.409 Hrvata, pa do posljednjeg popisa stanovništva 2011. godine ta brojka smanjila na samo 57.900.

Prema Fondu za humanitar-no pravo, Prvi osnovni sudu u Beogradu naložio je Republici Srbiji da **Stjepanu Oskomiću** iz Kukujevaca isplati milijun dinara (16.000 eura) odštete zbog etnički motiviranog ubojstva njegovih roditelja **Agice i Nikole Oskomića** u kolovozu 1993. godine u Kukujevcima. Riječ je

o jedinoj presudi u korist Hrvata (iako novac ne može nadoknaditi živote), vezanim uz spomenuta zbivanja tijekom 1990-ih.

Unatoč nestajanju Hrvata u Srijemu, napose u naseljima koja su nekada naseljavali većinski ili u velikom postotku, nizu neriješenih pitanja (primjerice, pitanja nestalih i ubijenih civila za koje nitko nije preuzeo odgovornost poput braće **Abjanović** iz Morovića, pitanje obeštećenja onih koji su bili prinuđeni ostaviti svoju imovinu u Srbiji, neriješeno pitanje mirovina i dr.), i nakon toliko vremena o protjerivanju građana hrvatske nacionalnosti iz Vojvodine, a i iz Srbije općenito se šuti.

ISTINA O TRAGIČNOJ SUDBINI

Zaokret u tom pogledu napravio je, među ostalim, projekt *Nepodobni građani* potaknut na inicijativu Vojvođanskog građanskog centra iz Novoga Sada, koji se ubraja među malobrojne projekte čiji je cilj osvijetliti ono što se vojvođanskim Hrvatima događalo tijekom 1990-ih. Takvih bi projekata trebalo biti više, kao i sluha u hrvatskoj i srpskoj javnosti, te među vladajućima i u medijima, upravo zbog primjera kakav su braća Abjanović i još dvadesetak ljudi koji su izgubili svoj život tijekom devedesetih godina u vojvođanskom dijelu Srijema, iako u njemu nije bilo

rata, ali i zbog velikog broja vojvođanskih Hrvata koji su protjerani iz svog rodnog kraja. Cilj takvih projekata nije poticanje na osvetu, nego sprječavanje da istina o tragičnoj sudbini vojvođanskih Hrvata tijekom devedesetih godina prošlog stoljeća izbljedi iz kolektivnog sjećanja napose među stanovnicima Vojvodine, ali i da mladima i generacijama koje dolaze bude podsjetnik da se takvo što nikada ne ponovi.

Zajednica protjeranih Hrvata iz Srijema Bačke i Banata ovim putem želi skrenuti pozornost javnosti da se hrvatska nacionalna manjina u Republici Srbiji danas nalazi u situaciji velike obespravljenosti, gdje ne uživa ni približno ona i onakva prava

koja srpska nacionalna manjina uživa u Republici Hrvatskoj. Iako je sporazumom o zaštiti prava hrvatske manjine u Srbiji i Crnoj Gori i srpske i crnogorske manjine u Republici Hrvatskoj od 15. studenoga 2004. godine, definiran pravni okvir na koje su se države potpisnice obvezale, za razliku od Hrvatske, Srbija ne izvršava svoje obveze prema navedenom sporazumu. Također, pozivamo sve institucije i političke aktere Republike Hrvatske da s više razumijevanja i senzibiliteta pristupe problemima hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji koja je u prošlosti bila uvelike zapostavljena od dosadašnjih politika Republike Hrvatske.«

25 svijeća za 25 godina progonstva

Vodstvo i članovi Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata okupili su se 6. svibnja u sjedištu u Zagrebu kako bi podsjetili javnost da je prošlo 25 godina od početka progona vojvođanskih Hrvata iz njihovog zavičaja. Tom je prigodom upaljeno i 25 svijeća u znak sjećanja na brojne tragične sudbine koja je ih pogodila, a među kojima je i dvadeset petoro ubi-

jenih i nestalih za koje do danas nitko nije odgovarao. Datum 6. svibnja nije odabran slučajno za taj događaj. Riječ je o obljetnici događaja u Hrtkovcima iz 1992. godine kada je održan miting na kojem su pročitana imena sedamnaestoro Hrvata kojima je poručeno da se sele ili da biraju draže dijete.

Premda je protjerivanje vojvođanskih Hrvata započelo još 1991. u Novom Slankamenu,

ovaj događaj u Hrtkovcima, u kojem je osobno sudjelovao i **Vojislav Šešelj**, u javnosti je prepoznat kao najeklatantniji i najočigledniji primjer protjerivanja vojvođanskih Hrvata. Nažalost, Hrtkovci su tako postali simbol protjerivanja Hrvata iz Srijema i općenito Vojvodine, u kojima je samo u 19 dana, od 10. do 29. lipnja 1992., prognano oko 600 hrtkovačkih obitelji koji sada žive diljem Hrvatske i svijeta.

Osim vodstva i članstva Zajednice, ovom su događaju, među ostalim, prisustvovali i njihovi prijatelji iz Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata, te dr. sci. **Ante Nazor** iz Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata i voditeljica Odjela za znanstveno istraživanje Domovinskog rata dr. sci. **Ana Holjevac – Tuković**.

Z. Ž.

HRTKOVCI NEKAD I SAD

Vrijeme liječi, ali ožiljci ostaju

Veći broj iseljenih Hrtkovčana danas živi u Kuli u Hrvatskoj, na magistralnoj cesti koja povezuje Požegu i Našice. Iseljeni Hrtkovčani su u svom selu priveli kraju gradnju crkve. Jedna od obitelji koja je pred vihorom ratnih devedestih našla svoje utočište u Kuli je i obitelj Jurčević. Nerado pričaju o onome što se dogodilo u rodnom Srijemu i Hrtkovcima kada su se prije 24 godine morali preseliti u Hrvatsku. Sa sjetom se prisjećaju sretnih vremena provedenih u svom rodnom Srijemu.

»Prošle su 24 godine od našeg proгона. Kažu da vrijeme liječi sve, u što sam se i sama uvjerila, ali ožiljci nikada neće nestati. Još uvijek posjećujem moje Hrtkovce. Volim ih i uvijek će biti moji... Obilazim našu Savu, Gomoglavu, groblje, ali nešto fali... Slušam na radiju izricanje presude Šešelju i sve mislim, možda nisam dobro čula. Zar je moguće, čovjek nije kriv, pa čak ni za govor mržnje? Ružna

poruka je poslana ovom presudom. Zločin se, izgleda, isplati«, kaže **Spomenka Jurčević**, Hrtkovčanka koja sada živi u Kuli.

A kako danas Hrvati žive u Hrtkovcima i Nikincima i ima li straha poslije oslobađajuće presude Šešelju, svjedoči župnik u

Nikincima vlč. **Ivica Živković**.

»Straha još uvijek ima, mada ljudi nerado govore o tome, napose od kada je Šešelj oslobođen po svim točkama optužnice. Ljudi se plaše da se ne ponovi zlo koje ih je zadesilo prije 24 godine. Ne mogu reći da mnogi ne pate zbog toga, ali ne žele javno govoriti već

svoj bol nose u srcu. Danas Hrvati u Nikincima i Hrtkovcima dijele sudbinu ostalog većinskog naroda. Puno je ljudi nezaposleno, a i oni koji rade imaju jako mala primanja. Upravo ti egzistencijalni problemi potiskuju one druge«, kaže vlč. Živković.

S. Darabašić

DORĐE SUBOTIĆ, POLITIČKI ANALITIČAR

Negiranje zločina

Danas, 25 godina poslije protjerivanja Hrvata iz Srijema, postavljaju se mnoga pitanja. Prvotno ona da li će krivci biti kažnjeni za progon Hrvata iz Srijema i mnoga zlodjela počinjena na tim prostorima. Među rijetkima u Srbiji koji na to podsjeća i komentira je politički analitičar **Dorđe Subotić**.

Jesmo li danas zrelije i odgovornije kao društvo i zašto se Srbija nije ispričala svojim bivšim državljanima za tragične događaje u Vojvodini tijekom devedesetih?

Nažalost, u prirodi politike države Srbije već više od četvrt stoljeća je da sve zločine negira ili pak umanjuje i pravda. Tako počinjeni genocid u Srebrenici, a to je odluka Međunarodnog suda pravde, skoro za sve politike nije genocid, nego stravičan zločin. Naravno, ima i rijetkih i časnih izuzetaka koje potvrđuju pravila. Po tom političkom rezonu ni u Srijemu nije bilo ni zločina ni protjerivanja nesrpskog stanovništva, a posebno građana hrvatske nacionalnosti. Kada se više od 20 godina stvara politička, društvena i medijska atmosfera

da ničeg nije bilo, onda naravno da za nešto što se »nije dogodilo« nema ni odgovornih. Sramotna je definicija za sve politike i državu u cjelini, što je protjerivanje Hrvata, dakle građana Republike Srbije, definirano kao čin takozvanog humanog preseljenja.

Ima li danas mjesta strahu?

Da li se danas nakon oslobađajuće presude **Vojislava Šešelja** može ponovno očekivati nacionalna netrpeljivost u mjestima gdje žive Hrvati u Srijemu, ovisit će prije svega samo od strategije, politike i volje vladajuće oligarhije. Vojislav Šešelj je bio »omiljeni opozicionar« bivšeg režima koji je personificirao **Slobodan Milošević**. Aktualni »tehnički« premijer izjavio je da je Šešelj »najpametnije« postupio povodom nepravilnosti u izbornom ciklusu. Dakle, od »omiljenog«, preko Haškog optuženika Šešelja je dospio do »najpametnijeg« i vjerojatno ponovno omiljenog. Šešelj će se u dogovoru s Vladom ponašati od slučaja do slučaja. Pretpostavljam da će najčešće biti u okvirima omiljenog opozicionara, ali povremeno služiti i kao strašilo i upozorenje za međunarodnu zajednicu. U takvim situacijama bit će govora mržnje, a po potrebi će se inscenirati neki ekscesi na međunarodnom planu.

S. D.

PRISTUPANJE SRBIJE EU

Ispunjavanje svih kriterija članstva

Pristupanje Europskoj uniji je složen i dugotrajan postupak, što pokazuje i slučaj pristupanja Srbije ovoj zajednici europskih država. Određena se država može pridružiti ako ispunjava sve kriterije članstva: političke, gospodarske i pravne. Hrvatska ne odstupi od tri zahtjeva prema Srbiji u pregovorima u poglavlju 23., upravo zbog ispunjavanja potrebnih kriterija.

Predsjedavajuća Europskoj uniji, Nizozemska, pokušala je prošloga tjedna postići konsenzus zemalja članica po pitanju otvaranja poglavlja 23 u pregovorima Srbije i EU, ali na sastanku veleposlanika zemalja članica EU u Bruxellesu Hrvatska ponovno nije dala suglasnost za otvaranje poglavlja 23 koje se zove Pravosuđe i temeljna prava. Tanjug prenosi kako je predstavnik Hrvatske ponovio da ne može dati suglasnost s otvaranjem poglavlja 23, navodeći poznate zahtjeve Hrvatske da Beograd ukine regionalnu nadležnost srbijanskog suda za ratne zločine, osigura zastupljenost hrvatske manjine u parlamentu Srbije i ostvari punu suradnju s Haškim tribunalom.

DUG PUT SRBIJE KA EU

Sastanak stalnih predstavnika zemalja članica bio je zatvoren za javnost, a RTS prenosi kako izvori iz diplomacije u EU kažu da se konzultacije Bruxellesu i Zagreba o ovom pitanju nastavljaju, u cilju otvaranja poglavlja 23 i 24 za vrijeme nizozemskog predsjedavanja EU, što znači prije kraja lipnja, iako je sve manje vremena za neophodne proceduralne pripreme. To je i bio jedan od razloga što je ovo pitanje podignuto s razine radne grupe Vijeća EU za zemlje u procesu proširenja

Nakon 16 godina pred Srbijom je i dalje dug put pristupanja zajednici europskih država

(Coela) na višu razinu stalnih predstavnika zemalja članica u EU. Prema posljednjim izjavama hrvatskog ministra vanjskih i europskih poslova **Mire Kovača**, koji je najavio da planira posjetiti Srbiju, Hrvatska ne blokira pregovore Srbije za ulazak u EU već traži ispunjavanje svih kriterija koje uvjetuje poglavlje 23 od dotične zemlje.

Europski parlament je usvojio Rezoluciju o Srbiji početkom veljače ove godine, kojom se poziva na što skorije otvaranje ključnih poglavlja 23 i 24 u pregovorima o članstvu s EU. Nakon usvajanja tog dokumenta **David McAllister**, izjavitelj Europskog parlamenta za Srbiju, rekao je među ostalim: »Ispred nas je i dalje dug put«, misleći pri tome na otvaranje i zatvaranje pregovaračkih poglavlja na putu Srbije ka EU. Njegova tvrdnja se pokazala točnom, a da taj put sadrži mnogo izazova potvrdile su i riječi **Therese May**, ministrice unutarnjih poslova Ujedinjenog Kraljevstva, istaknute članice **Cameroonove** konzervativne stranke. Ona je izrekla velike vijesti prema analitičaru **Jamesu Ker-Lindsayu**,

stručnjaku za Balkan, kojima najavljuje mogućnost blokade proširenja EU na Tursku i balkanske države Srbiju i Albaniju.

PROMJENA BRITANSKE POLITIKE O PROŠIRENJU EU?

Theresa May u svojem obraćanju koncem travnja, povodom analize odnosa Ujedinjenog Kraljevstva i Europske unije istaknula je da su države Srbija, Albanija i Turska danas visoko korumpirane države u kojima su organizirani kriminal česta pojava, te da takve države stvaraju dodatnu prijetnju sigurnosti Europske unije i Ujedinjenog Kraljevstva. Daje li ovaj istup visokopozicionirane konzervativne ministrice naznake nove promjene britanske politike unutar Europske unije? May je rekla da Britanija mora odlučiti kako će sudjelovati u procesu odlučivanja u Bruxellesu.

»Mislimo li zaista da je u našem interesu da podržavamo automatsko i bezuvjetno proširenje EU? Zemlje koje sada pregovaraju s EU uključuju Albaniju, Srbiju i Tursku – to su

zemlje sa siromašnim stanovništvom, ozbiljnim problemima s organiziranim kriminalom, korupcijom, ponekad i terorizmom. Moramo se zapitati, je li ispravna odluka da EU nastavi sa širenjem i dodjeljivanjem svih prava novim članicama?«, upitala je May u svom govoru.

Govor ministrice May nije privukao mnogo pažnje u Srbiji, jer je objavljen u danu nakon izbora, ali ga je prokomentirao analitičar Ker-Lindsay za B92:

»Dok je EU dobro funkcionirala uzeto je zdravo za gotovo da bi se više zemalja moglo priključiti. Međutim, posljednjih nekoliko godina EU prolazi kroz teško razdoblje. Postoji mnogo skepticizma u javnosti o proširenju ovih dana. Nadam se i očekujem da će se situacija u EU popraviti, u tom slučaju će te brige biti smanjene. Međutim, čak i da se to dogodi, uvjeti za ulazak u EU će vjerojatno biti mnogo stroži«, ističe Ker-Lindsay.

Nakon izjave ministrice May, britanski ministar pravde **Michael Gove** napisao je u autorskom tekstu u Daily Mailu da bi se europska obitelj uskoro mogla proširiti za još pet članica: Tursku, Srbiju, Makedoniju, Crnu Goru i Albaniju i da te države »donose brojne probleme«, kao i da otvaraju mnoga pitanja nad kojima bi se Britanci morali zamisliti.

Put pristupanja Srbije zajednici europskih država počeo je sudjelovanjem novog jugoslavenskog predsjednika **Vojislava Koštunice** na samitu EU u Biarritzu koncem 2000. godine, kada je pokazana važnost da se nova vlada Jugoslavije priključi europskim institucijama, što je bio stav EU prema promjenama koje su se dogodile u SRJ. Nakon 16 godina pred Srbijom je i dalje dug put pristupanja zajednici europskih država.

Z. S.

MIROSLAV PENDELJ, KNJIŽEVNIK

Razgovarao: Davor Bašić Palković

Ne dozvoljavam da me bilo tko zagadi

*Još uvijek nisam izgubio dijete u sebi koje se: raduje, čudi i istražuje svijet oko sebe * Vrijeme će »konzervirati« ono što valja a što ne valja ima kratki rok trajanja i odlazi u zaborav * Kulturna scena ovdašnjih Hrvata bi mogla biti bolja ukoliko bi se matična država, dakle Hrvatska, više bavila svojom manjinom*

Spisateljski opus **Miroslava Pendelja**, Vukovarca koji živi u Beogradu (Surčinu), gdje je završio studij dramaturgije, je bogat i raznovrstan. Radio je kao autor scenarija u obrazovnoj i redakciji dječjeg programa TV Beograd za serije *Kocka, kocka, kockica* i *Tebi kažem*. Radio je na scenariju dugometražnoga igranog filma **Hamburg Altona**, a autor je i scenarija za kratki igrani film *Terasa*. Snimljeno mu je oko pedeset radijskih drama, pretežito u žanru komedije i tekstova za djecu. Trećina ih je realizirana u Beogradu a dvije trećine u Zagrebu. Osmislio je seriju polusatnih radio emisija pod imenom *Ponoćna filmska škola*.

Autor je i dva romana *Školjka koja govori* i *Posjetitelj*.

U intervjuu za naš tjednik Pendelj govori o svojem književnom radu, aktualnoj poziciji knjige, te književnoj, odnosno kulturnoj sceni Hrvata u Srbiji.

HR: Vaš literarni opus je bogat i raznovrstan. Osim dramskih tekstova, te scenarija oprobali ste se i u pisanju romana. Što Vas je odredilo da se bavite pisanom riječju i kako gledate na ono što ste dosad ponudili publici?

Oduvijek me fasciniralo gledanje filmova u dvoranama. Velike šarene pokretne slike koje sam gledao i koje su govorile meni tada nepoznatim jezikom, jer sam bio dijete, i koji se zove

engleski jezik, su mi se činile nestvarnim, čarobnim. Znao sam što je kamera, znao sam i što su glumci, no pitao sam se tko i kako smišlja priče po kojima se režiraju i snimaju filmovi? Kasnije sam saznao da se uobličene ideje pišu i ostaju zabilježene u nekoj vrsti knjige koja se zove filmski scenarij. Nisam niti sanjao da ću biti onaj koji će ni iz čega stvoriti priču koja će se pretočiti u proizvod nazvan film ili epizoda TV serije. Vjerujte da i danas sa svojih, za nekoliko dana, šezdeset godina pitam sebe gledajući ili slušajući izvedeni dramski tekst, jesam li to stvarno ja »izumio«. Još uvijek nisam izgubio dijete u sebi koje se raduje, čudi i istra-

žuje svijet oko sebe. Volio bih da je više takve »djece« među nama odraslima. Bilo bi manje mržnje, zavisti, podvala, kleveta i ostalih »majstorija« kojima se služe »bivša djeca«, kako sam nazvao nas odrasle u svojem prvom romanu. Svaki čovjek, bio umjetnik ili ne, smisao života nalazi u ostvarenju sebe. Ostvariti sebe ne znači ništa drugo nego ponuditi svijetu i ljudima svoj »proizvod«. To može biti kolač, zrakoplov, traktor ili pisali stroj. Na drugi dio Vašega pitanja, kako danas gledam svoj rad ću reći – potpuno drukčije nego li kada sam bio mlađi. Mlad je čovjek prepun želja. One su često neutemeljene. Kada se ne ispune, mlado biće osjeća neza-

dovoljstvo. To je očekivano, jer je to provjera trebamo li se baviti onime što smo željeli ili sanjali? Ako odustanemo, nismo za taj posao. Ako nastavimo? Jesmo. Izdržali smo i idemo dalje. Kada se sjetim na koliko sam vrata kucao, a ta mi se vrata otvarala no nisam dobio od ljudi koji su ih otvarali – posao, pitam se što me je to, uopće, vodilo? Vuklo? Nemam odgovor. Znam samo da sam čuo od svojih roditelja riječi koje su govorili svojim prijateljima: »Miro je uporan.«

HR: Vaša dva romana Školjka koja govori i Posjetitelj odlikuju pozitivne poruke. Glavni lik u Posjetitelju na jednom mjestu kaže kako »živi od smijeha«. Otkuda crpate taj optimizam koji promovirate u romanima?

Odgovoriti ću kratko: Ne dozvoljavam da me bilo tko zagađi. Mislim na duševno zagađanje, a ne materijalno. Dijete je novi i veoma nezagađeni »proizvod«. Poput nove košulje. Ako ju ne peremo ili to činimo neredovito, ona će biti sve samo ne nova i čista! Tko je kriv ako nisam optimist? Loše vijesti u medijima, susjed koji me maltretira, urednik koji me u posljednji trenutak pita mogu li uraditi dramatizaciju za neobično kratko vrijeme? Ne. Spomenuti ljudi čine što čine. Moje je da se zaštitim, da ih upozorim, da ih raskrinkam, dakle ne dozvolim da kronično loše utječu na moje raspoloženje. Duhovitosti nema bez duha. Duh i duša su povezani. Kreativnosti nema bez duše i duha. Ako oni nisu čisti, čovjekom zavladaju pesimizam, skepsa, apatija. Tada nema radosti, nema niti hrabrosti jer su hrabrost i radost braća blizanci. Početak rata koji je »začet« nigdje drugdje nego u mom rodnom mjestu (Vukovaru, prim. a.) je u meni izazvao nešto što nisam niti sanjao. Očekivalo bi se da će mi se smračiti. Da ću pasti u ljutnju, bijes, potom u mržnju. Očekivalo se da ću se uplašiti. No? Dogodilo se suprotno. Počeo je rat, a u mene se uselio – mir! Povjerovao sam,

ovoga puta do kosti, u Boga! Gdje i kada? Čekajući posljednje litre goriva u dugoj zmijolikoj koloni u Zemunu ispred benzinske postaje. Uzeo sam *Novi zavjet* kojega sam posudio od brata. Čitao sam i prije *Bibliju* no danas će se dogoditi nešto što mi se nije događalo. Pročitao sam poznate rečenice: »Kucaj i otvorit će ti se, pitaj i dobit ćeš odgovor ...« Te su mi rečenice tada ušle u krv i struje i danas, te ne namjeravaju stati. Shvatio sam da niti najbolji roditelji, najbolje škole, najumniji znanstvenici ne govore ovako jednostavne riječi koje su mi bile isto što i voda u pustinji. Duša je utažila žeđ »vodom« koja neće usahnuti. Zato idem u crkvu, zato se molim Bogu, zato pjevam u crkvenomu zboru a ne da bih pokazao svoje hrvatsko i katoličko podrijetlo. To bi bilo pokazivanje, a Bog ne voli pokazivanje nego stvarna i iskrena djela.

HR: Kako ocjenjujete književnu scenu Hrvata u Srbiji, čiji ste posljednjih godina aktivni dionik?

Hrvatsku književnu, pa i kulturnu scenu u Srbiji ocjenjujem ocjenom – odličan! Ako ste pomislili da je to laskanje, šala ili udvorištvo, prevarili ste se. A ako me pitate može li ta scena biti bolja, odgovorit ću vam – naravno! I to daleko bolja. Sad ste se začudili jer odgovori izgledaju proturječni. Ne! Evo objašnjenja. Kulturna scena je odlična ako uzmemo u obzir mali novac kojim se ona održava i sve ružne stvari kroz koje je prošla hrvatska nacionalna manjina. Za vrijeme rata izravno napadana a nakon rata gurana u stranu. Kao da se netko boji Hrvata?! Ako za vrijeme rata nisu dizali pobune, ne znam zašto su i danas opasnost? No, nećemo dalje o politici jer je pitanje postavljeno u svezi s kulturom. Ovdajšnja kulturna scena bi mogla biti bolja ukoliko bi se matična država, dakle Hrvatska, više bavila svojom manjinom. Mislim da se njome bavi daleko manje nego bi trebalo. To čini prilikom blagdana i sličnih

događaja no radnih je dana daleko više. Ne mogu zamisliti da se u Zagrebu, ako nigdje drugdje, bar unutar neke knjižare, ako već nema mjesta za vlastitu, ne mogu naći knjige koje objavljuje NIU *Hrvatska riječ* ili neki drugi hrvatski nakladnik iz Srbije. A ako je riječ o žanrovima, nešto ću reći. Poštujem i volim pjesništvo, no čini mi se da su ostali književni rodovi, poput romana i pripovijesti nedovoljno zastupljeni. Ne treba se bojati pisati romane. Nije to tako teško.

HR: Kako vidite položaj književnosti i kulture uopće, danas u Srbiji? Je li izgubila ugled kojega je imala ranije, ima li je dovoljno u medijima?

Problemi knjige i književnosti u Srbiji se u bitnim dijelovima ne razlikuju od bilo koje druge zemlje. Elektronika je zamijenila papir. Knjige se ne kupuju nego se čitaju s ekrana računala. Rekao sam da će knjige, ako se taj proces nastavi, postati sve vrijednije i vrijednije. Ne mislim na knjigu kao tekst nego na svezak papira koji se kupuje u knjižari za sebe ili kao poklon. Postat će nešto poput grafike. Grafika ima malu tiražu te je zato skuplja od, na primjer, plakata. No, sajmovi knjiga će i dalje postojati, knjižnice će i dalje otkupljivati i čuvati knjige, učenci će i dalje nositi knjige u svojim torbama. Pisci će i dalje pisati iako odavno ne pišemo nego tipkamo, urednici će i dalje tražiti »rukopise« koji bi se danas mogli nazvati »tipkopisi«. Moguće da će književnosti i književnika biti sve više ali će kvantiteta rušiti kvalitetu što se odavno čini. Najčitanije neće biti i najbolje knjige no tako je bilo oduvijek. Tako je i u glazbi. Najslušanije su najjeftinije pjesme. Dominiraju »pjesmuljci« koji u nekoliko tonova začinjnih s nekoliko vulgarnih dvosmislica »kultiviraju« narod. Nisam elitist, pa da mislim da svi moraju slušati *Bacha* ili *Händela*, niti ja ih ne slušam redovito, no ne mora se ići u drugu krajnost. Ipak, vrijeme će »konzervirati« ono što valja a što ne valja ima kratki rok trajanja i odlazi u zaborav. Nije to ništa novo. Dapače.

HR: Pišete li neke nove književne tekstove? O čemu su, kad ih možemo očekivati?

Završio sam treći roman. Žanrovski je i ovoga puta riječ o mješavini. Dijelovi romana su povijesni, miješaju se s feljtonskim cjelinama, autobiografskim dijelovima a poveznica su ljudi koji se zovu – Nikola. Naravno, nije tu riječ o biografijama u doslovnome smislu riječi nego o sudbinama muškoga svijeta u ratu, miru, znanosti, kulturi, vjeri. Moj se tata zvao Nikola, djed također, tu je, jasno, i »gospodar munja« čije vrijeme tek dolazi a preziva se Tesla, tu je i sveti Nikola koji je zaštitnik svih nikola. Roman se stoga zove *Zaštitnik* i posvećen je svetomu Nikoli, dobroćudnomu starcu koji ostavlja djeci poklone za Božić. Budući da sam rođen u Vukovaru u kojemu je bio svima znani rat, naravno da sam razmišljao: da li, što, kada i kako pisati o tomu događaju? Nije bilo lako, ali napisao sam kazališni tekst o toj temi. U tekstu su tri lika – Hrvat i Srbin, te vukovarski Nijemac. Oni su prijatelji no i rođaci, jer su oženjeni sestrama onoga drugoga. Tako sam dobio i mješovite brakove koji nisu tema ali su zanimljivi u dramskome smislu jer postoje situacije za dodatne zaplete. Kazališni tekstovi nemaju moć koju ima film a to je veliki prostor. Zato sam ih stavio u ulogu izbjeglica koji su također proživljavali ratne drame iako nisu bili na bojišnici. Unatoč sukobu njihovih naroda, oni, budući da su prijatelji, brinu jedan o drugome i zbog toga dolaze u rizik da ih njihove nacije proglase izdajicama i kukavicama. Njihova drama je u tome što pomažu protivničkoj strani. I sâm sam svjedočio i pomagao sličnim ljudima koji su dolazili iz Vukovara. I ne samo iz Vukovara nego i iz Bosne i Hercegovine. Dok čekam scensku izvedbu ili ekranizaciju i ovaj ću tekst pretočiti u roman i ponuditi ga *Hrvatskoj riječi* u Subotici. Znam samo da će se neki Vukovarci obradovati jer me pitaju »Kada ćeš napisati nešto o Vukovaru?«

GOSPODARSKO-TURISTIČKA REPORTAŽA IZ MEĐIMURJA, S POSEBNIM OSVRTOM NA GRAD PRELOG (I.)

Županija rada i reda

Iako je riječ o jednoj od gospodarski najjačih županija, za Međimurje je vezan i jedan paradoks: prosjek plaća niži je u odnosu na Hrvatsku za skoro 30 posto

Centar Preloga za radnoga vremena

I ma jedan stari hrvatski izraz koji na najbolji način opisuje gospodarsku klimu Međimurja: business friendly. U to da je ova županija u Hrvatskoj povoljno područje za ulaganje ne mora nas nužno uvjeravati zamjenik međimurskog župana **Zoran Vidović**; dovoljno je samo imati dobar vid. Posvuda se, od Čakovca do Preloga, u Donjem Međimurju pruža ista slika koja više podsjeća na susjednu Sloveniju i obližnju Austriju nego li na ostatak Hrvatske, pa čak i kada je riječ o susjednim županijama: Varaždinskoj, a napose Koprivničko-križevačkoj. Vidi se to ne samo po prvoklasnim cestama i uređenim mjestima nego i po brojnim tvrtkama koje su u malo većim naseljima izmještene u industrijske zone.

POSASO? BEZ (VEĆIH) PROBLEMA

Riječ je, dakle, o jednoj od gospodarski najjačih (ako ne i najjačoj) županija u Hrvatskoj

u čijoj strukturi, po službenim podacima Županijske komore Čakovec, mala i srednja poduzeća upošljavaju preko 85 posto radnika (nešto više 20.000). Kako nam Vidović kaže, najrazvijenija je metalska, a zatim i prehrambeno-prerađivačka industrija dok je s najvećim problemima – i to prije svega zbog propasti poduzeća *Međimurje*, koje je ranije upošljavalo oko 9.000 radnika – suočeno graditeljstvo.

Pokušamo li napraviti grubu podjelu gospodarstva u županiji, onda bi se ono najlakše dalo opisati ovako: Gornje Međimurje (zapadno od Čakovca) uglavnom se bazira na (vinskom) turizmu, a Donje (istočno od županijske prijestolnice) na industriji dok im je poljoprivreda zajednička djelatnost, s tim što su u Gornjem najrazvijeniji vinogradarstvo i voćarstvo, a u Donjem ratarstvo, stočarstvo i voćarstvo. S obzirom na veličinu županije (sa 729 četvornih kilometara najmanja je u Hrvatskoj) nije nebitan podatak da se 70

posto krumpira proizvede upravo u Međimurju, dok proizvodnja jabuke čini 35 posto hrvatske proizvodnje. Treba također reći i kako je ovaj dio Hrvatske od davnina imao razvijeno obrtništvo koje Županija i danas potiče kroz financiranje deficitarnih zanimanja.

Ono što također lako upada u oči je da u Međimurju nije teško naći posao. Dovoljno je samo prelistati oglase u dva županijska tjednika (*Međimurje*, koje izlazi ponedjeljkom i *Međimurske novine* petkom), pa se uvjeriti kolika je potražnja za vozačima, konobarima, kuharima... i to diljem Međimurja. U to se uklapaju i Vidovićeve riječi kako je u Međimurskoj županiji stalni deficit kvalificirane radne snage, napose ako se u obzir uzme činjenica da sve veći broj ulagača svoj interes vidi upravo u pokretanju proizvodnje u ovom dijelu Hrvatske.

Ni to, naravno, nije slučajno, jer, kako kaže naš sugovornik, građevinske dozvole se izdaju – za naše prilike naprosto nevje-

rojatno – u roku od nekoliko sati do jednog dana (!), a gradovi i općine (kojih u Međimurju ima 25) prosto se natječu tko će investitorima ponuditi povoljnije uvjete (u vidu niske otkupne cijene zemljišta, osigurane komunalne infrastrukture...) u unaprijed predviđenim industrijskim zonama. Stoga i nije čudno što se u Međimurju nalazi više desetaka stranih tvrtki koje svoje proizvode izvoze u preko 100 zemalja svijeta. Primjera radi, samo u Prelogu (gradu s nešto manje od 5.000 stanovnika) nalaze se dvije industrijske zone u kojima je uposleno oko 3.000 radnika iz samog grada i pripadajućih mu naselja, a tvrtke, čiji su vlasnici iz sedam zemalja, svoje proizvode izvoze u sedamdesetak država diljem svijeta. Izvoz je i inače jača strana županije, jer uvoz (prema podacima Županijske komore Čakovec iz 2014.) pokriva čak sa 190 posto, što je skoro dvostruko više u odnosu na Hrvatsku.

I POSLIJE POSLA – POSASO

Pa ipak, koliko god i naoko ovi podaci lijepo izgledali za gospodarstvo u Međimurju vezan je i jedan paradoks: prosjek plaća niži je za skoro 30 posto u odnosu na Hrvatsku i ne dostiže niti 4.000 kuna (oko 550 eura). I Vidović, i sugovornici o kojima će biti riječi u sljedećem broju našeg tjednika, za to navode nekoliko razloga. Prvi se svakako tiče niskih plaća u tekstilnoj, kožarskoj i obućarskoj industriji (u pojedinima od njih plaća je oko 2.500 kuna, odnosno oko

340 eura), što svakako u značajnoj mjeri utječe na sniženje prosjeka. Također, a to će vjerojatno reći svaki sugovornik i iz drugih dijelova Hrvatske izvan Zagreba, u razmjerno malom broju državnih institucija radi isto tako malo uposlenika (primjerice, u cjelokupnoj Gradskoj upravi u Prelogu uposleno je tek 11 ljudi!), čije su plaće, naravno, više u odnosu na hrvatski prosjek. Pa ipak, većinu stanovnika Međimurja, bar tako kažu naši sugovornici, krasi izuzetno radni mentalitet, pa nedostatak koji bi objektivno imali zbog nižih plaća nadoknađuju dodatnom poljoprivrednom proizvodnjom. Također, mnogi Međimurci su od šezdesetih do osamdesetih godina prošloga stoljeća u velikom broju radili u inozemstvu (uglavnom u Austriji i Njemačkoj), pa sada otuda i dobivaju mirovine koje svakako itekako dobro dođu u ovo vrijeme krize od koje ni Hrvatska nije pošteđena.

Osim radnog mentaliteta, Međimurci pokazuju i zavidnu sposobnost i disciplinu kada je riječ o organizaciji života sredine u kojoj žive. Primjera radi, stanovnici već spomenutog Preloga – osim što maksimalno koriste pogodnosti koje im pruža status grada – od prije nekoliko godina počeli su razvrstavanje otpada u četiri kategorije, što je, kada je riječ o tzv. zelenom otpadu, rezultiralo i izgrađenom kompostanom. U tamošnjoj lijepo uređenoj osnovnoj školi,

Zoran Vidović, izvan radnoga mjesta

Koliko je Međimurje business friendly područje možda najbolje govori podatak da je broj nezaposlenih u županiji s 8.400 prije tri godine pao na današnjih oko 4.500 (od ukupno 114.000 stanovnika)! Primjera radi, u Prelogu, koji s pripadajućim naseljima broji oko 8.000 stanovnika, stopa nezaposlenosti je tek 4 posto (!), odnosno bez posla je 243 radno sposobnih stanovnika s teritorija ovoga grada.

koja je nikla na, hajde pa recimo poprilično »neuređenom terenu« djeca se od najnižeg uzrasta uče značaju očuvanja životnog okoliša.

Nije, međutim, samo visoka ekološka svijest stanovnika Preloga i Međimurja općenito dokaz njihove radinosti i sposobnosti. Ako u obzir uzmemo veličinu ovoga grada (koji je, primjerice, po broju stanovni-

ka znatno manji od Bajmaka ili Čantavira), onda podatak da gostima na raspolaganju stoji tri hotela djeluje zaista zadivljujuće. Ovu tvrdnju upotpunjuje i činjenica da su oni uglavnom i popunjani, a svoj razmjerno kratak boravak u ovom lijepom gradiću gosti mogu obogatiti rekreacijom na teniskim terenima ili na šetnici uz obližnje umjetno jezero Dubrava.

Nitko od naših sugovornika nije previše zabrinut niti kada je riječ o sudbini Međimurske županije. Naime, sredinom prošloga tjedna predsjednica Hrvatske **Kolinda Grabar – Kitarović** primila je predstavničke 21 hrvatske županije, razgovarajući s njima na temu teritorijalnog ustrojstva, odnosno, što bi se kod nas reklo, »racionalizacije javne uprave«. Naši sugovornici jednostavno su uvjereni da će Međimurska županija, iako teritorijalno najmanja u Hrvatskoj, o(p)stati i ubuduće »kao takva«, a gospodarstvo – u kom je u prvom dijelu bilo riječi tek općenito – navode kao jedan od najjačih aduta.

Z. R.

Jedna od tvornica u industrijskoj zoni u Prelogu

VIŠKOVE MLJEKA NEMA TKO OTKUPITI

Kamo teče bijela rijeka?

*Problem s viškovima mlijeka s europskog tržišta prelio se i na domaće * Od polovice godine najvjerojatnije neće biti ni carinske zaštite na uvoz mlijeka i prerađevina*

Vijest da stočari manje hrane krave kako bi davale manje mlijeka, jer ga nemaju kome prodati i, s druge strane, podatak da se na našem tržištu prodaje sir kome na deklaraciji piše da je proizveden od mlijeka u prahu prije je za rubriku vjerovali ili ne nego li za XXI. stoljeće. Ali, na žalost, tako je i to se upravo događa ovih dana i to u Vojvodini. I reći će netko, što je tu novoga, jer već na temelju praćenja novinskih napisa može se vidjeti da već godina-ma proizvođače muče iste muke: niska cijena, ucjene prerađivača, viškovi mlijeka. No, s obzirom na stanje na europskom tržištu koje je zbog embarga Rusiji preplavljeno viškovima mlijeka boljim danima se domaći proizvođači ne mogu ni nadati.

»SOMBOLEDU« TREBA MANJE MLJEKA

Koliko je proizvodnja mlijeka nesigurna najbolje znaju oni proizvođači koji mlijeko predaju somborskoj mljekari *Somboled*, i to oni mali koji mlijeko predaju na otkupnim mjestima. Kad god se pojavi i najmanji višak mlijeka, oni su prvi na udaru. To u prijevodu znači da ih samo obavijeste da od sutra neće moći predati količine koje su do sada isporučivali već za 10 ili 20 postotaka manje. Što je s viškovima mlijeka mljekaru nije briga. S tim se ovih dana suočio i poljoprivrednik **Branislav Racić Berić**, čija se obitelj na svom salašu generacijama bavi poljoprivrednom.

»Imam 12 muznih krava i dnevno sam isporučivao 240 litara mlijeka, a sada su me samo

obavijestili da ću ubuduće moći predavati 195 litara. Što ću s viškom mlijeka? Praviti ćemo sir i dijeliti rođacima i prijateljima. Smanjit ću i ishranu krava, umjesto hrane u štali izvodit ću ih na pašu, kako bismo smanjili troškove i prinos mlijeka po kravi«, kaže Racić Berić.

Njegova obitelj proizvodnjom mlijeka bavi se četrdesetak godina. Želja mu je bila da ovaj posao nastavi i njegov sin, ali više nije siguran je li to prava odluka.

»Sve što smo uložili u ovu proizvodnju bila su naša sredstva, bez dinara kredita ili poticaja i sada samo očekujemo da ono što proizvedemo možemo i prodati«, revoltirano kaže naš sugovornik.

Dodaje da je tek posebna priča cijena koja je oko 24 dinara po litri.

»Od početka godine smanjena je i cijena mlijeka i samo na tom smanjenju cijene ja sam mjesečno na gubitku 26.000

dinara«, iznosi poraznu računicu.

U sličnoj situaciji su i drugi proizvođači mlijeka, oni od nekoliko pa do 10-20 muznih krava. Dnevno imaju od nekoliko litara do četrdesetak litara mlijeka viška. Sire sir, poklanjaju mlijeko ili ga daju svinjama.

»Nekada sam imala i 17 krava, a sada sam ostala samo na dvije krave, ali ni to još neće dugo«, riječi su **Jelena Stanić**.

U somborskoj mljekari

BROJKE

Prema popisu poljoprivrede, koji je rađen 2012. godine, u Srbiji ima nešto više od 445.000 krava. Vojvođanski poljoprivrednici imaju skoro 93.000 mliječnih krava. Najviše krava u Vojvodini je u Subotici, Zrenjaninu i Somboru. Iz godine u godinu broj muznih krava i mliječnih farmi je sve manji. Ukupna količina proizvedenog mlijeka od 2001. do 2009. godine smanjila se za skoro 100 milijuna litara godišnje.

Cijena mlijeka na svjetskom tržištu je prošle godine pala za 28,5 posto i to je najveći zabilježeni pad u prehrambenom sektoru. Europsko tržište je zbog zabrane izvoza u Rusiju preplavljeno viškovima mlijeka.

Somboled, koja posluje u sastavu kompanije *Lactalis* ne negiraju da su smanjili otkup mlijeka.

»Riječ je o uobičajenim pojavama ciklusa veće proizvodnje mlijeka, prije svega kod malih proizvođača. Primorani smo da se rukovodimo trenutačnim tehničkim kapacitetima za prijem i skladištenje sirovine. Kako dodatne količine izlaze iz okvira trenutačnih kapaciteta, naša preporuka bila je da privremeno neznatno smanjimo količine sirovog mlijeka na mjestima koja imaju najveći rast količina. Ova preporuka neće ugroziti uspješnu i dugogodišnju suradnju s farmerima, jer će trajati najkasnije do kraja mjeseca, nakon čega ćemo nastaviti otkupljivati sve količine mlijeka od svih naših proizvođača. *Somboled* već duže vrijeme radi na tehničkom maksimumu u pogledu kapaciteta za prijem i preradu sirovog mlijeka u proizvodnom pogonu u Somboru i trenutačno radimo na povećanju tehničkih kapaciteta mljekare kako bismo izašli u susret potrebama tržišta, a ujedno i uvećali domaću proizvodnju«, priopćili su nam iz *Somboleda*.

Ovo obrazloženje iz kuta mljekare djeluje racionalno, ali iz kuta proizvođača, koji svaki dan imaju viškove mlijeka i koji zbrajaju gubitke svakako nije. Ono što u najmanju ruku oni očekuju je da ono što proizvedu imaju kome i prodati. U protivnom zašto bi i proizvodili?

PREKIPJELO PREKO GRANICE

Viškovi mlijeka nisu neočekivani iz dva ključna razloga smatra agrarna novinarka **Slađana Gluščević**.

»Prvi razlog je ukidanje kvota za proizvodnju mlijeka u Europskoj uniji, a drugi je embargo na izvoz proizvoda iz zemalja EU na rusko tržište. To je uzdrimalo ne samo europsko već i svjetsko tržište. Otuda viškovi mlijeka. Najgore je to što Srbija nije reagirala kako bi zaštitila proizvođače, prije svega

one male, ali i to je očekivano. Najgore će proći mali proizvođači, ali to nije slučaj samo kod farmera, već i kod malih ratara, jer država kada štiti, štiti one velike proizvođače. Malim farmerima nitko se ne bavi, a rješenje bi se moglo naći, ali im treba pomoći. Recimo kroz neki vid udruživanja, uz osmišljavanje neke nove taktike za proizvodnju i nastup na tržištu. To bi moglo biti omo-

TREND

Da nema problema samo u proizvodnji mlijeka u Srbiji već i u EU govori i podatak da je od 1980. do 2007. godine broj farmara koji se bave proizvodnjom mlijeka smanjen za 80 postotaka, dok je prosječan broj krava po farmi sa 10 do 30 povećan na 30 do 50 grla.

gućavanje farmerima da preko udruga i zadruga povoljno kupe male pogone koji bi im omogućili proizvodnju specifičnih proizvoda koji bi imali veću vrijednost. Recimo, da se u Somboru proizvodi *somborski sir* koji ima zaštitu geografskog podrijetla, a koga nitko ne proizvodi. Ili da se, recimo po ugledu na Austriju, ispred velikih tržnih centara postave mljekomati. To oni ne mogu sami, već im treba kako pomoć države tako i projektnih timova koji bi im pomogli u privlačenju sredstava iz EU«, kaže Gluščević.

Po mišljenju agrarnog analitičara **Đorđa Bugarina** ključna pogreška napravljena je prilikom privatizacije mljekara, jer

nije uspostavljena veza između proizvođača i prerađivača, na taj način da dioničari tih mljekara postanu oni koji proizvode sirovinu.

»Ta veza je pokidana i vlasnike mljekara ne interesira sudbina proizvođača, napose onih malih. Mali proizvođači, uopće, ne samo proizvođači mlijeka, neće opstati i postat će socijalni slučajevi. A paradoksalno je da

domaćih. Hoće li carinska zaštita domaće proizvodnje biti produžena do kraja godine odlučit će Vlada Srbije, a ta odluka uveliko će ovisiti od pritiska i zahtjeva Europske unije. Da podsjetimo: Vlada Srbije uvela je u lipnju prošle godine prelevmane (uvozne takse) za mlijeko u iznosu od 10 do 20 dinara po litri kao i za kiselomliječne proizvode (od 10 do 30 dinara). Odlukom Vlade s kraja prošle godine zaštitne mjere su s nekim izmjenama produžene. Tako je taksa na uvoz maslaca za maloprodaju smanjena sa 125 dinara po kilogramu na 70, a povećana i to sa 130 na 150 dinara po kilogramu, za sireve koji su se najviše uvozili u 2015. godini. No, stočari kažu da ni do sada nisu imali neke koristi od ovih mjera zaštite, jer se zaštitne takse ne odnose na uvoz mlijeka u prahu, kondenzirano mlijeko i džambo pakete maslaca, što se najviše i uvozi.

»Koliko su prelevmani bili u funkciji zaštite domaće proizvodnje, ja kao novinarka koja se bavi temama iz agrara nisam imala prilike nigdje vidjeti i pročitati. Ne znaju to ni proizvođači ni potrošači, jer takva analiza nije ni rađena. Neslužbeno, od kraja lipnja ti prelevmani neće više važiti, jer nas prosto na to tjera Europska unija. Prvi razlog je što je uvođenje tih prelevmana bilo u suprotnosti sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju EU, a drugi razlog je što europsko tržište ima viškove mlijeka koje mora negdje izvesti. Vjerojatno će nas zbog toga Europa i pritisnuti da ukinemo taj vid zaštite domaće proizvodnje«, kaže Gluščevićeva.

»Zaštitne mjere ne mogu vječno biti na snazi, a to će pogoršati ionako loš položaj naših stočara«, mišljenja je Bugarin.

Kakva će biti odluka glede uvođenja prelevmana vrlo brzo će se doznati, jer su trenutačne mjere zaštite na snazi još mjesec i pol dana. A što onda čeka farmere, napose one male, nije teško prognozirati.

Zlata Vasiljević

HKPD JELAČIĆ SE VRATIO S TURNEJE PO HVARU

Gostovanjem obogaćeni i Hvarani i Petrovaradinci

Petrovaradinci su izveli autohtone srijemske, tradicionalne narodne i klasične skladbe, liturgijske i crkvene popijevke, uz blok poznatijih dalmatinskih djela

Na repertoaru Mješovitog pjevačkog zbora HKPD-a *Jelačić* iz Petrovaradina kao svojevrsnoga njegovatelja i promicatelja polifone glazbe hrvatskih stvaratelja s područja Srijema oduvijek se nalazila i dalmatinska *pisma* koja je svjedočila o ljubavi srijemskoga čovjeka prema primorskom dijelu *Lijepe naše*. Štoviše, ta se ljubav u društvu *Jelačić* udvostručila pretprošlogodišnjim osnutkom mješovite klape koja, bez izuzetka, pjeva stare i nove dalmatinske pjesme. Nakon posjeta Rabu 2007., te boravka u Trogiru 2014., pjevačka sekcija Društva ove je godine početkom svibnja boravila na otoku Hvaru gdje je na poziv starogradske župe Svetog Stjepana I., pape i mučenika došla predstaviti kulturu svoga zavičaja.

Priliku da pokažu što i kako najbolje umiju Petrovaradinci su najprije dobili kada su pred punom crkvom Svetoga Stjepana u Starom Gradu priredili cjelovečernji koncert, izvedeći autohtone srijemske, tradicionalne narodne i klasične skladbe, liturgijske i crkvene popijevke, uz blok poznatijih dalmatinskih djela

Po završetku koncerta prigodnu riječ uputio je i domaći župnik don **Ante Matulić** koji nije skrivao svoje oduševljenje nastupom HKPD-a *Jelačić*.

Razmjena pozitivnih vibracija i zajedništvo u slavljenju nastavljeno je i poslije koncerta u župnom domu, ali i u nedjelju izjutra na svetoj misi na kojoj su domaći župni i *Jelačićev* zbor naizmjenice predvodili pjevanje misnih dijelova. Preč. **Marko Kljajić**, sadašnji surčinski, a prije

publici, prezentirajući glazbom i riječju kulturno naslijeđe svoga zavičaja. Katedralni župnik don **Mili Plenковиć** s ljubavlju je i susretljivošću učinio gostovanje Petrovaradinaca nezaboravnim i ugodnim, poželivši *Jelačiću* dalji uspjeh u očuvanju svoga identiteta.

Gostovanjem *Jelačića* na Hvaru nisu obogaćeni samo otočani, već i Petrovaradinci, članovi Društva koji su toliko toga vrijednoga vidjeli, doživjeli i upoznali, a organiziran im je i stručni obilazak znamenitosti grada u koji ih je povela **Vilma Stojanović**. Znamenite sakralne građevine unutar Staroga Grada, arheološko nalazište pokraj crkve Sv. Ivana, Tvrdalj Petra Hektorovića, galerija *Plančić*, grad Jelsa, ženski benediktinski samostan s muzejom u Hvaru i katedralom samo su dio materijalne kulturne baštine jednog od najljepših otoka hrvatskoga Jadrana koja je prikazana gostima iz Petrovaradina.

Dok čekaju zamjenu uloga, u listopadu ove godine bit će domaćini Hvaranima u Petrovaradinu, HKPD *Jelačić* prebire uspomene i živi za ponovni susret sa svojim novim prijateljima.

P. P.

KONCERT MARIJANSKIH PJESAMA U ZNAKU VELIKOG JUBILEJA

Bogatstvo i raznovrsnost žanrova

Šestu godinu zaredom, a prvi u nizu brojnih ovogodišnjih događanja u okviru proslave 300. obljetnice Biskupijskog svetišta Gospe Tekijske u Petrovaradinu, tekijski je Koncert Marijanskih pjesama svečano priređen u subotu 7. svibnja u crkvi Svetišta, pod geslom jubileja *Što god vam rekne, učinite!* (Iv 2, 5)

Koncertnom je programu, prema običaju, prethodila svečana sveta misa na početku koje je ravnatelj svetišta vlč. **Ivan Rajković** poželio dobrodošlicu okupljenoj braći i sestrama kao i predvoditelju liturgijskoga slavlja, srijemskom biskupu mons. **Đuri Gašparoviću**, podsjećajući uz to da je svibanj na poseban način posvećen Bogorodici Mariji.

Uz biskupa i ravnatelja svetišta, kraj oltara Gospe Tekijske bili su i dekan petrovaradinskoga dekanata preč. **Marko Loš** i hrtkovački župnik vlč. **Ivica Živković**. Liturgijsko pjevanje predvodio je Katedralni zbor *Albe Vidaković* iz Subotice, pod ravnanjem mo. **Miroslava Stantića** i orguljsku pratnju mr. **Kornelija Vizina**.

Čast da započnu koncert imali su članovi mješovitog pjevačkog zbora župe Presveto Trojstvo iz Sr. Karlovaca kojima je dirigirala prof. **Vlasta Malešević**. Kao hodočasnici i štovatelji Gospe Tekijske iz župe i mjesta koje je oduvijek živjelo i saživjelo se s tekijskim svetištem, izveli su ovom prigodom nekoliko skladbi: *Tollite hostijas, Veni Jesu, Zadrhta Sion i Ljiljane bijeli*.

Bogatstvo i raznovrsnost žanrova duhovne glazbe koji

se tradicionalno njeguju na Koncertu Marijanskih pjesama bilo je i ovoga puta očito, napose u nastupu **Zvonimira Kalića** iz Vrpolja i njegovog benda iz Vinkovaca. Kao najmlađi, ali veoma iskusni pjevač hrvatske

himnan *Zdravo, Zvijezdo mora* autora **Stanislava Prepreka** i skladbu *Nek ori*, koju je u čast Gospi Tekijskoj napisao i skladao znameniti srijemski poligraf i ravnatelj njezinoga svetišta opat **Ilija Okrugić Srijemac**.

sačuvana za vječnost zahvaljujući vlč. Barišiću.

Završetak glazbenog programa koncerta bio je sjajan zahvaljujući izvanrednom nastupu subotičkog Katedralnog zbora *Albe Vidaković* s interpretacijama

suvremene duhovne glazbene scene, Zvonimirova je interpretacija skladbi *Marijo, mila, majko nebeska, Kao Marija, Zaštiti me, Majko i Molitva Majci*, imala za cilj posvjedočiti prisutnima koliko je zaista Bog velik u njegovom životu.

Priliku da nastupe pred čudotvornom slikom svoje Gospe imali su i domaćini – Petrovaradinci aktivni u radu Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva *Jelačić* čiji je mješoviti pjevački zbor pod ravnanjem prof. **Vesne Kesić – Krsmanović** višeglasno izveo Marijanski

Četvrta točka programa koncerta bila je posvećena nedavno preminulom ravnatelju svetišta vlč. **Stjepanu Barišiću** koji je s velikom ljubavlju i posvećenošću neumorno radio na pripravi svečane proslave velikog jubileja svetišta. U spomen njemu i svemu plemenitom što je učinio za širenje Gospine slave, zvučno je bila reproducirana snimka polifone izvedbe Okrugiceve skladbe *Isuse, Bože moj*, koja je, uz sve ostale Okrugiceve tekijске, uskrсне, svetootajstvene i božićne skladbe zvučno snimljena 2014. godine i na taj način

liturgijskih skladbi *Sav raj te slavi, Kraljice, Nebeskog dvora poslanik i O, Marijo, zvijezdo mora*.

O dojmovima posjetitelja koncerta najbolje govore njihovi snažan i dug pljesak po završetku svake glazbene točke.

Nakon što su im uručene zahvalnice i prigodni darovi, pred oltarom su svi okupljeni zajednički zapjevali najpoznatiju pjesmu svetišta – *Oj Tekijska Gospo sveta* i tako molitvom i pjesmom označili kraj još jednoga Koncerta Marijanskih pjesama.

Petar Pifat

Fotografije: **Aleksandar Miškov**

? Možete li iz kućnog proračuna podmiriti svoje potrebe? ?

**DALIBOR MERGEL,
STARČEVO**

Krajnje vrijeme za zaokret

Za svoje zanimanje odabrao sam ono što volim, pritom ne mareći puno za njegovu profitabilnost. U okviru postojećeg tržišnog ekonomskog sustava teško mi je naći stabilan izvor prihoda. Bojim se da ću u budućnosti biti prinuđen obavljati nekoliko poslova kako bih sebi osigurao iole pristojnu egzistenciju. Iako sam trenutačno na masteru, a završio sam osnovne studije s visokom ocjenom, ne vidim perspektivu glede nekog ozbiljnijeg posla. Na moju sreću, živim s obitelji, u kojoj uvijek pronalazim oslonac. Ni kod njih u financijskom smislu nije baš najbolje, pa se trudim živjeti skromno i sam pokrivati vlastite troškove. Sramno je što pored plaće roditelja u kućni proračun moraju ući i mirovine baka i djedova, koji bi trebalo bezbrižno uživati u starosti. Ukoliko u skorije vrijeme ne bude izgleda za posao u struci, morat ću prihvatiti raditi ono što se trenutno najviše traži na tržištu rada. Većina mojih prijatelja i kolega s fakulteta je vrlo nezadovoljna ekonomskim stanjem u zemlji i želi otići u inozemstvo u potragu za boljim životom. Ja sam još uvijek optimist i vjerujem da ovdje za mene ipak ima mjesta. Žao mi je što smo društvo ogrezlo u partokraciji, korupciji i nepotizmu, smatram da te anomalije najviše sprječavaju gospodarski rast. Svjedočimo da je dominantni neoliberalni ekonomski model i na globalnoj razini kompromitiran. Sve je više obespravljenih i siromašnih diljem svijeta i samo bogata manjina koja stoji na čelu korporativnog kapitala ima interes da se održi postojeći poredak. Mislim da je krajnje vrijeme za zaokret ka humanom i socijalno odgovornom društvu.

**ANDRIJA MIHALJEV,
SONTA**

Opružim se koliko dopusti pokrivač

Lagodan život ostao je daleko iza nas. Bio sam uposlen u *Severtransu*, vozio sam autobuse na međunarodnim linijama. Imao sam dobra primanja, pa mi je sada i mirovina solidna za naše uvjete. No, iz dana u dan sve više životnih potreština poskupljuje, pa većina nas to osjeti na svojoj koži. Sada mi dobro dolazi jedna, s moje strane nikada zaboravljena izreka starih ljudi: ispruži se koliko je dug pokrivač i neće biti zime. Toga se držim i danas. Od mirovine prvo podmirim sve mjesečne obveze, a kako sam već u ozbiljnim godinama, ostavim bar nešto u pričuvu za slučaj bolesti. Nastojim i ogrjev pribaviti pravodobno, a ne mogu zaboraviti ni unučad. Zahvaljujući dobrom zdravlju, još sam u stanju bez problema sjesti za volan autobusa, pa sam u svako doba na raspolaganju sinu, koji drži autoprijevozniko poduzeće. Tako sam od velike pomoći i njemu, a na taj način i priskrbim popunu kućnoga proračuna. Značajna sredstva i prištedim, skoro neosjetno. Nisam pušač, nisam ljubitelj alkohola pa se tu prištedi nekoliko tisuća na mjesec. Hobi mi je uzgoj povrća u vlastitom povrtnjaku. Srećom, zdravlje me relativno dobro služi, bar za sada, ali čujem od prijatelja s kojim problemima se susreću kad obole i dakako, kojim troškovima su izloženi. Žalosno je, a i velika je sramota za našu državu što poslije tolikih godina rada i plaćanja doprinosa uopće i razgovaramo na ovu temu. Ovaj politički sustav jednostavno nema ni malo obzira prema generacijama koje su ga gradile, ni malo sluha za njihove i ne baš tako velike potrebe i želje da dostojanstveno prožive svoje posljednje godine.

**ANA ŽIGIĆ,
NOVI BEOGRAD**

Na rubu izdržljivosti

Kao umirovljenica još uvijek robujem starim navikama, odnosno naučena sam prvo podmiriti sve ono što država od nas traži. Stanem u red i, istina uz puno gundanja, doslovno kao hipnotizirana »blejim« u šalter ispred sebe i kad sve poplaćam, osjetim veliko olakšanje. Tek kasnije razmišljam da treba jesti, da bolesti zahtijevaju lijekove, a većina nije na listi koju priznaje socijalno. Uvijek iskrsne i poneka nova potreba i to mi zadaje nove glavobolje. Nedavno sam pala, izubijala koljena i rame. Ortoped me nije htio ni pregledati, no je kardiolog kod kojega sam išla na kontrolu to uradio i namjestio mi rame. Sada sam posudila novce kako bih privatno snimila koljeno i uradila pregled. Kad ću i kako uspjeti vratiti, sam Bog zna. O kakvom preživljavanju pričamo? Ja, koju su liječnici svojom krivicom uništili za čitav život, umjesto da imam sve potrebno, dolazim u situaciju da me izdržavaju djeca. Umjesto da od svoje mirovine mogu pristojno živjeti, odričem se doslovno svega, poželim da me nema. Suicidu nisam sklona, ne mogu djecu osramotiti, a s druge strane, ovakav život mi nije potreban. Kontejneri, bahatost ljudi s bijesnim autima, kafići puni, muškarac od 60 godina i djevojka od 20 šetaju svoje dijete... pa to je potpuni krah morala, etike, kulture. Poremećeni su odnosi vrijednosti i materijalne i ljudske, puno je lopovluka i obećanja. Nema smijeha, radosti, okupljanja, rođeni rođenog bi pojeo za dinar. Ovo je totalna kriza, koja je došla do dna, do ruba izdržljivosti. Osobno, znam samo za riječi »nemam« i »ne mogu«, a za sve to ovu državu nije briga.

I. A.

**RAZGOVOR POVODOM PREMIJERE
PREDSTAVE VELIKA TVORNICA RIJEČI:**
NEVENA MLINKO, REDATELJICA

Djeca su zbilja talentirana

Premijera nove predstave dramskog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo*, *Velika tvornica riječi* odigrana je pred rasprodanim gledalištem u utorak, 10. svibnja. Redateljica **Nevena Mlinko** pojasnila nam je pojedinosti nastajanja ovog pomalo neobičnog dramskog projekta.

O kakvoj se predstavi radi i što je u njoj drugačije u odnosu na Vaše dosadašnje dramske projekte?

Velika tvornica riječi u biti je slikovnica belgijske autorice **Agnes de Lestrade**, koja nam je bila povod i osnova za stvaranje istoimene dramske predstave u kojoj sudjeluju članovi dramskog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo*. Trenutačno je to dvanaest glumica i glumaca osnovnoškolske dobi koji su se zbilja potrudili napraviti nešto zanimljivo i novo. Ovoga puta pristup postavci predstave je bio drugačiji nego što smo to do sada radili. Naime, djeca su sama postavljala određene dijelove scene, pa mogu reći kako jedan dio režije potpisuju i oni, sami glumci.

Rad s djecom ima svoje zahtjevnosti i specifičnosti u odnosu na suradnju s odraslima. Na koji način kao redateljica doživljavate suradnju s malim glumcima?

Najljepši dio ovoga redateljskoga angažmana ogleda se u činjenici što u dramski odjel dolaze djeca koja žele i vole glumiti. I kada postoji dobra volja za suradnjom i radom, onda je već polovica posla urađena. Druga dobra strana je to što su djeca zbilja talentirana, brzo i lako svladavaju zadani tekst, i krasno je gledati njihov napredak, s obzirom na to kako je ovo druga godina kako s njima radim. Prošle godine smo imali devetero glumica i glumaca, a ove godine je došlo duplo više njih na upis u dramski odjel, što je zbilja vrlo pozitivno i daje vrijedan odjek našem dosadašnjem radu. Ovdje oni imaju prostora iskazati svoja umijeća, svoje vizije i mnogo mogućnosti za

kreativnost, što se poslije kroz predstavu i najbolje vidi.

Kako za Vas izgleda raditi nešto novo, na određeni način eksperimentalno i inventivno, a posve drugačije od ustaljenih modaliteta u pripremanju jedne dramske predstave?

Nastojim pomjerati svoje granice u obradama i kreacijama tekstova koje režiram, pa je ovoga puta naše zajedničko eksperimentiranje išlo u tom smjeru. Radnja *Velike tvornice riječi* je smještena u zemlju u kojoj se proizvode riječi, ali u kojoj se ne govori. Zato je bilo potrebno napraviti scenu i dramatizirati tekst o tekstu kojega zapravo nema, što je svima nama predstavljao jedan novi izazov.

Zbog svoje specifičnosti ova predstava ima i elemente mjuzikla...

Točno tako. Zato se moram zahvaliti na velikoj i nesebičnoj pomoći kojoj su nam i prije, a napose ovoga puta djelatnici *Radio Marije* s obzirom na to da smo kod njih snimali i montirali songove koji se izvode u predstavi. Glazbeni dio posla s djecom je uradio **Darko Temunović**, a njegova zadaća je bila na suvremene glazbene hitove ubaciti odabrane tekstove pjesama poznatih hrvatskih književnika poput **Zvonimira Baloga**, **Zlate Kolarić - Kišur** i drugih.

Ovaj dramski uradak još po nečemu je drugačiji od prethodnih predstava. Što je to, što pored ostalih navedenih okolnosti, *Veliku tvornicu riječi* u izvedbi dramske sekcije HKC-a *Bunjevačko kolo* čini drugačijom?

Prvi puta imamo šivane kostime koji su urađeni specijalno za potrebe naše predstave, potpisuje **Tanja Dulić** a izradila ih je **Milica Pečerić** iz tvrtke *Miss exclusive*. U dosadašnjim predstavama smo se za kostime snalazili iz privatnih kolekcija, ali ovoga puta smo se odlučili da sve bude urađeno maksimalno profesionalno i pridonese većoj kvaliteti naše predstave.

Koliko traje predstava, a koliko Vam je trebalo vremena za njenu pripremu?

Predstava traje 40 minuta, u pitanju je jedna tipična dječja predstava koja posjeduje

notu univerzalnosti, te je stoga mogu gledati i odrasli. Zbog toga je preporučujem publici svih starosnih uzrasta i svi koji budu došli pogledati je zasigurno će biti zadovoljni. Što se tiče vremena u kojem smo je zajednički pripremali, to je otprilike dva mjeseca kontinuiranog rada.

Premijerna predstava koja je bila u utorak 10. svibnja u HKC-u *Bunjevačko kolo* je rasprodana, a kada su u planu ostala izvođenja?

Vrlo smo ponosni na okolnost kako je premijera rasprodana u samo nekoliko dana, pa smo odmah zakazali novo izvođenje za tjedan dana kasnije, 17. svibnja. Vjerojatno će biti još jedno izvođenje u ovom mjesecu, točnije u subotu 28. svibnja. Hoće li biti drugih izvođenja, ali i gostovanja *Velike tvornice riječi*, vidjeti ćemo jer je sve još u fazi dogovora. Prošle godine smo, primjerice, ostvarili dobru suradnju s Malom Bosnom pa smo kod njih gostovali, a ovoga puta se iskreno nadam kako ćemo nastupiti i još negdje drugdje.

Dražen Prčić

Zgrada pravde sakrivene fasade

Potječe li iz Subotice fotografija stara gotovo stotinu godina? U šetnji danas ni pažljivim razgledavanjem gradskih objekata ne može se u cijelosti uočiti fasada monumentalnog zdanja slikanog u prošlosti s visine, s vidikovca obližnje zgrade, pouzdano prije 1930. godine. Dva su razloga što se na osnovu stare fotografije veliki objekt danas teško prepoznaje: nekadašnji lijepi park uočljiv na staroj slici više ne postoji, tu su tereni oko Sokolskog doma, današnjim generacijama poznatijeg pod imenom *Jadran*, čija je izgradnja počela 1931; drugi razlog je što je sada objekt kraći nakon štete nanесene u bombardiranju grada krajem Drugog svjetskog rata.

Impozantna građevina na uglu ulica Maksima Gorkog i Đure Đakovića podignuta je za potrebe Okružnog suda i zatvora oko 1890. godine i toj je namjeni služila do šezdesetih godina prošlog stoljeća. U arhivu je sačuvan kompletan projekt koji je 1889. godine izradio gradski arhitekt **Nándor Wagner**. Stručnjaci je opisuju kao zgradu koja odiše strogom jednostavnošću i monumentalnošću kakva je, po shvaćanju tadašnjih arhitekata, odgovarala namjeni – suda.

U dijelu ove zgrade u drugoj polovici dvadesetog stoljeća nalazio se Grafički zavod *Panonija*.

NEKAD
i
SAD

K. K.

Jedinstvo ili autokracija u hrvatskim institucijama?

Današnja situacija Hrvata u Srbiji nije nimalo zavidna. Možda će netko reći da je situacija dobra ili zadovoljavajuća glede prava hrvatske nacionalne manjine, ali to je istina samo ako današnje stanje poredimo s devedesetima, ali nije istina ako ćemo stvari gledati objektivno. Prava postoje na papiru, ali u praksi se čini sve da se ta prava ne ostvare.

Ali ne želim ovdje govoriti o situaciji Hrvata u cijeloj Srbiji, jer za to nisam niti nadležan niti pozvan. Želim se osvrnuti na situaciju Hrvata u Srijemu.

Nakon devedesetih godina kada su Hrvati u Srijemu proživjeli pravu golgotu i kada je preko dvadeset pet tisuća Hrvata napustilo svoja vjekovna ognjišta u Srijemu, stvorio se opravdani strah i otpor prema svakom ozbiljnijem političkom i kulturnom angažmanu srijemskih Hrvata. Radi toga su srijemski Hrvati godinama bili isključeni ili na rubu političkog života Hrvata u Srbiji.

U prethodnom sazivu Hrvatskog nacionalnog vijeća Srijemci su uspjeli skupiti zavidan broj elektora i pokazati da žele sudjelovati u određivanju svoje sudbine određujući i tadašnji saziv HNV-a. Tada su Srijemci pokazali da su za jedinstvo hrvatskog korpusa u Srbiji, dajući potporu listi dr. Slavena Bačića.

Na posljednim izborima za HNV Srijemci su sudjelovali s još više elektora nego na prethodnim, ponovno dajući potporu listi dr. Slavena Bačića.

Uvijek smo se zalagali za jedinstvo Hrvata u Srbiji, jer, nakon devedesetih, zbilja nas ima premalo da se dijelimo. Ali sad bih se zapitao, u svoje ime, ali mislim i u ime mnogih Srijemaca, za što smo mi to radili i kome smo mi to davali i dajemo potporu?

Srijemci konačno imaju svoju zajedničku manifestaciju *Srijemci srijemu* o kojoj se govori još od prvog saziva HNV-a i što još? Imamo dopredsjednika za Srijem koji se niti što pita niti informira o bitnim stvarima koja se tiču Srijemaca. Neću ići daleko u prošlost (susrete s predsjednikom **Nikolićem** i sl.), spomenut ću samo dva posljednja susreta »predstavnik hrvatske manjine u Srbiji« s predstavnicima vlasti Republike Hrvatske – susret s ministrom vanjskih poslova i predsjednikom Hrvatskog sabora. Naši predstavnici o ovim susretima nisu se udostojili niti obavijestiti predstavnike iz Srijema, a da ne govorim o tome da bi ih pozvali da na tim susretima sudjeluju iako institucionalno postoji dopredsjednik za Srijem! Da farsa bude

veća, gospoda **Bačić** i **Žigmanov** na posljednjem »predstavljanju« u Hrvatskoj susreću se s prognanim Hrvatima iz Srijema, a da nitko o tome u Srijemu ni čuo nije dok to nije izašlo u medijima. Mislim da bi logično bilo da na ovaj susret, gdje se razgovara s prognanim Srijemcima u Hrvatskoj, kao predstavnik HNV-a ide i dopredsjednik za Srijem, a on o ovome nije bio niti informiran! Ako g. Žigmanov ide na ove susrete kao politički predstavnik Hrvata u Srbiji (ne znam po kom drugom osnovu bi bio pozvan), Srijem je opet ignoriran iako ima podružnicu DSHV-a i dopredsjednika stranke koji opet nije niti pozvan niti čak informiran o ovim susretima. Jesu li sve te titule koje su Srijemci dobili u HNV-u i DSHV-u samo slovo na papiru, a gospoda Bačić i Žigmanov rade kako žele a da nikoga niti pitaju niti informiraju?

Oni koji prate rad HNV-a i DSHV-a dobro su upoznati s tim da sam u mnogo navrata branio rad i jedne i druge institucije. Ne mogu reći da puno dobrih stvari nije napravljeno. Ne mogu reći da promjena u DSHV-u nije ipak na bolje, jer je konačno postojala kampanja i konačno su ljudi znali da glasaju za DSHV, ne samo za DS. Poslije promjene na čelu DSHV-a stranka je ponovno parlamentarna, vraća se imidž i ugled stranke kao jedinog pravog političkog predstavnika hrvatskog naroda u Srbiji. Ovaj saziv HNV-a, na čelu s g. Bačićem, učinio je puno više za hrvatsku zajednicu nego prethodni sazivi uključujući se u javni život u Srbiji, braneći prava hrvatske nacionalne manjine i uključujući se u izradu Akcijskog plana za pristupne pregovore s Europskom unijom.

Podupirao sam dosad obje ove institucije i njihove lidere, i ubuduće ću, ali ne mogu prešutjeti uporno ignoriranje srijemskih Hrvata. I srijemski Hrvati su dio hrvatskog naroda u Srbiji.

Mogu se samo zapitati: ako se ovako nastavi i osobe koje vode HNV i DSHV nastave ignorirati Srijem koji više nije u rasulu i neorganiziran kao što je bio nakon devedesetih, koliko će tek ignorirati hrvatski narod u Beogradu i užoj Srbiji čiji broj nije zanemarljiv a koji su gotovo bez ikakve organizacije.

Nadam se da se ovakvo ponašanje čelnika HNV-a neće nastaviti, te da mi Srijemci nećemo morati reći »podržali smo autokraciju«, nego »podržali smo jedinstvo svoga naroda«. Iskreno se nadam da će HNV i DSHV zbilja biti predstavnici svih Hrvata u cijeloj Srbiji.

Krunoslav Đaković,
predsjednik HKC Srijem – Hrvatski dom

Rekonstrukcija na Paliću

Poduzeće *Park Palić* uz pomoć lokalne samouprave i državnog resora za trgovinu i turizam odlučilo je započeti aktivnosti koje će unaprijediti potencijale Paličkog jezera. Rekonstrukcija budućeg banjskog kompleksa predviđena je u tri faze. U prvoj se radi na omogućavanju kvalitetnog pročišćavanja i dezinfekcije termomineralnih voda, kao i sanaciji korita bazena, zatim slijedi natkrivanje i instalacija podnog grijanja. U posljednjoj fazi predviđeno je renoviranje kabina ispred bazenskog kompleksa. U planu je testiranje sustava, kao i analiza uzorka s termalnog izvora, jednog od nekoliko koji se nalaze na ovoj lokaciji. Potrebni su i određeni radovi kako bi se sam bazen dobro izolirao i osigurao, a onda slijedi zatvaranje bazena. Uređenje, dogradnju dva manja bazena, ugradnju podnog grijanja i natkrivanje financirat će poduzeće *Park Palić*, lokalna samouprava i Ministarstvo trgovine i turizma. Plan je da se radovi na bazenu završe najkasnije do rujna ove godine.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE O PODNESENOM ZAHTEJUV ZA DAVANJE SUGLASNOSTI NA STUDIJ PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta *VIP MOBILE* doo Beograd, Omladinskih brigada br. 21. podnio je dana 28.4.2016. pod brojem IV-08-501-150/2016, Zahtjev za davanje suglasnosti na Studij procjene utjecaja na životni okoliš projekta: **RADIO BAZNE STANICE »NS2088_02 SU-Subotica _Segedinski put«**, na katastarskoj parceli 6192 KO Novi grad, Subotica, ulice Segedinski put bb (46.103275°, 19.713085°).

Javni uvid u predmetni Studij može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat soba 226, svakog radnog dana od 10-12 sati od 12.5.2016. do 5.6. 2016., a javna prezentacija Studija održat će se 6.6.2016. godine u 13 sati u prostorijama Odsjeka.

MONOŠTORCI UGOSTILI ČLANOVE KUD-A SVETI JURAJ IZ OSOJNIKA

Jedno veliko hvala

Monoštor na sjeveru Bačke i Osojnik kraj Dubrovnika dijeli razdaljina od 700 kilometara, ali ni ta daljina ni to što Monoštorci i Osojničani žive u dvije države nije zapreka da članovi udruge *Bodrog* i *Sveti Juraj* postanu sada već pravi prijatelji. Prvo su Osojničani ugostili Monoštorce, a onda je red bio da se pokažu i domaćini sa sjevera Bačke, a što je bolja prigoda nego li godišnji koncert. Toliko su pazili svoje goste, ugađali im, pokazali sve najbolje što imaju da je Dubrovčanima na polasku jedino ostalo da kažu – jedno veliko hvala. A ove priče ne bi bilo da studente etnologije s Filozofskog fakulteta iz Zagreba terensko istraživanje nije dovelo u Monoštor. U toj grupi bio je i student rodom iz dubrovačkog kraja. Toliko mu se dojmio Monoštor, ljudi, običaji... da je poželio spojiti ih. A kako drugačije, nego li kroz kulturnu suradnju. Prvo je dječja folklorna skupina KUD-a Hrvata *Bodrog* 2014. godine sudjelovala u Osojniku na Malom festivalu folkloru i baštine, a sada su u ulozi domaćina bili Monoštorci.

Osojnik je naselje u sastavu grada Dubrovnika, u kome prema posljednjem popisu ima tek nešto više od 300 stanovnika. Tijekom rata Osojnik je bio jedno od uporišta obrane Dubrovnika i tijekom rata mjesto je bilo potpuno razrušeno, a crkva Svetog Jurja zapaljena. Uspjeli su vrijedni Osojničani obnoviti selo, crkvu, izgraditi školu, vrtić, a onda i posvetiti se njegovanju kulturne tradicije i tako je osnovan KUD *Sv. Juraj*.

Ti i takvi Osojničani raširenih ruku primili su prije nepune dvije godine monoštorsku djecu, koja su imala prigodi pokazati dio šokačke tradicije i nošnje na, ni manje ni više, folklornom festivalu. Od tada se Monoštorci žele odužiti. I ne samo to, već i učvrstiti prijateljske veze za godine koje dolaze. Želja je obostrana, jer su Osojničani rado prihvatili poziv da posjete Monoštor i eto njih s Jadrana u bačkoj ravnici.

»Priča o šokačkom gostoprilstvu nije samo priča, u to smo se sami uvjerali. Domaćini su nam priredili tri nezaboravna dana. Ovo je definitivno početak jedne duge suradnje. Hoćemo li posjete razmjenjivati baš svake godine, vidjet ćemo. Jer, ipak nas dijele brojni kilometri, ali ćemo se truditi da ova naša djeca ostanu u kontaktu i da se posjećuju«, kaže voditeljica KUD-a *Sv. Juraj* **Nikolina Trojić**, kojima je ovo bio prvi dolazak u Vojvodinu.

»Mi smo momci iz dubrovačkog kraja, gdje je sveti Juraj mačem ukrotio zmaja. Dolazimo iz kamenitog kraja, ali lijepo nam je i u ovom ravničarskom ambijentu«, kaže **Niko Trojić**. »Naravno da će ovo naše prijateljstvo potrajati. Novi susret već je dogovoren, jer ekipa momaka iz Monoštora na ljetu stiže nama u goste. Za njih kao domaćine nema riječi, a mi ćemo se potruditi da budemo još bolji«, kaže **Mato Čijović**.

Vožnja fijakerom, ukusna hrana, živopisne šokačke nošnje i domaćini koji su ih u svojim obiteljima primili kao da su im rod najrođeniji ono je što su Osojničani ponijeli kao sjećanje.

Z. V.

Ispraćaj Osojničanja

SPORTSKI SUSRETI OSIJEKA, BAJE I SOMBORA

Rekreativci brišu granice

Kažu rezultati u sportskim natjecanjima uvijek su merljivi, jer uvijek netko osvoji zlato, netko izbori srebrno ili brončano odličje, a netko se mora zadovoljiti i nižim plasmanom. Ali nije uvijek tako, jer onda kada se susreću prijatelji, ne radi nadmetanja, već radi druženja, rezultat ne znači ništa, već ono prije i poslije. Upravo takvi su susreti sportaša rekrea-

»Inicijativa za ove sportske susrete krenula je iz Sombora, mi smo je poduprli i rado smo se uključili kao stalni sudionici. Mislim da je jako dobro za ljude koji žive u ovoj regiji da se ponovno povežu i surađuju. Znamo da su sport i kultura ti prvi mostovi suradnje. Mi smo svoj dio priče otvorili, pa neka i drugi sljede naš primjer«, kaže **Zoran Pupovac**, voditelj sportske rekreacije

Sve je u okviru sportaških natjecanja

tivaca iz tri susjedna grada, koja razdvajaju tri državne granice – Osijek, Baje i Sombora. Nazvali su te susrete *Gradovi otvorenog srca* i do sada su se susretali u Somboru, Osijeku, Baji i sada ponovno u Somboru.

»Nogometaš sam rekreativac, imamo veteransku ekipu i rado se susrećemo s momcima iz Baje i Sombora. Ekipa smo, ne samo za nogomet već i druženje, ne samo na ovim susretima, jer sada se već dobro poznajemo, napose sa Somborcima. Čujemo se i mimo ovih bratskih susreta i organiziramo druženja. Nas visoka politika ne dotiče, ovdje politike nema. Na terenu bude duela, jer nitko ne voli izgubiti, ali sve je to u okviru sportaških natjecanja«, kaže **Ivica Matić** iz Osijeka.

Sport za sve u Gradskom savezu za sport grada Osijeka. Osječani su u Sombor stigli s 45 rekreativaca, a s domaćinima i gostima iz Baje nadmetali su se u malom nogometu, odbojci, košarci, vaterpolu, stolnom tenisu i pikadu.

Sport je tako, pored kulture, oblast u kojoj Sombor i Osijek imaju intenzivnu suradnju. Pročelnika Odjela za društvene djelatnosti Grada Osijeka **Dražena Alerića**, koji je pratio osječke sportaše upitali smo stoga što se novoga očekuje u oblasti kulturne suradnje. »*Osječko ljeto kulture* počinje 29. lipnja i to je najveći festival u istočnom djelu Hrvatske, na kome očekujemo i goste iz Sombora, kao što je to bilo i prošle godine«, odgovorio je Alerić.

Z. V.

TJEDAN U BAČKOJ

Pravo ili pravda?

Borba za državne oranice u Somboru ili točnije u Gakovu kraj Sombor ne jenjava. Trenutačno je na snazi primirje, ali krhko, jer svaka od suprotstavljenih strana spremna je ko zapeta puška ili bolje rečeno ko zapeti traktor i ne treba mnogo povoda da bi tim traktorima i jedni i drugi ušli u njive. A te iste njive dan i noć čuva, manje ili više brojna, policija. Kada je situacija mirna, na poziciji je nekoliko policajaca, a kada seljaci krenu traktorima, onda se u atar Gakova sjati na desetke policajaca ne bi li obranili zemlju. Od koga? Za koga? Od onih koji žele sijati i žeti 10-20 hektara državne zemlje, jer druge zemlje u Gakovu nema, a nema više ni nekog drugog posla? Za one koji su već posijali (a i požnjet će) 3.300 hektara državnih njiva? I na čijoj je to strani sada pravda, a na čijoj pravo?

To na čijoj strani je pravo treba se doznati ovih dana, kada u Sombor (konačno) stigne, toliko čekana, odluka Apelacijskog suda iz Beograda o tome je li 300 hektara državnih njiva u Gakovu dio stečajne mase Poljoprivrednog poduzeća *Graničar* ili je to državna zemlja koju ima pravo obrađivati onaj tko ju uzme u najam. To će reći pravo. A kako pravo i pravda po pravilu nemaju veze jedno s drugim, onda bi po mom shvaćanju pravde sve ono što je državna zemlja (a u ovom slučaju riječ je o tisućama hektara), ili bilo koja druga imovina, trebalo zaista to i biti. Po kom zakonu, kom pravu nešto što je vlasništvo države može biti dio stečajne mase bilo kog poduzeća? Pravu jačeg? I zašto se o tome šuti? Da nije ovih tvrdoglavih seljaka koji vode, možda unaprijed izgubljenu bitku, ne bi se ni znalo kako se mešetari tisućama hektara. I gdje je tu Državno odvjetništvo, koje po definiciji treba štiti imovinu države? U Beogradu, a gdje je Gakovo, vjerojatno nemaju pojma. Isto kao što nisu imali pojma, ili ih nije bila briga, kada su se prije desetak godina u strogom centru grada prodavali lokali. Uzalud su oni koji su te poslovne prostore potraživali u restituciji dokazivali, crno na bijelo, da poduzeće koje ih prodaje nema pravo na to, jer je samo njegov korisnik, a pravi vlasnik je općina Sombor. Uzalud su pokazivali općinske odluke, vodili sudske sporove, a oni koji su trebali braniti tu državnu imovinu prstom mrdnuli nisu. Ko kanda nisu čuli ni za Sombor. Samo da ne bude tako (a ko kanda bit će) i sa zemljom i da preko noći ono što se vodilo kao vlasništvo države ujutru ne postane nečije.

Z. V.

ZBOR ODJEK, ZAJEDNICA HRVATA ZEMUN KNJIŽNICE I ČITAONICE ILIJA OKRUGIĆ

Veliki je izazov raditi

U okviru Zajednice Hrvata Zemun knjižnice i čitaonice *Ilija Okrugić* od 2013. godine djeluje i obnovljeni zbor *Odjek*, čiji članovi veoma uspješno nastavljaju tradiciju istoimenog zbora osnovanog davne 1895. godine. Kada je pokrenuta inicijativa za obnovom zbora, broj članova bio je prilično – mali tek desetak, koga su činili uglavnom ženski vokali. Počeli su kao kamerni ženski sastav, a danas je članstvo daleko brojnije i funkcionira ju kao mješoviti zbor. Iza sebe imaju brojne uspješne nastupe na festivalima kako u Srbiji tako i u Hrvatskoj, a pred sebe su stavili ambiciozne planove.

SVE VEĆA ZAJNTERESIRANOST

Sve je počelo u prosincu 2013. godine kada je na poziv župnika **Joze Duspore** u župu Zemun došla sadašnja dirigentica zbora **Mina Bošnjak**, kako

bi pripremila božićni koncert. Ubrzo nakon toga, već u proljeće 2014., župnik je predložio da se obnovi rad zbora *Odjek*, zbora s dugogodišnjom tradicijom koji nekoliko desetljeća nije postojao:

»Tako je počela suradnja između mene, župe i župnika i polako smo počeli okupljati pjevače kako bismo formirali zbor. Najprije smo počeli kao kamerni ženski zbor, i u tom razdoblju i u tom sastavu smo imali dva nastupa. U jesen 2014. riješili smo svoj rad malo uozbiljiti i pozvali smo i muške i ženske pjevače, tako da smo uspjeli okupiti šarenoliku ekipu i od mlađih i starijih članova. Danas imamo 26 članova, širimo se iz dana u dan i stalno primamo nove ljude. Održavamo audicije i svatko je dobro došao da nam se pridruži. Veliki je izazov raditi, ali je uživanje još veće, tako da taj izazov i možda te prepreke koje su uvijek na putu kad nešto hoćete uraditi dobro, uopće nekada ni nisu toliko važne«, ističe dirigentica

zbora **Odjek Mina Bošnjak**.

A što se tiče repertoara pjesama, on je dosta šarolik. Iako se uglavnom bazira na duhovnom programu hrvatskih duhovnih pjesama, akcent je i na različitim duhovnim napjevima na latinskom jeziku, kao i na djelima popularnih starih majstora poput **Bacha, Beethovena, Schuberta**, ali i duhovnih kompozicija hrvatskih kompozitora (zagorskim, međimurskim, dalmatinskim i srijemskim pjesmama):

»Zbor okuplja uglavnom mlade i to mi je izuzetno drago, kao i činjenica da se zbor polako ali sigurno širi. Veoma je važno da Zemun ima ovakav zbor budući da je grad čuven po Hrvatima i njihovom povijesnom djelovanju na ovim prostorima. Naša uloga jeste da, pored svih zadovoljstava i ljubavi prema pjesmi, gajimo i njegujemo tradiciju i kulturu Hrvata na ovim prostorima. Zato bih ovom prilikom pozvala sve zainteresi-

rane da nam se priključe, nastave taj put i uživaju zajedno s nama«, poručuje voditeljica zbora **Odjek Renata Nađ**.

Do sada su imali brojne nastupe počevši od Šida, Sremskih Karlovaca i drugih župa, a gostovali su i u Kotoru i dubrovačkoj katedrali gdje su bili veoma zapaženi. Od iznimno velikog značaja za njih je održavanje ekumenskih zborova u župi Zemun koje se organizira svake godine. »Organiziranjem ekumenskih susreta zborova, njegujemo suživot s pripadnicima ostalih zajednica. Za nas je taj susret iznimno važan budući da na je ovim prostorima stanovništvo vrlo mješovito, a na susretima sudjeluju zborovi različitih nacija i vjeroispovjesti«, ističe Renata.

POTPORA UDRUGE I ŽUPE

Veliku potporu zbor *Odjek* ima od župe Zemun i Zajednice Hrvata Zemun:

»Sigurno je da podržavam sve aktivnosti u svojoj župskoj zajednici, a tako i rad zbora *Odjek*. Nekada je to i velika obaveza župnika, s obzirom na to da zbor vježba u prostorijama župe po 2-3 puta tjedno, kada je potrebno osigurati prostor, spremati i ugrijati prostorije tijekom zime. Ali nije mi teško kada znam da se i na taj način njeguje nacionalni identitet naše zajednice. Kao što i mi župnici često propovijedamo u crkvi da smo dobili poslanje da kao apostoli svjedočimo, tako se i hrvatska zajednica treba truditi da pridonese izgradnji zajednice u kojoj živi, što ne znači da naše ljude treba odgajati protiv drugih naroda, nego dapače, da mogu slobodno izražavati to što jesu njegovanjem jedne lijepe kulture i tradicije koju će predstavljati široj javnosti«, ističe župnik Jozo Duspara.

A kao jedan od razloga za potporu rada zbora *Odjek*, predsjednik Zajednice Hrvata Zemun i čitaonice *Ilija Okrugić* **Zvonimir Rajković**, posebno ističe povijesni značaj koji je zbor *Odjek* imao u prošlosti:

»Zbor *Odjek* je osnovan 1895. godine i radio je do početka Drugog svjetskog rata. Nakon rata su ponovno počeli s radom ali tada su prešli u društvo *Tomislav*. Društvo se ugasilo 1952. godine i nijedno društvo s hrvatskim predznakom nije na ovim prostorima radilo sve do 2002. godine kada se naša mala grupa ljudi nije dogovorila da ponovo osnuje društvo. Nakon osnutka knjižnice i čitaonice *Ilija Okrugić* i osnutka *Društva mladeži Zemun*, osnovali smo i zbor *Odjek* koji danas radi s velikim uspjehom«, ističe Zvonimir Rajković. Kao jedan od važnih ciljeva na tom putu članovi zbora *Odjek* nagovještavaju skoro održavanje svog prvog solističkog koncerta, najprije u Osijeku kako bi se predstavili matičnoj državi, a potom u Rijeci i Plitvicama.

S. Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Sve zarad boljitka

Protekli tjedan u Srijemu protekao je u mirnom ozračju. Poslije održanih izbora, a odmah nakon pravoslavnog Uskrsa i prvomajskih praznika, dojam je da se Srijemci vraćaju u normalne radne tokove, obiteljskim poslovima i obvezama. Do sada nisu direktno upoznati tko će voditi srijemske lokalne samouprave u naredne četiri godine, niti tko će sjediti u općinskim vijećničkim klupama i odlučivati o njihovoj sudbini, a svi to s nestrpljenjem iščekujemo. Očekuju se sjednice skupština općina na kojima će biti konstituiran novi sastav vijećnika. Ono što je sigurno: s većinskim brojem članova Srpske napredne stranke. S kime će SNS formirati buduće koalicije i hoće li ih uopće biti, vidjet ćemo.

A dok se ne vidi, oni Srijemci koji se ne nadaju skoroj promjeni na bolje, i oni koji više nemaju vremena čekati ih, polako se spremaju na put u inozemstvo, jer trenutačno jedino tamo vide mogućnost nešto zaraditi i stvoriti egzistenciju za svoju obitelj. U posljednje vrijeme imala sam priliku razgovarati s velikim brojem ljudi koji su već predali dokumentaciju za vize, uglavnom za Slovačku i Češku. U te zemlje, osim velikog broja mladih, odlaze i stariji zapošljavajući se u pivovarama, raznim tvornicama, gdje i nije neka velika zarada, ali za mnoge u uvjetima kada u svojoj zemlji ne mogu zaraditi ni polovicu od toga, tu mogućnost vide kao jedinu prihvatljivu. Ti stariji, uglavnom muškarci, odlaze da bi prikupili novac za školovanje svoje djece. To su očevi koji su dočekali da im djeca završe srednje škole i koja žele studirati, a nisu u prilici omogućiti im to. Mislim da nema gorega za roditelja od riječi kada djetetu moraju reći ne, ne mogu ili nemam, pa se upravo stoga mnogi i odlučuju na odlazak u nepoznato, kako bi zaradili novac i ispunili im tu želju. Opće je prihvatljivo za svakog roditelja da mu dijete bude pismeno i obrazovano. To se i podrazumijeva iako živimo u društvu gdje se to nažalost malo cjeni.

Kako god, dok se u ovoj državi nešto ne promijeni, mi roditelji ćemo se truditi školovati svoju djecu, odricati se, po cijenu i odvajanja od svojih obitelji.

S. Darabašić

MEĐUNARODNI OKRUGLI STOL *URBANI ŠOKCI 11*

Šokačko-bunjevačka terrafilija

Sudionici znanstvenog skupa u Osijeku i Vinkovcima imali su prigodu čuti kako se iz perspektive različitih znanstvenih disciplina tematizira zemlja, te naučiti ponešto o zemlji kao tlu, hraniteljici, tradicijskoj kulturi, te zemlji kao motivu pjesnika, književnika i likovnih umjetnika. Svakako, bila je to prigoda za uspostavu kontakata i upoznavanje drugih bogatom, kako tradicijskom tako i suvremenom kulturom

Organizaciji Šokačke grane Osijek, Vinkovačkih šokačkih rodova, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice i Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj iz Pečuha u Osijeku i Vinkovcima je 6. i 7. svibnja održan međunarodni znanstveni skup *Urbani Šokci* koji je ove godine tematizirao zemlju. Predsjednik Šokačke grane dr. sc. **Marko Josipović** govorio je i o temi ovog skupa:

»Na ovogodišnjem međunarodnom okruglom stolu se iz aspekta književnika, stručnjaka i znanstvenika govorilo o zemlji. Zemlji kao domovini, zemlji kao tlu na kome živimo, zemlji što je čovjek ovoga prostora živio, što živi i osjeća prema njoj. Svim onim blagodatima i svim poteškoćama koje sa zemljom proživljava. Radove koje smo slušali ovih dana objavit ćemo u zborniku koji će biti predstavljen sljedeće godine kada se bude održao dvanaesti po redu međunarodni okrugli stol«.

ZEMLJA – TEMA ZNANSTVENOG SKUPA

Ove godine je na skupu radove predstavilo 22 sudionika različitih znanstvenih disciplina, među kojima je bilo petero sudionika iz Subotice. Prof. dr. sc. **Ružica Pšihistal** imala je ulogu oblikovateljice ovog skupa:

»Prošle godine je tema skupa bila voda, koju nam je nametnula elementarna nepogoda. Ove

godine nastavili smo tragom osnovnih prirodnih elemenata, a ako je zemlja ključni element u panonskoj kulturi, sama se nametnula kao tema. Ona doista povezuje sve hrvatske subetničke skupine koje pripadaju panonskom kulturnom arealu. Postoje različitosti, ali zemlja nas povezuje. Zemlja kao motiv i

Subotice, Osijeka, Vinkovaca i Županje. Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov** govorio je o zemlji kao motivu u dijalektalnom pjesništvu bunjevačkih Hrvata.

»Prva knjiga na narodnom jeziku objavljena je 1683. godine. **Mihovil Radnić**, franjevač-

pjesama. Koncem XVIII. stoljeća imamo **Grgura Peštalića**. No, pjesništvo Hrvata, na narodnom jeziku, u ugarskom Podunavlju neće imati kontinuitet. Sljedeći koji se pojavio je **Ivan Nepomuk Ambrozović**, sredinom XIX. stoljeća, koji će u Somboru napisati epski prikaz svog osobnog iskustva kada

Na skupu u Osijeku i Vinkovcima radove je predstavilo 22 sudionika različitih znanstvenih disciplina

kao tema. O zemlji se doista može govoriti iz kulturološkog aspekta, ali i iz aspekta prirodnih znanosti. Mi smo povezali znanstvenike iz prirodnih znanosti, društvenih i humanističkih.«

Prvog dana okruglog stola, koji je održan u Osijeku, o zemlji i vezanosti Šokaca i Bunjevca za nju, o zemlji u pjesništvu, zemlji koja je oblikovala ljude, običaje i život govorili su sudionici iz

ki redovnik, provincijal objavio je dvije knjige proze. Općenito, regionalna hrvatska književnost upravo počiva na prozi i po karakteru je nabožna. Sve do konca XIX. stoljeća najveći broj književnika bit će iz redova klera, redovništva, prije svega unutar franjevačkog reda. Poezija se javlja sredinom XVIII. stoljeća, kod franjevca **Emerika Pavića** i 1768. godine u Budimu se tiska njegova knjiga epskih

je tijekom Mađarske revolucije 1848/49. godine morao pobjeći iz Sombora«, kazao je Žigmanov.

Nakon preporoda koji je započeo **Ivan Antunović**, objavljuju se prve periodične publikacije među Hrvatima u ugarskom Podunavlju kao što su *Subotička danica*, *Bunjevačko-šokačke novine*, *Bunjevačko-šokačka vila*. Između dva svjetska rata i dalje su primjetni ostaci romantizma, religijsko pjesništvo, ali je u

pjesništvu prisutna i socijalna i ljubavna tematika. Najznačajnije ime iz tog razdoblja jeste **Aleksa Kokić**. Govoreći o poslijeratnoj književnosti Žigmanov je istaknuo da je, prije svega u Subotici od 70-tih godina, snažno pjesništvo i na ikavici.

»Ono još uvijek nije dovoljno tematizirano iz rakursa književne znanosti, a s druge strane, o tome se, kada je u pitanju dijalektalna književnost, vrlo malo govori i u samoj Hrvatskoj. Pisanje na narodnom jeziku – ikavici, jer su Bunjevci i Šokci

Čeliković. »Generacije pisaca s početka XX. stoljeća, među kojima je i Kokić, bila je katoličke usmjerenosti, a neki od njih bili su i svećenici. Kokić je bio svećenik, pisac kazališnih komada, pjesnik. Volio je zemlju, iako nije rođen na salašu. Ali zemlja, salaš, njiva, klasje je ono što njega opisuje kao pisca. ZKVH je tiskao 2013. godine knjigu sabranih pjesama Alekse Kokića, u kojoj se nazale sve nama poznate pjesme ovog autora, a u povodu stote obljetnice njegova rođenja. O poeziji

strani: položaja žena u šokačkim zadrugama rad su pripremili **Mirta Bijuković – Maršić** i **Alen Andraković** iz Odsjeka za kulturologiju Osijek. Na koji način je bilo uređeno tradicijsko poljodjelstvo u županijskom kraju prema vojnokrajškom protokolu *Babogredske zapovidi* 1823. – 1824. godine, rad su pripremili **mr. sci. Janja Juzbašić** iz Županje i **Katarina Jarić** iz Vukovara. Kroz ovaj dokument još prije skoro dva stoljeća bilo je uređeno što se ima u koje doba godine raditi u poljoprivredi,

O svojim radovima autorice su rekle sljedeće:

Nevena Mlinko: »Moj rad govori o prvoj zbirci pjesama Pančića pisanoj na bunjevačkoj ikavici, ali suvremenim stilom. U pitanju je motiv zemlje koji je kod Pančića izjednačen s gradom. S obzirom na to da je on ovu poemu posvetio Subotici, odnosno njenim građanima, biti će riječi o kritici, odnosno samokritici koja kod nas često izostaje«.

Ljubica Vuković – Dulić: »U radu govorim o motivu zemlje kod bunjevačkih slikara. Ne osvrćem se pojedinačno na njih kao umjetnike, nego samo na motiv zemlje, odnosno na stilsku raznovrsnost kroz koju se proteže taj motiv, od onih koji su akademski obrazovani do slikara naivaca.«

Aleksandra Prčić: »Klas žita kao plod zemlje i simbol *Dužijance*, te oblici u kojima se klas pojavljuje u *Dužijanci* tema su mog izlaganja. Od klasa, preko krune izrađene u tehnici slame do kruha, te značenjima koja mu se pripisuju: od magijskih – iscjeliteljskih, načina umjetničkog izražavanja, izvora ljepote do simbola koji ujedinjuje narod.«

Svoje radove predstavili su još i dr. sci. **Stjepan Blažetin** (*Plodne zemlje Josipa Gujaša Džuretina*), **Silvestar Balić** (*Zemlja kao tema i motiv u periodičnim izdanjima Hrvata u Mađarskoj*), **Mirko Čurić** (*Odnos prema zemlji i tradiciji u prozama Nikole Tordinca*), dr. sci. **Vlasta Markasović** (*Terra filija i homo faber u prozama Ivana Kozarca*), dr. sc. **Tatjana Ileš** (*Kulaci, arendaši, napolčari – motiv zemlje u proznim zapisima Tomislava Žigmanova*), **Đurđica Babić** (*Manifestacija Stanarski susreti udruge Šokadija Babina Greda*), mr. **Katarina Dimšić** (*Kruh u običajima Šokaca*), **Tomislav Lunka** (*Kućne zadruge u Soljanima*) i **Ivica Čosić Bikvin** (*Svinjari spačvanskih šuma*).

Zlata Vasiljević
Aleksandra Prčić

U Vinkovcima na salašu *Tena*

ikavci, postoji unutar pučkog kruga relativno kontinuirano«, kazao je Žigmanov.

»Među Hrvatima u Bačkoj imamo zemlju kao vrlo snažan, gotovo dominantan, među Bunjevcima i jedini motiv. Zemlja ima neku mitsku, pratemeljnu dimenziju, jer se ona izjednačavala sa životom. Zemlja i život«.

U svom izlaganju on je spomenuo i poeziju **Petka Vojnića Purčara**, **Vojislava Sekelja**, **Milovana Mikovića** i knjigu *Bunjevački blues*, čiji je Žigmanov autor, koja je sva posvećena zemlji.

IZGUBITI ZEMLJU ISTO JE ŠTO IZGUBITI SEBE

O pjesništvu Alekse Kokića govorila je menadžerica za kulturu ZKVH-a **Katarina**

Alekse Kokića često govorimo kao o poeziji pjesnika koji je pisao o salašima, klasju. Zemlja je dominantni motiv u većini njegovih pjesama. Na mnogim fotografijama na kojima je on ili se nalazi ili je dodano klasje. Žeteoci su po Kokiću junaci koji poslije naporne žetve slave *Dužijancu*. Iako nije rođen na salašu, salaš je za njega temeljni motiv«, kazala je Čelikovićeva.

Predsjednik *Šokačke grane* dr. sci. **Marko Josipović** govorio je o značaju zemlje za poljoprivredu, a njegov kolega s Poljoprivrednog instituta Osijeku dr. sci. **Josip Kovačević** donio je sjećanje na zemlju, rad i običaje u svom rodnom selu. Počasna predsjednica *Šokačke grane* mr. sci. **Vera Erl** govorila je o ulozi reduša u šokačkim kućnim zadrugama i jelima koje su pripremala, a o onoj manje lijepoj

a za svako odstupanje od toga sljedilo je kažnjavanje. Prvi dan okruglog stola završen je izlaganjem mr. sci. **Ljubice Gligorević** iz Vinkovaca koja je govorila o djelu **Josipa Stjepana Reljkovića** *Kućnik*, tiskanog 1796. godine koji donosi naputke o svim poslovima u seoskom gospodarstvu u svim razdobljima godine.

NA SALAŠU TENA

Drugoga dana rad je nastavljen u Vinkovcima, na salašu *Tena*, gdje su radove su među ostalim izlagačima predstavile povjesničarka umjetnosti **Ljubica Vuković – Dulić** (*Zemlja kao motiv u slikarstvu bunjevačkih slikara*), **Nevena Mlinko** (*Zemlja u Pančićevoj poemi Subotica*) i **Aleksandra Prčić** (*Klas žita – plod zemlje i simbol Dužijance*).

Antun Kovač u Slavonskom Šamcu

SLAVONSKI ŠAMAC – Na 12. folklorno-glazbenoj manifestaciji *Kad zasniva samica na stanu* u Slavonskom Šamcu sudjelovali su proizvođači samica, svirači, pjevači, igrači, pjesnici i skladatelji iz Vinkovaca, Đakova, Županje, Slavanskog Šamca i okolice i jedini sudionik iz Vojvodine, pučki pjesnik **Antun Kovač** iz Sombora. Manifestaciju je organiziralo Dobrovoljno predstavljajuće društvo *Šamac* iz Slavanskog Šamca u nedjelju, 8. svibnja.

Koncert Bunjevačkog kola

SUBOTICA – Koncert folklornog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo* bit će održan 14. svibnja u 20 sati u svečanoj dvorani Društva. Cijena ulaznice je 250 dinara.

Bunjevačka soba u HKC-u

SUBOTICA – Svečano otvorenje postavke *Bunjevačka soba* u HKC-u *Bunjevačko kolo* (Preradovićeve 4) bit će upriličeno u četvrtak, 19. svibnja. Otvorenje je zakazano za 19 sati.

Za nagradu Emerik Pavić, najbolju knjigu 2015., 31 naslov

Knjiška produkcija Hrvata u Vojvodini u 2015. godini broji 31 naslov, čiji su autori vojvođanski Hrvati, priopćio je u utorak, 10. svibnja, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov**. Ujedno, predstavio je i Povjerenstvo za nagradu, koje ove godine, temeljem donesene odluke, čini predsjednica Povjerenstva **Ljubica Vuković – Dulić**, povjesničarka umjetnosti, **Zvonko Sarić**, književnik i **Dario Španović**, povjesničar i etnolog. Sukladno njihovoj struci, Ljubica Vuković – Dulić procjenjivat će vizualno-likovno oblikovanje, Zvonko Sarić književna djela, a Dario Španović više će pratiti znanstveno-publicistička djela.

Podsjetimo, nagradu za najbolju knjigu godine, koja nosi ime središnje osobe hrvatske književnosti, znanosti i publicistike iz XVIII. stoljeća **Emerika Pavića**, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata ustanovio je 2012. godine u cilju pospešivanja sustavnoga pristupa valorizaciji aktualne knjiške produkcije među Hrvatima u Vojvodini. Nagrada **Emerik Pavić** za najbolju knjigu 2015. godine bit će svečano uručena u listopadu u okviru književne manifestacije *Dani Balinta Vujkova – dani hrvatske knjige i riječi*. Osim diplome i plakete, nagrada će imati i svoj novčani iznos.

23 naslova u konkurenciji za nagradu Tomo Vereš za razdoblje 2013. – 2015.

U cilju pospešivanja sustavnoga pristupa valorizaciji aktualne knjiške produkcije među Hrvatima u Vojvodini, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata je 2013. godine ustanovio je trijenalnu nagradu za najbolju knjigu u području znanosti i publicistike, koja nosi ime jednog od najznačajnijih hrvatskih intelektualaca iz Vojvodine XX. stoljeća, filozofskog i teološkog pisca **Tome Vereša** (Subotica, 24. veljače 1930. – Zagreb, 9. prosinca 2002.). Nagrada je ustanovljena na temelju zaključaka s međunarodnog znanstvenog skupa *Misaona popudbina Tome Vereša*, održanog u prosincu 2012. godine i dodjeljuje se trijenalno – svake tri godine.

Podsjetimo, za nagradu *Tomo Vereš* mogu se natjecati knjige autora Hrvata iz Vojvodine, knjige na hrvatskom jeziku objavljene u Vojvodini i knjige o Hrvatima u Vojvodini, koje su objavljene tijekom tri kalendarske godine koje prethode godini dodjele nagrade, u području znanosti i publicistike. Posebna se pozornost obraća na djela iz društvenih i humanističkih znanosti koje su od značaja za očuvanje i razvoj nacionalne svijesti i identiteta, kao što su povijest, jezikoslovne znanosti, znanost o književnosti, povijest umjetnosti, etnologija, demografija, sociologija, kulturologija, filozofija, politologija te djela interdisciplinarnoga karaktera. Nagrada se dodjeljuje za knjigu čije su formalne odlike i sadržajne sastavnice sukladne standardima znanstvene metodologije, koja tematski obuhvaća cjeloviti društveni fenomen, u kojoj su objavljene nove spoznaje u istraživanjima povijesti i sadašnjosti Hrvata u Vojvodini i čiji su prinosi od trajne vrijednosti za znanstveni i publicistički život Hrvata u Vojvodini. Za tri kalendarske godine dodjeljuje se jedna nagrada.

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata imenovao je početkom svibnja Povjerenstvo za izbor najbolje knjige u području znanosti i publicistike, koja je objavljena u razdoblju od 2013. do 2015. godine, a koja se dodjeljuje 2016. godine, u sljedećem sastavu: predsjednik Povjerenstva dr. sc. **Mario Bara**, profesor povijesti i sociologije, te članovi: dr. sc. **Jasminka Dulić**, dipl. sociologinja i **Stevan Mačković**, profesor povijesti. Zadaća je Povjerenstva od 23 naslova objavljenih od 2013. do 2015. godine odabrati najbolju knjigu, uzimajući u obzir ponajprije sadržaj i njegovu znanstvenu ili publicističku relevantnost.

Nagrada *Tomo Vereš* za najbolju knjigu u području znanosti i publicistike bit će svečano uručena u listopadu u okviru manifestacije *Dani Balinta Vujkova – dani hrvatske knjige i riječi*. Osim diplome i plakete, nagrada će imati i svoj novčani iznos.

RASPISUJE

Natječaj

za Najlipšu pismu na ikavici hrvatskih pjesnika koji žive ili su rođeni u Srbiji

Svaki pjesnik može sudjelovati s jednom pjesmom po vlastitom izboru pisanu na hercegovačkoj, dalmatinskoj, ličkoj, bosanskoj, šokačkoj ili bunjevačkoj ikavici.

Pjesmu dostaviti na e-mail adresu hkdvnazor@gmail.com ili na adresu Društva.

Uz pjesmu svaki autor treba poslati svoj kratki životopis (datum i mjesto rođenja, stručna sprema, posao koji sada radi, gdje i kada su mu objavljeni radovi, te adresa stanovanja).

Autori tri najbolje pjesme bit će novčano nagrađeni:

- 1. mjesto 100 eura
- 2. mjesto 80 eura
- 3. mjesto 70 eura

Autor prvonagrađene pjesme dobit će i umjetničku sliku rad poznate naivne umjetnice Cilike Dulić Kasiba iz Subotice.

Rezultati natječaja bit će objavljeni i prvonagrađene pjesme pročitane na manifestaciji *IKAVICA – govor hercegovačkih, dalmatinskih, ličkih, bosanskih, šokačkih i bunjevačkih Hrvata* u Stanišiću **26.11.2016.** godine.

Adresa:

Hrvatsko kulturno društvo *Vladimir Nazor* Stanišić,
ul. M. Parađine 139, 25284 Stanišić, Republika Srbija.

Rok za slanje: **1. 11. 2016.**

Slanjem pjesme na Natječaj autor je suglasan da se ista može objaviti u Zborniku.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE O PODNESEKOM ZAHTJEVU ZA DAVANJE SUGLASNOSTI NA STUDIJ PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta *VIP MOBILE doo* Beograd, Omladinskih brigada br. 21. podnio je dana 28.4.2016. pod brojem IV-08-501-149/2016, Zahtjev za davanje suglasnosti na Studij procjene utjecaja na životni okoliš projekta: *RADIO BAZNE STANICE »NS2084_01 SU-Subotica _Braće Radića«*, na katastarskoj parceli 8124 KO Donji grad, Subotica, ulice Trg Paje Kujundžića bb (46.090577°, 19.673533°).

Javni uvid u predmetni Studij može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat soba 226, svakog radnog dana od 10-12 sati od 12.5.2016. do 5.6. 2016., a javna prezentacija Studija održat će se 6.6.2016. godine u 12 sati u prostorijama Odsjeka.

KULTURAMA

Zemlja

Moderatorica dvodnevno znanstvenog skupa *Urbani Šokci*, održanog prošlog tjedna u Osijeku i Vinkovcima, prof. dr. sc. **Ružica Pšihistal** naglasila je kako je zemlja ključni element u panonskoj kulturi, te kako doista povezuje sve hrvatske subetničke skupine koje pripadaju panonskom kulturnom arealu.

Zahvaljujući agilnosti organizatora ove vrijedne znanstveno-kulturne manifestacije, *Šokačke grane* Osijek, *Vinkovačkih šokačkih rodova*, te suorganizatora Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, dva okrugla stola u dva dana u dva grada okupila su znanstvenike iz prirodnih, društvenih i humanističkih znanosti, tematikom zemlje povezujući predstavnike hrvatskog naroda iz tri susjedne zemlje.

Dvadeset i dva sudionika su u svojim radovima iznijeli svoje viđenje ove nadasve inspirativne i čini se neiscrpne teme, o kojoj se može govoriti iz svih mogućih aspekata njene prisutnosti u našoj životnoj stvarnosti. Bilo da je riječ o kulturi, povijesti, narodnim običajima i mnogo čemu drugom, što u svojoj konkretnosti dotiče zemlju koja u prenesenom značenju doslovno znači i sami život.

Vrijednost svakog okruglog stola ogleda se u specifičnoj prilici da se na istom mjestu čuju različite intelektualne spoznaje na zadanu temu, te se u velikoj mjeri upotpune i prošire saznanja svakog od sudionika, te prisutnog auditorija. Konkretno, ovoga puta bilo je prilike saznati mnogo manje poznatih detalja iz svakodnevne ljudi koji su cijeli svoj život proveli na zemlji, ali isto tako i nešto o onima koji su odlučili odreći se takvog, sudbinski određenog života. Tematizirani su književni radovi stvaralaca čija je proza ili poezija uvelike obilježena odnosom prema zemlji, definirani su brojni narodni običaji kao plod hrvatskog etnološkog bogatstva njenih subetničkih skupina Šokaca i Bunjevaca, istican značaj i metodologija rada na zemlji kroz prošlost i sadašnjost.

I što je također veoma važno, kroz radove sudionika ovoga znanstvenog stola, oživljene su neke pomalo zaboravljene osobe čije životno djelo u sferama u kojima su stvarali ostaje neraskidivo vezano uz ovu vrijednu tematiku.

Trag ovog znanstvenog skupa ostat će zauvijek zabilježen u zborniku koji će biti objavljen iduće godine, kada se bude održavao sljedeći, dvanaesti po redu, međunarodni okrugli stol. I ponovno će se na jednom mjestu okupiti predstavnici različitih znanstvenih disciplina, s istom željom i namjerom. Pridonijeti kulturnom boljitku svih nas.

Dražen Prčić

GODIŠNJI KONCERT KUD-A HRVATA BODROG IZ MONOŠTORA

Na ponos svojim *didovima*

Nastupilo pedesetak članova naše udruge, a toga u Monoštoru davno nije bilo

Kada Kulturno-umjetničko društvo Hrvata Bodrog iz Monoštoru organizira neki od svojih programa, dvorana Doma kulture uvijek je puna. Tako je bilo i u prošlu subotu, 7. svibnja, na godišnjem koncertu. I ovoga puta su se potrudili da gledatelje, prije svega svoje Monoštorce, iznenade nečim novim, a za ovu prigodu to su bile šokačke igre iz Slavonije, bunjevačke igre, dalmatinske pjesme i najpoznatiji ples dubrovačkog kraja *Lindō*.

JOŠ NAS IMA

Ovako zahtjevan koncert pripremao se temeljito od scenarija, nošnje, plesa, pjesme i to sve s pedesetak izvođača od dječjeg uzrasta do izvođača srednje dobi.

»Znači da nas ima, i to je dobro. Večeras će nastupiti pedesetak članova naše udruge, a toga u Monoštoru davno nije bilo. Obećali smo da će svaki sljedeći koncert biti bolji, kako bismo drugima pokazali što možemo, ali i kako bismo i sami sebi dokazali da uvijek možemo i više i bolje. Mislim da bi se naši *didovi* i bake ponosili nama da nas vide u ovim *vrimenima* kako smo ponositi i kako čuvamo našu tradiciju«, kazao je predsjednik KUD-a Hrvata Bodrog **Željko Šeremešić**.

»Ovo što se događa u Monoštoru i *Bodrogu* više je nego hvale vrijedno. Čuva se tradicija, čuva se ono što je vrijedno, a pripada kulturi Hrvata u Vojvodini; čuva se i prikazuje drugima kako bi se prenijelo na one koji dolaze iza nas. I ne samo to. Mi hoćemo biti suradnici, hoćemo biti domaćini i

hoćemo ugošćavati naše drage goste iz Hrvatske i tako svjedočiti da je kulturni prostor jedin-

svoje korijene. Ponosni smo na ovu djecu u šokačkim nošnjama«, kazala je voditeljica KUDa

koncert koji je započeo šokačkim igrama iz Slavonije. ŽPS *Kraljice Bodroga* predstavile su se nešto drugačijim repertoarom. »Ovoga puta odabrali smo stare dalmatinske pisme koje su se nekada *pivale* u našem selu, po sokacima, kada su žene išle za večernjeg ili misa, a cure na igranke«, kaže voditeljica *Kraljica Bodroga* **Marijana Šeremešić**.

Dalmatinske pjesme nisu slučajno odabrane, jer su se u Monoštoru od Drugog svjetskog rata do 70-tih godina prošlog stoljeća u selu pjevale 23 dalmatinske pjesme.

Slijedio je zatim nastup gajdaša iz Subotice **Augustina Žigmanova**, dječje igre iz Monoštoru, nastup Muške pjevačke skupine *Bodroški bećari*.

Ples dubrovačkog kraja *Lindō* izveli su oni koji to najbolje znaju, a to su gosti iz KUDa *Sveti Juraj* iz Osojnika kraj Dubrovnika.

»Nošnja koju nosimo je tipična nošnja dubrovačkog kraja. Ženska u plavoj, smeđoj i zelenoj boji, dok je muška znatno bogatija, izvezena je zlatovezom. A što reći za *Lindō*? To je tradicionalni ples dubrovačkog kraja, momačka igra nadmetanja. Nastao je u stara vremena kada su se momci i cure mogli gledati na pristojnoj udaljenosti, a to je bila zgodna prilika da jedno drugo dotaknu, popričaju i moglo bi se reći da je to igra zavodjenja«, kaže **Nikolina Trojić**.

Za kraj Monoštorci su ostavili splet bunjevačkih igara. Trajalo je skoro dva sata, a da je bilo i još toliko ne bi bilo puno, jer su gledatelji svaki nastup pratili velikim pljeskom.

Zlata Vasiljević

stven. Bez obzira gdje živjeli, mi smo pripadnici istog kulturnog prostora, mi pripadamo istom narodu. Naš hrvatski narod ima različite običaje, nošnje, plesove; imamo različite govore, a ono što nas spaja je to što smo dio istog naroda. U svoj svojoj različitosti«, kazao je ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov**.

»Mi iz Hrvatske ponosni smo na vas vojvođanske Hrvate što čuvate hrvatsku tradiciju i

Sveti Juraj iz Osojnika kraj Dubrovnika **Nikolina Trojić**.

OD SLAVONIJE DO DUBROVNICA

Kroz program, prošaran stihovima i šaljivim doskočicama, gledatelje je vodila **Marija Šeremešić**. *Kada vitar nebom luta, kada misec krade san, ne spavaj nam Slavonijo, sunce nosi novi dan*, stihovi su kojima je voditeljica gledatelje uvela u

ZBOR VILA VELEBITA LIČKOG ZAVIČAJNOG DRUŠTVA GOSTOVAO U SUBOTICI

Pučko izvorno pjevanje

Na početku djelovanja zbora repertoar se gotovo isključivo sastojao od ličkih tradicionalnih pjesama, ali je vremenom postao puno širi, tu su sada i slavonske tradicionalne pjesme i popularne, zabavne, starogradske

Koncert Mješovitog zbora Glazbenog društva *Vila Velebita* uz pratnju tamburaškog orkestra Glazbene škole iz Požege u Hrvatskoj, koji je u nedjelju, 8. svibnja, održan u velikoj vijećnici Gradske kuće još je jedna potvrda da se kulturnim iskorakom, pokretanjem jedne točke, jednog događaja, pokreću i drugi.

Naime, ova priča počinje teći 18. veljače kada je u Požegi predstavljena knjiga ravnatelja Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata **Tomislava Žigmanova** *Bunjevački put križa*. Ideja o gostovanju Mješovitog zbora Ličkog zavičajnog društva *Vila Velebita* iz Požege u Subotici tada se rodila. S obzirom na to da ovaj Mješoviti zbor redovito nastupa uz pratnju komornog tamburaškog orkestra Glazbene škole u Požegi, lako se stvorila poveznica s Hrvatskom glazbenom udrugom *Festival bunjevački pisama* koja je i suorganizator koncerta.

POVEZNICA S ENKLAVAMA HRVATA

Glazbeno društvo *Vila Velebita* u Požegi, najistaknutija je sekcija unutar ličke zavičajne zajednice, a osnovano je početkom 1998. godine. Društvo ima za cilj revitalizirati u Slavoniji zaboravljene i nepoznate dijelove zavičajne kulturne baštine Like, eksplicirane kroz pučko izvorno pjevanje uz autohtonu instrumentalnu pratnju tamburicom samicom. »Mješoviti pjevački zbor kojega prati tamburaški orkestar Glazbene škole na svojim koncertima predstavlja izvornu sla-

vonsku, ličku, dalmatinsku glazbu, publici ne samo u Hrvatskoj već i izvan nje«, kazao je predsjednik Ličkog zavičajnog društva *Vila Velebita* u Požegi **Josip Fajdić**. Društvo, kako je naglasio Fajdić, nastoji stvoriti poveznicu s enklavama Hrvata izvan granica Hrvatske.

»Nedavno smo gostovali u Piranu i stvorili poveznice s hrvatskom zajednicom u Sloveniji, potom u Gradišću na sjeverozapadu Mađarske, u Šopronu i Koljnofu, u Pečuhu gdje je hrvatska zajednica vrlo dobro organizirana. Imamo vrlo prisne kontakte i međusobnu dobru suradnju i razmjenu s hrvatskom zajednicom u Boki Kotorskoj, u Tivtu i Kotoru, kao i s Hrvatima u Mostaru i Sarajevu. S posebnim zadovoljstvom želim istaknuti da imamo izvrsnu suradnju s glazbenim i kulturno-umjetničkim društvima u Vojvodini, a to se odnosi na Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo **Vladimir Nazor** u Somboru, na Srijem i Srijemsku Mitrovicu, na Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Jelačić* u

Petrovaradinu, a večeras smo na poziv Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata gosti Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama*«, kazao je Josip Fajdić.

PJESME SU NEKAKO »EVER-GREEN«

Dirigenta ličkog zavičajnog društva *Vila Velebita* iz Požege **Monika Sakač Botički**, koja je na čelo ovog zbora došla prije oko 4 godine, kaže da je Društvo vrlo aktivno i puno putuje, kako po Hrvatskoj tako i izvan nje.

»Na početku djelovanja zbora repertoar se gotovo isključivo sastojao od ličkih tradicionalnih pjesama, ali je vremenom postao puno širi. Tu su sada i slavonske tradicionalne pjesme i popularne, zabavne, starogradske. Naša publika želi čuti te pjesme koje se možda više ne izvođe toliko često, koje su pomalo i zaboravljene pa ih je lijepo čuti. Tada se stariji prisjete svoje mladosti, pjesama koje su pjevali, koje su nekako »evergreen« i prijam kod publike je uvijek vrlo

pozitivan.«

Uz nekoliko obrada narodnih pjesama za mješoviti zbor i tamburaše, subotičkoj publici se predstavilo i nekoliko vokalnih solista koji su oduševili ličkim i slavonskim pjevanjem. U drugom dijelu koncerta Tamburaški kvarteti požeške glazbene škole izveli su nekoliko točaka klasične literature, a u trećem dijelu programa publika je uživala u izvedbama poznatih pjesama uz tamburu samicu, zbor i orkestar.

Komorni orkestar Glazbene škole s Ličkim zavičajnim društvom surađuje oko 4-5 godina, saznajemo od dirigenta tamburaškog komornog ansambla Glazbene škole Požega **Saše Botičkog**.

Izravna posljedica ovog gostovanja, kako su rekli predstavnici Glazbenog društva *Vila Velebita*, bit će uspostava čvrste suradnje te će već krajem ove godine orkestar HGU FBP na poziv udruženja Ličana gostovati u Požegi na tradicionalnom *Božićnom koncertu*.

Nela Skenderović

NAGRADE ZA UČENIKE MUZIČKE ŠKOLE

Vruće tamburaško proljeće

Za učenike tamburaškog odjela Muzičke škole u Subotici i članove Velikog i Dječjeg orkestra Hrvatske glazbene udruge Festival bunjevački pisama protekli je mjesec bio obilježen brojnim nagradama na raznim natjecanjima.

Mario Radonjić, Marko Kujundžić, Magdalena Temunović i Mira Temunović

Na republičkom natjecanju za učenike muzičkih škola koji uče svirati tamburu, održanom 17. travnja u Novom Sadu, učenici četvrtog, petog i šestog razreda Niže muzičke škole u Subotici u klasi **Vojislava Temunovića** i **Mire Temunović** osvojili su značajne nagrade. Prvu nagradu je osvojila **Lucija Ivković Ivandekić**, drugu **Marko Kujundžić**, učenici četvrtog razreda, a iz petog razreda **Magdalena Temunović** prvu i **Matija Mamužić** drugu nagradu. **Marko Grmić**, učenik šestog razreda na republičkom je natjecanju osvojio treću nagradu. »To su jako lijepi rezultati«, kaže profesorica Muzičke škole Mira Temunović, »osobito zbog nepristranosti međunarodnog povjerenstva kojega su činili članovi iz Slovenije, Ukrajine i Italije.«

Istoga dana navečer Veliki tamburaški orkestar Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama* nastupio je na koncertu *Priljavog kazališta* u Dvorani sportova u Subotici. Orkestar je, skupa sa svojom dirigenticom Mirom Temunović, nastupio u posljednjoj koncertnoj numerici te večeri svirajući s »Priljavcima« njihovu pjesmu *Uzalud vam trud svirači*. Prema riječima Mire Temunović, to je bio nezaboravan doživljaj za sve članove orkestra i jedno izuzetno lijepo iskustvo.

NAGRADAMA NEMA KRAJA

Vruće tamburaško proljeće započelo je nastupom učenika i komornog sastava subotičke muzičke škole na 13. Festivalu vojvođanske tambure u Adi 6. travnja. Učenici prvog razreda **Iva Gabrić**, **Iva Molnar** i **Matija Ivković Ivandekić** u svojim kategorijama su osvojili prve nagrade, a laureat ovog natjecanja, to jest najbolja u skupini s više od 5 natjecatelja, bila je Lucija Ivković Ivandekić, učenica četvrtog razreda u klasi Vojislava Temunovića. Kako kaže Mira Temunović, Lucija je svojevrsno otkriće, prvi puta je sudjelovala na natjecanju i za očekivati je da će imati lijepu karijeru.

Također, na tom su natjecanju prve nagrade zavrjedili i Matija Mamužić i Marko Grmić u klasi Vojislava Temunovića, kao i Marko Kujundžić i Magdalena Temunović u klasi Mire Temunović.

U prilog tome da se subotička Muzička škola na ovom natjecanju lijepo predstavila govori i činjenica da je i tamburaški komorni sastav Muzičke škole dobio prvu nagradu.

Tri dana kasnije, 9. travnja, u Srijemskoj Mitrovici je održan revijalni koncert omladinskih tamburaških orkestara *Mlade žice* na kojemu je nastupio komorni

sastav Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama*.

»Iako ovaj nastup nije bio natjecateljskog karaktera, i tu smo se vrlo lijepo predstavili«, kaže Mira Temunović i dodaje da i drugi orkestri rade vrlo dobro.

Nagradama, nastupima i natjecanjima ovdje još nije kraj.

Suradnja tamburaškog orkestra požeške glazbene škole iz Hrvatske i HGU FBP, započeta prije nekoliko godina, nastavila se i ove godine sudjelovanjem na trećem međunarodnom natjecanju tamburaša u Požegi 21. i 22. travnja. Natjecanje se organizira za tamburaše koji se bave umjetničkom tamburaškom glazbom, a učenici se mogu prijaviti u dvije kategorije: umjetničku i folklornu.

Zlatne medalje u svojim dobim skupinama u kategoriji folklorne glazbe osvojili su Lucija Ivković Ivandekić, Marko Grmić i Magdalena Temunović, koja je u kategoriji klasične glazbe osvojila i srebro. Drugu nagradu, to jest srebrnu medalju, u kategoriji folklorne glazbe je dobio Marko Kujundžić, a brončanu Matija Mamužić. Komorni sastav HGU FBP se također lijepo predstavio, a s ovog je natjecanja, osim druženja i novih poznanstava, donio kući i zlatno odličje. Neizostavni dio svakog solističkog nastupa učenika tamburaša čine i njihovi klavirski suradnici koji ih prate

na natjecanjima. Stoga su **Mario Radonjić** i profesorica **Neda Marjanović** također zaslužni za uspjehe učenika koje prate.

VRUĆE PROLJEĆE SE ZA TAMBURAŠE NASTAVLJA I U SVIBNJU

Već 13. svibnja, Dječji tamburaški orkestar HGU FBP će se okušati i na zonskom natjecanju koje će se ove godine održati u Bačkoj Topoli. Nadalje, orkestar će 15. svibnja nastupiti u pratnji maturanice s odjela etno pjevanja, a za Noć muzeja, 21. svibnja, u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata posjetitelji će također moći uživati u nastupu ovog orkestra.

Na kraju ove sezone, 29. svibnja, Tamburaški orkestri HGU FBP će održati godišnji, proljetni koncert na kojemu će kao gosti nastupiti tamburaški orkestar Glazbene škole u Požegi. Oni će dan ranije održati koncert u Tavankutu.

Koji je ključ ovakvog uspjeha dala je sama profesorica i dirigentica Mira Temunović:

»Potrudim se da svatko u orkestru nađe svoje mjesto. Netko je manje spretan, netko više, ali tu je ta moja uloga i zadatak da svakog stavim na svoje mjesto.«.

Nela Skenderović

REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

Polako idemo u Europu!?

O končano je, a ništa završeno nije. Nedavno, prije nekoliko dana definitivno su okončani izbori na svim nivoima u Srbiji. Što se tiče glavne teme ovog serijala, ništa od regionalizacije Srbije nije završeno, jer ništa ozbiljno nije ni započeto. Kratko razdoblje oko 2010. godine, kada je tada vladajuća politička elita donijela odluku da se približi Europi, ali da i ne da Kosovo, ne možemo računati. Budućnost Vojvodine kao regije također je neizvjesna, sada se čini vrlo sličnom kakva je bila poslije »događanja naroda« davne 1988. godine. Ono što je zasad sigurno jest da je jedna garnitura političke elite završila jednu fazu svoga djelovanja, a druga je tek u povelju, ali zasigurno će drugačije »vladati severnom pokrajinom«, bar tako obećavaju čelnici trenutno vladajuće stranke.

Jedan povjesničar antičkog Rimskog carstva napisao je »tko dugo živi, vidi sve i svemu suprotno« a Ciceron reče: »povijest je svjedok vremena, svjetlost istine, život uspomene, učiteljica života, vjesnica starine«. Što smo mi mogli vidjeti za ovih proteklih 28 godina? Ukratko: suprotno svemu onom što smo tada na koncu XX. stoljeća očekivali. Ali i to da čovjek ozbiljno treba promisliti je li povijest doista učiteljica života, jer izgleda neki konstantno ponavljaju razred. Na koncu ovog serijala nastojat ću ukratko sumirati dosad izrečeno na temu regionalizacije i budućnosti Vojvodine, jer protekla tri desetljeća su prilično dugo razdoblje, koje možemo analizirati, kao i ipak predvidjeti (nazrijeti) i neke trendove.

KAKO JE POČELO (MEMENTO MEMORANDUM)?

Sve je počelo kada je iz elitne institucije Srbije, Srpske akademije nauka i umetnosti »prosto iscurio« jedan neslužbeni dokument, kratko nazvan *Memorandum*, u kojem se tvrdilo da razvijeni dijelovi tadašnje SFRJ: republike Slovenija i Hrvatska i pokrajina Vojvodina eksploatiraju prije svega uži dio

Nažalost, on je bio u pravu. U čemu je bio suštinski spor iznesen u *Memorandumu*? Zapravo, ponovno su se sukobila dva mišljenja i dvije koncepcije uređenja zajedničke države, koji su opterećivali odnose u zemlji još od stvaranja Kraljevine SHS. Dijelovi nove države koji su ranije bili u sustavu Austro-Ugarske zastupali su širi, regionalni pristup s većim upravnim pravima (današnji europski koncept),

JE LI REGIONALIZACIJA NUŽNOST?

Interesantno je da su dvije članice EU, umjesto regija, zadržali svoj povijesni teritorijalni sustav – županije. Radi se o republikama Hrvatskoj i Mađarskoj. U Hrvatskoj se trenutno raspravlja o ukidanju županija i stvaranju većih teritorijalno-upravnih jedinica, zbog racionalizacije i smanjenja javnih troškova. Zasad se u Mađarskoj ovakve rasprave ne vode, a raniji pokušaji stvaranja regija umjesto županija nisu uspjeli. U našoj državi ovakve se rasprave upće ne vode, samo se nagovještava promjena Ustava, koja za regionalizaciju nije neophodna jer, ako postoji politička volja, mogu se formirati i nove pokrajine (član. 182. Ustava); npr. »pokrajina Šumadija« ili pokrajina »Istočna Srbija« s centrom u Nišu. Sada se dio političke elite, osim regionalizacije, dijeli i po jednom drugom pitanju koji je označen kao cilj u budućnosti: ulazak u Europsku uniju ili neulazak (euroskepticizam). Tobož, mi smo uvijek bili dio Europe, istina ne baš onog najrazvijenijeg dijela. EU se trenutno bori s raznim problemima, počevši od migrantske krize do krize zajedničke valute, sukoba s Rusijom, referendumom u Britaniji itd. Osobno vjerujem u zdrav razum i u to da će interesi prevladati trenutnu krizu. Svakako, kriza će još biti, no ja vjerujem da će u bliskoj budućnosti, npr. EU i Rusija stvoriti neku »uniju dvije unije«, jer interes to diktira. A dotle mi polako (i nesigurno) idemo u Europu. Zasad ovo je kraj priče, i hvala na pozornosti!

»Nova Babilonska kula« - centar EU u Briselu

Srbije i ostatak države. Nastavilo se prvo u Novom Sadu kada je, nakon trodnevnihi »protesta naroda«, srušena još jedna politička garnitura pokrajine. Tada sam bio na (ispostavilo se posljednjem) kongresu Saveza arhitekata Jugoslavije i uvečer, šecujući ulicama Maribora, jedan slovenski kolega mi reče, komentirajući događaje: »E, sada družite moj, počinje kraj i raspad Jugoslavije«. Ja sam tada bio lakovjeran i nisam se baš slagao s njegovim riječima, vjerovao sam u zdrav razum.

dok su predstavnici najbrojnijeg naroda budućnost države vidjeli u strogo centraliziranom upravnom sustavu. Zdrav razum nije prevladao, mada smo po mojoj proceni tada, koncem osamdesetih prošlog stoljeća, bili mnogo bliže ulasku u Europsku uniju nego danas. Poslije »događanja naroda«, dogodilo se događanje višepartijskog sustava kao i događanje privatizacije, a o ratu i o Kosovu da ne govorimo. Pa smo tu gdje jesmo, Vojvodina je izjednačena, bar po glasanju s ostalim dijelom države.

PROŠTENJE ŽUPE U RIDICI

Vjernici rimokatoličke zajednice u Ridici proslavili su proštenje župe u jubilarnoj godini u subotu, 7. svibnja. Naime, župa je posvećena Uzašašću Gospodina našeg Isusa Krista a crkva je blagoslovljena 1816., pa je tako svečanom euharistijom proslavljen veliki jubilej, 200. godišnjica postojanja sadašnje crkve i ujedno predstavljeni predstojeći interijerni radovi na bogomolji.

Svečanu misu predslavio je subotički biskup mons. dr. **János Péntes** u pratnji vlč. **Mirka Štefkovića**, s vlč. **Josipom Pekanovićem**, somborskim dekanom i vlč. **Gáborom Drobinom**,

somborskim kapelanom, podrijetlom iz Ridice. Kako je misna žrtva bila trilingvalna, uz mađarski i hrvatski jezik u Ridici je izvorno u uporabi bio i njemački jezik, vlč. **Josef Vogrinc** propovijedao je na njemačkom jeziku. Uz oltar u zajedništvo prisustvovali su vlč. **Tibor Zsúnyi** iz Kupusine, vlč. **Árpád Pásztor** iz Telečke, vlč. **Tibor Szűcs** iz Bácszentgyörgya (Đurići, Mađarska) te lemeški župnik vlč. **Antal Egedi**. Župom u Ridici upravlja se iz Lemeša već desetljeće, a posljednji svećenik koji je trajno bio nastanjen u župi jeste vlč. **József Széll**, koji je u propovijedi na mađarskom podsjetio na brojne lijepe primjere

iz tadašnjeg svakodnevnog života, a koji svjedoče koliko je jaka vjera u malobrojnoj zajednici. Uz mnogobrojne ugledne uzvanike, iz političkog i svijeta njemačke nacionalne manjine, podunavske Švabe i njihove potomke koji danas žive u Njemačkoj, proslavi su prisustvovali i brojni vjernici iz Stanišća i Lemeša, koje međusobno povezuje pastoral vlč. Egedija i dobrosusjedski odnosi te gosti iz Sombora i okolice kao i svećenik pravoslavne konfesije **Slavoljub Lugonjić** što je u potpunosti ispunilo klupe.

U tijeku su radovi na restauraciji unutrašnjosti crkve koje vodi **Ivan Ambrošić**, maj-

stor iz Sombora zahvaljujući financijskoj potpori Nijemaca, ali i materijalnoj potpori političkih ograna i zalaganjem vlč. Drobine koji je na koncu mise prisutne ukratko upoznao s poviješću župe i aktivnostima. Istaknuo je da su najveći donatori **Adam Retih** i **György Brajninger**, unuk **Johana Brajningera**, nekadašnjeg stanovnika Ridice. Za ovu prigodu popravljen je krov crkve, a na toranj je donacijom obitelji Retih postavljen novi brojčanik sata po uzoru na originalni koji izbija pune i polovične sate.

Župa u Ridici osnovana je 1786., a prije toga je bila filijala

POČETAK RADA DRAMSKO-BIBLIJSKE SEKCIJE U HKD-U ŠID

Rad na proširenju aktivnosti

U Hrvatskom kulturnom društvu *Šid* proteklog tjedna počela je s radom dramsko-biblijska sekcija. Inicijativa za rad sekcije je pokrenuta od župnika vlč. **Nikice Bošnjakovića** i članova upravnog odbora društva kako bi se članovi koji nisu uključeni u rad folklorne ili tamburaške sekcije mogli priključiti i drugim aktivnostima, ispuniti svoje potencijalne afinitete, a u ovom slučaju ostvariti se preko glumačkih talenata:

»Želja nam je bila da literar-

na sekcija koju u našem društvu vodi umirovljena profesorica književnosti **Vera Radivojkov**, i koja je i do sada bila uspješna, preraste u dramsku-biblijsku sekciju, iz više razloga. Jedan je što se mi kao Društvo u svom radu u velikoj mjeri oslanjamo na župu i našeg župnika i koristimo u svom radu i prostorije koje nam je župnik ustupio na korištenje. Iz tog razloga smo se i odlučili da prva tema koju će naši glumci obrađivati bude iz *Biblije*. Ukoliko bi sekcija zaživjela, kasnije bismo

stavili na scenu i neka djela **Isidora Ise Velikanovića** kao i drugih pisaca, pjesnika, esejista. Bili bismo sretni kada bi sekcija zaživjela, iako smo svjesni da je svaki početak težak, napose što nas ima malo. Zato smo prinuđeni osloniti se na jedan dio glumačkog ansambla Amaterskog kazališta *Branislav Nušić* iz Šida, pa se iskreno nadam da ćemo uz njihovu pomoć uspjeti ostvariti našu zamisao da ova sekcija zaživi«, istaknuo je predsjednik HKD *Šid* **Josip Pavlović**.

Suradnja HKD-a *Šid* s Amaterskim kazalištem *Branislav Nušić* traje od samog osnutka društva. Kako ističe redatelj kazališta u Šidu **Cvetin Aničić**, kazalište u Šidu otvoreno je za suradnju sa svima, jer, kako kaže, samo zajedno se može opstati, a ujedno se na taj način, pruža prilika da se ljudi međusobno upoznaju kroz rad. Tema scensog prikaza koji će gledatelji moći pogledati u povodu obilježavanja crkvenog goda župe Srca Isusovog i obljetnice HKD-a *Šid* bit će *Raspeće Isusovo*:

Gakova. Danas pripada podunavskom arhiprezbiteratu, a somborskom dekanatu. Crkva je duga 27,5 m, široka 11,25 m, lađa iznutra 10 m, a toranj je visok 35 m, obnavljana je 1930. a posljednji puta 1989. Matice se vode od 1786. Podaci navode da je rimokatolička župa postojala na teritoriju Ridice još u XII. (XIII.) stoljeću, imala je čak i crkvu, ali je najezdom Tatara i Turaka ona nestala i gubi joj se trag. To je tako trajalo sve do 1804. kada je rimokatolička župa ponovno osnovana. Njezino osnivanje zahvaljuje se vlastelinu **Imri Kovácsu**, koji je Ridicu dobio u posjed. Prvo je 1801. izgradio kaštel, a u neposrednoj blizini i crkvu. Crkva je kasnije neznatno promijenila izgled, jer je 1875. kaločki nadbiskup, da bi pored porodice Kovács dobio dio patronata, financirao izgradnju novog tornja i dogradnju zidova u visini od jednog metra. Unutrašnjost crkve oslikana je 1927. godine. Interijer krase lijepi kipovi svete Male Terezije, Sv. Barbare, sv. Josipa, Srca Isusovog, Majke Božje, veliki monumentalni korpus s prizorom Kalvarije, predivna trodimenzionalna stajališta križnog puta i centralna slika na oltaru Uzašašća Gospodinovog. Posjeduje dva bona oltara. Crkva je u protekloj godini dva puta uzastopce bila na meti razbojnika.

Željko Zelić

Foto: **Ivan Horvat**

»Odlučili smo se da tema scenskog prikaza bude centralni dio *Biblije Raspeće Isusovo*, koje je po meni, jedna teška metafora svih nas. To je zaista upečatljiv dio Biblije u kojem je ispoljeno svo to ljudsko zlo, zvjersko u čovjeku. To je jedna zaista teška scenska slika koju ćemo mi pokušati prikazati, a opet se potruditi natjerati gledatelje da se zapitaju i da se preispitaju i da poslije predstave ne izađu ravnodušni«, istaknuo je Cvetin Aničić, dodajući da će se suradnja sa HKD-om *Šid* nastaviti i ubuduće i da će se scenski prikaz nakon premijernog prikazivanja u povodu obilježavanja crkvenog goda 3. lipnja predstaviti i u gradovima Srbije i Hrvatske.

S. Darabašić

Piše: dipl. theol. **Ana Hodak**

Na dan Pedesetnice Isus je ispunio svoje obećanje i poslao apostolima Duha Svetog. Taj dan označava rađanje Crkve, novog Božjeg naroda, u kojem će Duh sve do danas biti prisutan. Od tog dana pa do svršetka svijeta Duh Sveti će voditi Crkvu. Svatko od nas je po krštenju primljen u taj Božji narod, a po sakramentu potvrde primio puninu darova Duha Svetog, kao apostoli na dan Pedesetnice. Stoga imamo obvezu, kao prvi kršćani, a kasnije i toliki sveti ljudi u povijesti Crkve, surađivati s tim istim Duhom, razvijati darove koje nam je dao i donositi plodove.

DAR KOJI OBVEZUJE

Svi smo mi, kao članovi Crkve, primili sakramente krštenja i potvrde, sakramente po kojima smo primili Duha Svetoga. Posebno u sakramentu potvrde primili smo puninu njegovih darova, tj. Duh nam se Božji u potpunosti darovao. Ali, taj dar za nas ima obvezujuć karakter, očekuje od nas da po njemu živimo i djelujemo. Dakle, potrebno je otvoriti se daru Duha Svetog. Sveti Pavao nas uči koji to plodovi dara Duha Svetog moraju biti očiti u našem životu: »Plod je pak Duha: ljubav, radost, mir, velikodušnost, uslužnost, dobrotu, vjernost, blagost, uzdržljivost. Protiv tih nema zakona. Koji su Kristovi razapeše tijelo sa strastima i požudama. Ako živimo po Duhu, po Duhu se i ravnaj-

Živjeti s Duhom Svetim

mo« (Gal 5, 22-25). Tako nam Pavao pomaže da lakše uočimo što znači živjeti po tijelu, a što znači živjeti po Duhu. Onaj tko živi po tijelu priznaje samo ono što je tjelesno, tj. materijalno. Ali, materija je prolazna i propadljiva. Ako bismo svoj život usredotočili samo na materijalno, ugodno našem tijelu, onda bi se naša djela očitovala u raspuštenosti, idolopoklonstvu, neprijateljstvu, svađama, ljubomori, sebičnosti, zavisti itd.

Ali, Duh, darovan nam u sakramentu potvrde, obvezuje nas da po njemu živimo. Duh se ne može vidjeti ni opipati, kao ni vrednote koje pred nas stavlja. One se mogu živjeti, ali ne našim vlastitim snagama, nego uz pomoć Duha koji u nama djeluje. Kao oni koji su primili Duha, pozvani smo svjedočiti svoju vjeru. Proces rasta u Božjoj milosti i promicanja plodova Duha Svetog je trajan. Koliko ćemo više biti otvoreni Božjem Duhu koji nam je dan, toliko će više vrednote Duha prožimati naše odnose u obitelji, s prijateljima i svim ljudima koji nas okružuju. Naša je obaveza donositi plodove Duha živeći ljubav, radost, dobrotu, velikodušnost i mir u našoj svakodnevnici.

ŽIVJETI PO DUHU I U DUHU

Pozvani smo biti u Duhu i živjeti po Duhu. Živjeti u Duhu zapravo znači živjeti u Kristu. Takav život znači Božju prisutnost u dubini čovjekova bića. Tu se Bog i čovjek, daleko od svakog pogleda, međusobno prožimaju, a plodovi njihovog jedinstva bivaju vidljivi u čovjekovom životu. Život po Duhu podrazumijeva sve oblike života kojima je Duh sveti izvor, pokretač i norma, a to su ljubav

i revnovanje oko darova Duha. Darovi koje čovjek tako prima zahtijevaju od njega da bude otvoren za Boga i za drugog čovjeka. Tako se silom i snagom Duha ostvaruje zajedništvo s Bogom i s ljudima.

Kako je djelovao u životima apostola i prvih kršćana, Duh sveti tako želi djelovati i u našim životima, ali mu mi to moramo dopustiti. Mi smo nastavljači svega onoga što se dogodilo na dan Pedesetnice, jer svi smo mi Isusovi učenici, te je i nama darovan isti Duh. Ali, mi se, poput prvih kršćana, Duhu Svetom moramo otvoriti i moliti ga da u nama postanu djelotvorni njegovi darovi. Ako to iskreno molimo, Duh će nas i uslišiti. Može nam se nekad činiti da nismo sposobni za njega svjedočiti, no on sam će nam tada pomoći. Sve što su apostoli navijestili, govorili su po nadahnuću Duha Svetog. Postoje brojni darovi u nama, koje smo već primili, ali su negdje zakopani i neupotrijebljeni. Sveti Pavao kaže: »Raspiruj milosni dar Božji koji je u tebi po polaganju mojih ruku« (2 Tim 1, 6). U vremenu između Uzašašća i Pedesetice Isusovi učenici su, žarko moleći, iščekivali ispunjenje obećanja i silazak Duha Svetog. Po uzoru na njih trebamo i sami moliti Duha, budući da smo ga već primili, da njegovo djelovanje postane vidljivo u našim životima. Da bi Duh mogao odgovoriti na našu molitvu moramo otvoriti svoja srca i spremno prihvatiti njegove poticaje. Uzor u tome mogu nam biti mnogi sveci naše Crkve, kroz čije živote je djelovanje Duha Svetog bilo tako snažno i vidljivo. U svakom od nas Duh strpljivo čeka pristanak i želju da u nama i po nama počne djelovati.

MINI INTERVJU: ANA MILIČIĆ, KUĆANICA, SONTA

Ljubav prema tradiciji jača od bolesti

Ana Miličić (75), rođena Sončanka, žena je odana bogatoj etnološkoj zaostavštini svojega sela. Članica je KPZH-a Šokadija od njezina osnutka. Bila je aktivna u etnološkoj, folklornoj i dramskoj sekciji, te u pjevačkom zboru, sve do gubitka dragocjenog zdravlja. Poslije medicinske sanacije, teška srca je rad u Šokadiji ograničila na aktivnosti u etnološkoj sekciji.

I pored ozbiljnih zdravstvenih problema ostali ste vjerni svojoj Šokadiji. Zbog čega i do kada?

Odrasla sam u konzervativnoj, katoličkoj obitelji, u kojoj su oduvijek štovane istinske ljudske i tradicijske vrijednosti. Od mladih dana sklona sam ručnim radovima, a vremenom sam se specijalizirala za izradu šokačkih narodnih nošnji. Osnutkom KPZH-a Šokadija osjetila sam zov predaka, osjetila sam da je to nešto što pripada meni i čemu ja pripadam. Kroz godine djelovanja u Udruzi doživjela sam puno lijepoga, svi smo radili punim srcem i bili smo ponosni na ono što radimo. Nažalost, loše zdravlje me je odvojilo od folklorne i dramske sekcije, ne podnosim više tolike napore. No, posve sam se posvetila radu u etnološkoj sekciji i bit ću aktivna dok je snage u meni.

Kako kažu ostale članice etnološke sekcije, danas podučavate mlađe radu na rekonstrukciji i izradi starinskih šokačkih nošnji. S kakvim uspjehom?

Prije svega, moram reći da je sve manje žena koje umiju izraditi više vrsta naše narodne nošnje, a sve su već u poodmakloj dobi. Pitam se što će biti kad i mi biološki nestanemo? Pa eto, upravo zbog toga smo u okviru naše sekcije i pojačali aktivnosti na izradi nošnji. No, ne žurimo, ne preskačemo. Radimo onako kako su nas učile naše bake. Trenutačno izrađujemo suvenire namijenjene prodaji u Šokadijinoj etno kući – lutke u narodnim nošnjama. Dobro nam ide, a kad mlađe žene dobro svladaju izradu ovih minijturnih nošnji, lakše će naučiti i poslove na izradi pravih, jer postupak je isti.

Supruga ste, majka, baka i prabaka, a veći dio obitelji vam je vani. Koliko ih često vidate?

Suprug Ivan i ja smo jedini ostali u Sonti, ostali dio obitelji je u Hrvatskoj i u Austriji. Za sada možemo sami, a vidamo se često. Djeca nas redovito obilaze, a često smo i mi kod njih. Kao dobra majka, baka i prabaka, narodne nošnje sam izradila svima, neka imaju, neka ih uvijek sjećaju i na mene i na Šokadiju i na selo iz kojega potiču!.

Ivan Andrašić

IGRA

Jungle Speed

POVIJEST: Jungle speed je izmišljen prije otprilike 3000 godina u tropskoj Spidopotamiji, a izmislilo ga je pleme Aboulubu. Pleme Aboulubu je biralo svoje poglavice tradicionalnom igrom koja se igrala s lišćem eukaliptusa. Ova igra je prenašana tajno sa generacije na generaciju, dok nije došla do Toma i Yakoa, posljednjih nasljednika Aboulubu plemena, i oni su odlučili da je otkriju svijetu.

ZAKON DŽUNGLE: Cilj igre je biti prvi igrač koji će se riješiti svih karata i tako biti proglašen poglavicom Aboulubua.

PRIPREME: Svih 80 karata se podijeli licem prema dolje jednako (koliko je moguće) svakome igraču, tako da svaki igrač ima svoj špil. Igrači to ne gledaju da bi sačuvali tajnost ceremonije. Totem se stavlja u sredinu između igrača i svi se trebaju nakloniti s poštovanjem prema njemu.

ABOULUBU DIJALEKT: Kroz ova pravila koristimo sljedeće izraze:

1. Špil – opisuje hrpu karata okrenuta licem dolje ispred svakog grača
2. Odbačene karte – hrpa karata okrenuta licem gore ispred svakog igrača
3. Ulog – hrpa karata okrenuta licem gore ispod totema
4. Dvoboj – natjecanje brzine između dva ili više igrača

IGRA POČINJE: Kada dođe na red, počevši od djelatelja, svaki igrač okreće kartu sa vrha svog špila i stavlja je licem gore na svoju hrpu odbačenih karata. Karte se okreću prema drugim igračima (tako da ne bismo vidjeli prije drugih simbol na karti), kao što pokazuje primjer. Igra napreduje u smjeru kazaljke na satu. Igrač smije koristiti samo jednu ruku za okretanje karata i hvatanje totema. Na drugu ruku je najbolje sjesti kako je nebi zloupotrijebili.

DVOBOJ: Kada dvoje ljudi otkriju karte sa istim simbolom na njima (bez obzira na boju), nastupa dvoboj. Igrač koji prvi uhvati totem pobjeđuje u dvoboju. Ostali igrači ne sudjeluju. Igrač koji je izgubio dvoboj mora uzeti svoje i protivnikove odbačene karte, kao i karte uloga ispod totema, te ih staviti licem dolje na dno svog špila. Igra se tada nastavlja počevši od onog koji je izgubio dvoboj. Ponekad kada se otkrije specijalna karta, u dvoboju može sudjelovati više igrača. Kao i prije, igrač koji prvi uhvati totem je pobjednik. Tada svaki igrač svoje karte vraća sebi u špil, a pobjednik svoje karte raspodijeli među gubitnicima kako mu je milo.

Dvoboji mogu početi bilo kada ako su vidljive dvije karte sa istim simbolom. Budite oprezni!

Neke karte se čine istima, ali su u biti različite u nekom detalju.

Pobijediti u dvoboju je test brzine, ne snage!

Kada nastane rasprava o tome tko je prvi uhvatio totem, nema smisla da se igrači svađaju:

pobjednik je igrač koji ima najviše prstiju u kontaktu sa totemom. U slučaju jednakog broja prstiju, pobjeđuje igrač čija je ruka najniže na totemu. Ako je totem slučajno srušen sa stola, dvoboj se otkazuje, i igra se nastavlja.

TV PREPORUKA

SUBOTA, 14. SVIBNJA – HRT 1 21:00

Eurosong 2016. - finale, prijenos

U finalno natjecanje izravno ulaze zemlje Velike petorke – Francuska, Njemačka, Italija, Španjolska i Ujedinjeno Kraljevstvo, zatim domaćin prijenosa Švedska te pred-

stavnicima 20 zemalja – iz svake polufinalne večeri po 10. Finale 61. Eurosonga pratimo iz Stockholma, iz Ericsson Globen Arene, a voditelji su **Petra Mede**, koja je već

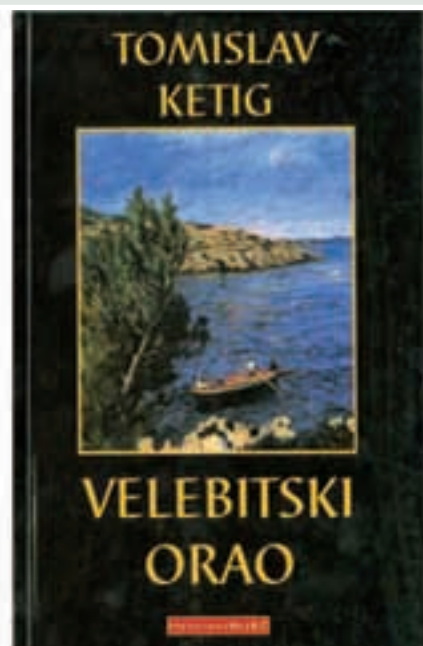
vodila Eurosong 2013., i **Mans Zelmerlöv**, pobjednik prošlogodišnjeg Eurosonga. Komentator TV i radijskog prijenosa je **Duško Ćurlić**. Gledatelji mogu glasovati telefonski, putem SMS-a i/ili službene mobilne aplikacije Eurovision Song Contest - the Official App. Fiksna linija 061 5905 + redni broj pjesme (01-26) SMS s tekstom PJEŠMA + redni broj pjesme (01-26) pošaljite na broj 666999 Poziv 3,75 kn fiksna / 5,06 kn mobilna mreža / SMS 3,72 kn

VRIJEDI PROČITATI

TOMISLAV KETIG

Velebitski orao

»Moja unuka će opet lotići i ja ću ponovno biti sam i star, zarobljen u sjećanja...« Za daleku i veliku zemlju u kojoj žive njegov sin i unuka, gdje je i on neko vrijeme sretno proživio sa suprugom Mirelom, akademik Novosel veli: »Amerika je mnogo bolja od naše predodžbe o njoj«. Došavši u domovinu svoga djeda i oca, dvadeset jednogodišnja Martina, državljanka SAD, Amerikanka s dva podrijetla: očevim hrvatskim i majčinim srpskim, poželjet će upoznati i djeda po majci koji živi u Novom Sadu, posjetiti i majku Doru koja živi u Beogradu, kamo se vratila početkom devedesetih godina. »Ovdje se ne uspijeva« – kazat će joj majka Dora, tijekom susreta što će se zbiti u hladnom ozračju u hotelu Moskva – »ovdje se samo slabije ili bolje preživljava«.

M. Miković

PJESMA ZA DUŠU:

Uhvati ritam Parni valjak

Ne govori ništa, prepusti se,
uhvati ritam
zažmiri i zaželi cijeli svijet,
uhvati ritam
sanjaš o lijepim stvarima
zar ne znaš da su one u nama

Igraj svoju igru, opusti se,
uhvati ritam
nitko nam nista ne može,

uhvati ritam
prije ili kasnije
bit' će svima jasnije

Ref.

Slušaj ljubav kako dolazi
ljubav će nas jednog dana voditi
iz daljine ponekad se čuje glas
strpi se još malo, doći će red na nas

Ti i ja, sunčan dan,
eto razloga za smijeh
misli' svojom glavom ponekad,
nije grijeh
kad bi mene pitali
svi bi stalno plesali

Ref.

IDEMO LI VEČERAS U KAZALIŠTE? (7)

Piše: Milovan Miković

Prepoznata i nova ishodišta

U pokušaju što cjelovitijeg sagledavanja raznovrsnosti i bogatstva prohujalih teatarskih zbivanja, čemu je pridonijelo neizbrojivo mnoštvo kazališnih osobnosti, te pojedinosti vezanih uz njihovo djelovanje i do danas već zaboravljen prinos u nastanku kazališne povijesti ovoga podneblja, dužni smo na ovo podsjetiti, budući da je glede toga od posebnog značaja, sraz mnoštva teatarskih ansambala i urbanih scena.

Već smo spomenuli zagrebačko Hrvatsko narodno kazalište koje dobiva zgradu 1834. Dva desetljeća kasnije 1854. predana je na uporabu zgrada subotičkog kazališta. Somborska teatarska scena ima zgradu počevši od 1882. dočim osiječko Hrvatsko narodno kazalište službeno započinje s radom 1907. godine. Ovomu valja pridodati zapažen prinos Srpskog narodnog pozorišta iz Novog Sada (1861.) čije su gostujuće predstave rado dočekivane u Subotici i Somboru, pa i u Osijeku, »ne bi li se tako postigla umjetnička protuteža njemačkim predstavama« [Antonija Bogner – Šaban, 1997.].

Ovome mirne duše možemo dodati: i ne samo njemačkih nego i mađarskih trupa. I, razumije se, ne toliko samo radi njihova umjetničkog dojma i usmjerenja, već puno više zbog sve izraženije svijesti o traganju za vlastitim poslanjem, na domicilnim nacionalnim scenama, sukladno očekivanju gledateljstva, ali i umjeću kazališnih protagonista.

Uz već spominjana kazališta pokreće se i na desetke manjih provincijalnih, moglo bi se reći mjesnih što scena, što trupa. Također, ne bi se smjelo zaboraviti na učinak desetina pjevačkih

skupina i zborova, od kojih će neke kasnije izrasti u respektabilne glazbene institucije.

IZIGRANA CARSKA ZABRANA

O tome koliki je značaj pridavan kazalištu u svim slojevima onodobnog poretka, premda s jednom nogom još uvijek u strukturama polufeudalnog društva, svjedoči zavr-

dalje razmatranje, a nakon jedne intervencije barona **Gerlayija** dopustilo je njegovu scensku postavku i javno prikazivanje 15. i 27. rujna. 1812.

Usljedio je, međutim, podnesak jednoga od tajnih carskih agenata, temeljem kojega, navodno, sam suveren **Franjo I.** u pismu upućenom mađarskom kancelaru grofu **Erdödyju** traži zabranu daljeg izvođenja djela **Czerni George**, nakon čega

začkoljica i zabrana, čak naprotiv, scenska povijest o Karađorđu postane nezaobilazno djelo repertoarske ponude, bezmalo svih putujućih trupa iz Ugarske i Erdelja, napose kada komad postane jedna među najunosnijim predstavama, što je izvođačima i te kako bilo od značaja glede dobiti i isplativosti nastupa. [Katalin Káich, 1983; 2010.]

NOVI SCENSKI IZAZOVI

Pomak »u korist djela« nije uslijedio pukim slučajem već predstavlja naznaku promjena, koje i u ovo podneblje neminovno stižu, a to za posljedicu ima i proširenje i obogaćenje repertoarske ponude. U tom kontekstu, tijekom prve polovice XIX. stoljeća Subotičani se prvi put susreću s dva **Shakespeareova** djela – **Kraljem Learom** (21. ožujka 1835.) i **Hamletom** (9. prosinca 1837.) koji im donose pregršt, možda ne toliko novih, koliko izazovnih pitanja namijenjenih gledateljstvu.

A kako slijedom promjena i s porastom učinkovitosti traženja odgovora na sve složeniju društvenu zbilju, koja prethodi nadolazećim revolucionarnim komešanjima u Europi (1848.) – tako će i kazališna scena postati osjetljivija, pa i ona podložna novim idejama. Folklorne i školske predstave, a postupno i putujuće trupe padaju u zasjenak. Ipak, njihov značaj nije zanemariv napose kada se ima na umu da su za nebrojenih gostovanja ustrajno otvarale prostor za posve novo poprište u formatiranju kulture grada – uspostavu sustava koji prati kazališno djelovanje i nastanak infrastrukture na koju se oslanja, što općenito postaje nezaobilaznim urbanim aspektom uljudbe¹.

William Shakespeare

zlama nastala tijekom izvođenje dramskog djela **Cserni György (Karađorđe)** što ga je (1812.) napisao poznati glumac, kazališni pisac i direktor **István Balog**, te ga je prema običaju svoga vremena uputio na odobrenje budimskom cenzoru **Madarassyju**, budući da prema jednoj dvorskoj naredbi (iz 1808.) nije bilo dopušteno tiskati i na scenu postavljati djela s tematikom iz srpskog ustanka.

Očito se uzdržavajući postupanja u duhu ove represivne odluke domišljati Madarassy prosljedi tekst Namjesničkom vijeću, s popratnom pripomenom; kako on, osobno, djelo ne smatra društveno opasnim, budući da ono ne sadrži išta što već otprije nije bilo poznato, pa i u tisku već objelodanjeno. Namjesničko vijeće ovaj tekst nije ni poslalo u Beč na

su vlasti konfiscirale rukopis komada i već tiskane plakate iz kojih je vidljivo da je treća izvedba trebala biti 12. studenoga, ali do toga nije došlo – tad je naprećac postavljeno neko drugo djelo. Unatoč izričite carske zabrane ovaj je komad, međutim, sve češće igran, isprve u perifernim provincijskim kazalištima, a kasnije i u Somboru, Subotici i drugdje, a kada ga, u Novom Sadu, u prijevodu, izvodi trupa **Joakima Vujića**, iz Namjesničkog vijeća žurno uslijedi službeni upit – je li to bio izvođen onaj zabranjeni Balogov tekst?

No, kako su se opće prilike postupno mijenjale, pogotovu tijekom dvadesetih i tridesetih godina XIX. stoljeća, tako ni Balogova drama o Karađorđu nije više bila predmetom javne sablazni i zakulisnih dvorskih

¹ Hrvatska riječ, 13. svibnja 2016.

Na fotografiji je muško dijete rođeno 1949. u Sonti. Ime i prezime su poznati autoru priče o ovoj fotografiji. Od ranoga djetinjstva djeca su u Sonti učena molitvama i vjeri i vođena u crkvu. Po sjećanju osoba iz bližeg okruženja djeteta, fotografija je nastala po izlasku iz crkve. Fotografi su obično iščekivali vjernike iz crkve i nudili svoje usluge. Iza crkve se oduvijek prostirala lijepa *bašča*, te je ambijent bio kao stvoren za fotografiju.

PRIGODNO FOTOGRAFIRANJE

Dite, tako su Šokci Hrvati u Sonti govorili za muško dijete (žensko dijete su imenovali *cura*), je obučeno u haljinicu, *šošu*, koju su u tom uzrastu nosila i muška i ženska djeca. *Šoša* je bila vrlo funkcionalna iz praktičkih razloga. Ova *šoša* je skrojena od tvorničkog materijala, a ranije su žene same tkale materijal za nošnju od pamučnih i konopljinih vlakana bijele boje. Sve do kraja drugoga svjetskoga rata *šošu* su djeca nosila i do pete godine. Dijete u ruci drži krunicu, *patrice*, vjerojatno da se zaigra kako se ne bi plašilo fotografa, jer su se u to vrijeme fotografi sakrivali iza *firange*.

PRVI KORAK

U ovom uzrastu, kada dijete načini prvi korak, prva osoba koja se nađe u blizini, prekriži zemlju ispred djeteta i rukom *prisiče* između njegovih stopala *da odveže uzicu sa kojom su bile do sad noge svezane*. Taj dan je mati pekla pogaču s kvascem ili bez kvasca. Pogača je mogla biti na listove ili samo kao obična lepinja. U to vrijeme nisu bili poznati štednjaci već je svako kućanstvo kruh i kolače peklo u svojoj zidanoj peći od opeke koja se ložila najčešće *ogrizinama*, suhom stabljikom kukuruza s koje je lišće prethodno pojela marva (konji, krave i ovce). Čim je djetetova mati (baš ona je morala mijesiti i peći) izvadila pogaču iz peći, umila ju je mlakom vodom i umotala u *krušni tarak da odane*. Vodica kojom je *umit kruv, pogača i kolači* uvijek se davala djeci u obitelji, pa i odraslima da popiju, *da se ne boju od groma*. Kada je pogača bila spremna za jelo, mati je prekrižila po donjoj kori i prvo dala komadić djetetu zbog koga se i pekla. Onda bi uzela ona koji zalogaj i ostalo podijelila ukućanima. Sve je to praćeno uz prizivanje Božjega blagoslova i riječi zahvale što je dijete prohodalo.

Dok djeca nisu prohodala, po sobi su slobodno puzala, *kocala*, i slobodno istraživala svoju okolinu. Ako su odrasli bili zauzeti poslom, a dijete ih u tome ometalo, bilo je

stavljeno u *stalak*. Stalak je imala skoro svaka kuća jer je i djece bilo mnogo. Bio je napravljen u kućnoj izradi od tvrdog i težeg drveta. Postolje je bila debela, teška daska koja je štitila od prevrtanja i hladnoće. Na sva četiri ugla je bio uglavljen po jedan stubić na koji se postavljala još jedna daska sa otvorom koji je služio za proturanje djeteta. Dijete je skakutalo u mjestu, okretalo se oko sebe s rukicama na gornjoj dasci, zabavljalo promatrajući svoje bližnje, a bilo je osigurano od pada.

OPASIVANJE

U ovom uzrastu se moralo obaviti i *opasivanje*, stavljanje i vezivanje pojasa oko struka, kako muškoj tako i ženskoj djeci. Za opasivanje je valjalo pronaći kakvoga majstora, vjerujući ako dijete *opaše* neki izniman čovjek (majstor) da će i mališa postati

majstor vrijedan Bogu, ocu, majci i svima ljudima. Ako je bilo u pitanju žensko dijete, tražila se *radenica makar i s po sela*. Osoba, koja je znala tkati, presti, molovati, štrikati a po mogućnosti da se znala i moliti od raznoraznih bolesti. Majstor ili radenica su dolazili u dogovoreno vrijeme u kuću djeteta. Mati je obično donosila *šarenu uzicu* kojom je bila vezivana *dunjica* u koju je dijete kao dojenče bilo povijano. Ukoliko se *uzica izasnirala* ili zagubila, svrsi je poslužio bilo kakav pojas. *Šarena uzica* je bila ispletena u više struka od bojene vune. *Opasano* dijete se neko vrijeme igralo *pojasom*, dok mu ne dosadi, a onda se pojas skidao. Majstoru ili *radenice* se nije davala nikakva posebna naknada, osim *aldumaša*. Obično su roditelji sa njima sjedali za *astal*, svatko bi dobio iz *fraklića* rakije ili čašicu vina i posao je bio završen.

Ruža Silađev

ODRŽANO VIII. DRŽAVNO NATJECANJE ČITANJEM DO ZVJEZDA U ČAKOVCU

Uspješan nastup subotičkih osnovaca

Da je čitanje privilegij čovjeka, koji bi trebao biti imperativ i zadovoljstvo, svi već znamo. A da se čitanjem može doći do zvijezda, mnogi vjeruju a samo su neki i ostvarili. Učenici Osnovne škole *Matko Vuković* iz Subotice su upravo pod tim geslom sudjelovali na VIII. Državnom natjecanju u znanju i kreativnosti nazvanom *Čitanjem do zvijezda*, koje je 6. svibnja održano u Čakovcu. Kako je to bilo prvi puta da su na ovom važnom natjecanju imali sudionike iz druge države, organizatori su se složili da je ono sada postalo međudržavno.

Ovoj završnoj provjeri pročitnog prethodila su brojna višemjesečna natjecanja na raznim razinama. Najprije su održana školska, općinska i županijska natjecanja kako bi se samo najbolji iz cijele Hrvatske susreli u Čakovcu na državnom kvizu.

Ekipa Osnovne škole *Matko Vuković* u sastavu: **Martina Buljovčić**, **Katarina Piuković**,

Ivana Imrić i **Ana Mandić**, pod mentorskom »palicom« profesorice **Marte Vargek**, te u pratnji knjižničarke **Bernadice Ivanković** iz Gradske knjižnice Subotica kao suorganizatorice projekta i u društvu **Jasne Vojnić** iz Hrvatskog nacionalnog vijeća su se 5. svibnja uputile na put. Domaćini su im bili Rotary klub grada Preloga kraj Čakovca gdje su bili smješteni. Ovi dobri ljudi pobrinuli su se da učenice sudjeluju na natjecanju osiguravajući im financijsku potporu, ali su im uz to omogućili i tri prekrasna dana u Međimurskoj županiji organizirajući im posjet Muzeju *Croata insulanus* Grada Preloga, knjižnice i čitaonice Grada Preloga, te župne crkve sv. Jakoba, gdje su prisustvovali i svetoj misi.

Prostor na *Hrckovim* stranama je premalen da bi se predstavilo gdje su sve bili i što su radili naši ljubitelji knjige i čitanja. Zato ćemo tekst oplemeniti fotografijama koje uvijek govore više od riječi. Za kraj ćemo dodati i to da

je nastup učenica Osnovne škole *Matko Vuković* na natjecanju bio zadovoljavajući, te da je dogovoreno da će Gradska knjižnica Subotica ubuduće organizirati prednatjecanja u svim školama u Subotici i okolici gdje se nastava odvija na hrvatskom jeziku kako

bi svake godine naša zajednica imala predstavnika na ovom važnom državnom natjecanju u Hrvatskoj.

Ostale informacije i fotografije potražite u narednom broju vašeg podlistka *Hrcko*.

Rezultati međunarodnog likovnog natječaja djece hrvatskih iseljenika širom svijeta Iserlohn Rim Molize Zagreb 2016. na temu: Glagoljica.

Dobna skupina od V. do VIII. razreda

IV. mjesto

Luka Saulić, OŠ *Matija Gubec*, Donji Tavankut, VI. razred, mentorica **Larisa Đurić**

Dona Karan, OŠ *Matko Vuković*, Subotica, VI. Razred, mentorica **Dragana Albijanić**

Ivan Skenderović, OŠ *Matija Gubec*, Donji Tavankut, mentorica **Larisa Đurić**

Manuela Stanić, OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica, VIII.razred, mentor **Mirko Molnar**

Mihaela Dulić, OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin, VI. razred, mentor **Marta Vargek**

Dobna skupina od I. do IV. razreda

I. mjesto – 3 nagrade

II. mjesto – 3 nagrade

III. Mjesto – 7 nagrada

IV. mjesto – 28 nagrada

Dobna skupina

od V. do VIII. razreda

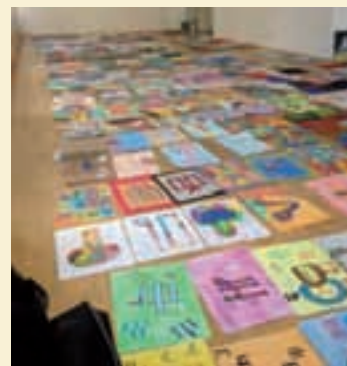
I. mjesto – 3 nagrade

II. mjesto – 4 nagrade

III. mjesto – 8 nagrada

IV. mjesto – 39 nagrada

ukupno – 95 nagrada

USPJEŠNA PREMIJERA PREDSTAVE DJEČJEG DRAMSKOG ODJELA HKC-A *BUNJEVAČKO KOLO*

Posjetite Veliku tvornicu riječi

Ako želite doznati više o predstavi, čitajte u novom broju podlistka *Hrcko* ili još bolje pogledajte ju. Iskreno Vam preporučam.

Predstava će biti ponovno izvedena u utorak, 17. svibnja, u 19.30 sati također u HKC-u *Bunjevačko kolo*. Zbog ograničenog broja sjedala karte po cijeni od 100 dinara potrebno je rezervirati osobno ili pozivom na broj *Bunjevačkog kola* 024/556-898 radnim danima od 9 do 14 sati.

Riječi, ah riječi... što bi bilo kad ih ne bi bilo... što bi bilo kad ih ne bismo mogli rabiti... Eeeee, riječi ponekad koristimo bez razmišljanja i spoznaje kolika je njihova snaga. Njima usrećujemo druge, žalostimo, obrađujemo i povređujemo. Možda je vrijeme da promislimo o svemu tome i o drugim pitanjima koja nama postavlja nova predstava dječjeg dramskog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo*, premijerno izvedena u utorak, 10. svibnja. Predstavu *Velika tvornica riječi* po tekstu istoimene slikovnice **Agnés de Lestrade** dramatizirala je **Nevena Mlinko**, dodajući pjesme znamenitih hrvatskih književnika **Zvonimira Baloga**, **Zlate Kolarić – Kišur** i **Stanislava Femenića** koje je na melodije suvremenih hitova uglazbio **Darko Temunović**.

Tražila se karta više, ali broj sjedala je ograničen jer je publika postavljena na samoj sceni te sudjeluje u predstavi. To ne znači da gledatelji moraju nešto raditi nego se radnja odvija tu među njima pa je ugođaj osobniji, snažniji, drugačiji. Ovaj noviji pristup (iako ga u velikim kazalištima redovito rabe) možda i nije karakterističan za

dječje dramske skupine, ali su se naši glumci sasvim profesionalno snašli. U tome ih je potaknula redateljica predstave **Nevena Mlinko**, koja sa svakom novom predstavom pomjera granice i osuvremenjuje našu kulturnu scenu.

Da bi predstava bila kompletna i ovako uspješna, zaslužna je cijela ekipa. To su najprije same glumice i glumci, njih dvanaestero, mahom osnovaca, koji su također pridonijeli i u samom osmišljavanju predstave: **Ana Vukov**, **Katarina Ivaković Radaković**, **Tereza Kujundžić**, **Martin Vukov**, **Ana Piuković**, **Martina Vojnić Tunić**, **Lucija Vukov**, **Oliver Nagel**, **Una Sušić**, **Nevena Kujundžić**, **Katarina Piuković** i **Jasmina Vukov**.

Glazbu je, kako smo rekli, radio **Darko Temunović**, scenografiju **Kristijan Milanković**, plakat **Marko Konkolj** a kostime (bilo ih je više, jer, kao i u velikom kazalištu, i naši mali glumci su se tijekom predstave presvlačili) potpisuje **Tanja Dulić**. Šivani su kod **Milice Pečerić** iz tvrtke *Miss exclusive*.

Iako su glumci djeca, predstava je namijenjena i odraslima, sadrži i elemente mjuzikla

i sasvim sam sigurna da ćete uživati u njoj. Bogata je porukama, te možda poželite gledati ju ponovno kako biste ih u postpunosti obrađili i pohranili. A napose one koje vas se dojmje. Jer...

Postoje riječi
Nježne tople i blage,
Koje nas usrećuju
Smiruju
I u tuzi tješe.

Postoje riječi
Duhovite, vedre,
lake i lepršave
Od kojih se ljudi
Razblaže i smiješe.

No ima riječi
Teških, tvrdih
Kao kamen.
Padnu i nanesu bol
I ostave na srcu
Ožiljak i znamen.

Flâneuri – susret sutra u 10 sati u Gradskoj knjižnici

Novi susret Čitateljskog kluba za tinejdžere *Flâneuri* je sutra, 14. svibnja (subota), u 10 sati u Gradskoj knjižnici Subotica.

I ovoga puta organizatori najavljuju novu, posve drugačiju temu koja će vas zainteresirati.

**PETAK
13.5.2016.**

06:40 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Vita jela zelen bor
09:28 McLeodove kćeri
10:12 Po otočnom vremenu:
Karipski otok Sveta
Lucija
10:42 Po otočnom vremenu:
Veliki otok
11:12 Riječ i život
11:44 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:24 Talijanska mlada,
telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Normalan život
14:45 Znanstveni krugovi
15:10 Na putu za Timbuktu,
dokumentarni film
16:00 Snivaj zlato moje, serija
16:50 Hrvatska uživo
17:32 HAK - promet info
17:40 Život je lijep
18:10 Manjinski mozaik
18:30 Potrošački kod
19:00 Dnevnik 2
20:05 Život drugih
22:23 Dnevnik 3
22:36 Vijesti iz kulture
22:50 Eurojackpot
23:00 Uvijek kontra
23:50 Babel, američki film
02:07 Don Matteo, serija
03:00 Dr. Oz, talk-show
03:43 Vita jela zelen bor
04:06 Hrvatska uživo
04:48 Život je lijep
05:20 Talijanska mlada,
telenovela
06:03 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
08:58 Ekstremne životinje
09:26 Priče i legende iz
podmorja
09:30 Školski sat: Shakespeare
je kriv za sve
10:00 Čarobna ploča -
Širimo vidike
10:12 Ton i ton: Tri glasa i
jedan majstor
10:30 Častokaj, dokumentarni
film
11:12 Čarolija
12:07 Škola kuhanja
Marthe Stewart
12:34 Don Matteo, serija
13:34 Smrtonosna
opsjednutost, film

14:59 Svijet vrtlara
15:30 Veterinarske priče
16:00 Regionalni dnevnik
16:41 Kamo na vikend?
II - Srijem i Slavonija
16:48 Zadar Life World Run -
sportska reportaža
17:16 Luda kuća,
humoristična serija
18:02 Seoska gozba: Nova Ves
Petrijanečka kraj
Varaždina
18:52 Naši i vaši,
humoristična serija
19:29 Glas naroda,
humoristična serija
20:03 Lov: Na brisanom
prostoru,
dokumentarna serija
20:55 Vrijeme na Drugom
21:02 Umorstva u Midsomeru,
serija
22:44 Vera, serija
00:18 Magazin Noć velikih
borbi
00:44 Noć velikih borbi,
snimka
02:14 Zadar Life World Run -
sportska reportaža
02:39 Noćni glazbeni program
- Spotovi
05:00 Noćni glazbeni program
- Koncerti i Festivali iz
arhiva HRT-a

05:20 RTL Danas,
informativna emisija
06:00 Sve u šest, magazin
06:30 Lego Star Wars: Droids,
animirana serija
07:00 Svemoguća Kim,
animirana serija
08:10 Bibin svijet,
humoristična serija
08:50 Bibin svijet,
humoristična serija
09:45 Zvonili ste, milorde?,
humoristična serija
11:05 'Allo, 'allo!,
humoristična serija
11:45 'Allo, 'allo!,
humoristična serija
12:25 Big Brother, reality show
13:25 Andrija i Anđelka,
humoristična serija
14:00 Andrija i Anđelka,
humoristična serija
14:35 Tri, dva, jedan - kuhaj! -
nova sezona, kulinarski
show
16:30 RTL Vijesti,
informativna emisija
17:00 Big Brother magazin,
show
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas, informativna
emisija
19:10 RTL Vrijeme,
informativna emisija

19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Sanctum, igrani film,
avanturistički
22:00 Big Brother, reality
show uživo
00:15 Specijalna jedinica, film
02:05 RTL Danas,
informativna emisija
02:50 Kraj programa

**SUBOTA
14.5.2016.**

06:54 TV kalendar
07:04 Klasika mundi: Leonidas
Kavakos i Berlinska
filharmonija
09:09 Duhovni izazovi
09:41 Prizma - multinacional
ni magazin
10:28 Kućni ljubimci
11:00 Uvijek kontra, talk-show
11:47 TV kalendar
11:58 Bleiburg: misa, prijenos
14:50 Dnevnik 1
15:15 Život drugih,
njemački film
17:26 TV kalendar
17:36 HAK - promet info
17:45 Lijepom našom:
Sv. Juraj na bregu
20:03 Otkrivamo: ABBA,
glazbeno-dokumentarni
film
20:47 Nina Kraljić
21:00 Eurosong 2016. - finale
00:35 Dnevnik 3
00:50 Vijesti iz kulture
01:03 Vrijeme
01:09 Dim revolvera, američki
film - Kinoteka
02:24 Reprizni program
03:28 Duhovni izazovi
03:58 Veterani mira
04:43 Prizma - multinacional
ni magazin
05:28 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
08:10 Juhuhu
09:30 Kućni ljubimci
Marca Morronea
10:00 Umorstva u Midsomeru
11:45 Roditelji i djeca
12:30 Hestonova odlična
britanska jela
13:20 Village Folk
13:40 Moja glavna uloga, film
15:10 Vrtini snovi,
dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:33 Emma, serija - Ciklus
romantičnih drama:
Jane Austen
17:30 Vrtlara ,

dokumentarna serija
18:05 Rukomet - finale
Kupa Hrvatske
19:57 Kratki dokumentarni
film
20:05 Čuda života: Širenje
svemira, dokumentarna
serija
20:58 Simpsoni, serija
21:25 Vrijeme na Drugom
21:30 Graham Norton i gosti,
talk-show
22:25 Sigurna kuća, serija
23:20 Vladarica, serija
00:10 Reading, Writing and
Romance - američki
film
01:35 Noćni glazbeni program
- Spotovi
05:00 Noćni glazbeni program
- Koncerti i Festivali iz
arhiva HRT-a

05:05 RTL Danas,
informativna emisija
05:50 Mala sirena,
serija
06:15 Lego Ninjago
07:15 Svemoguća Kim,
animirana serija
08:30 Bibin svijet,
humoristična serija
09:00 Bibin svijet,
humoristična serija
TV prodaja
09:40 Babybonus
10:25 Criss Angel: Kralj Iluzije,
zabavna emisija
11:20 Criss Angel: Kralj Iluzije,
zabavna emisija
12:30 Herbie ponovno vozi,
igrani film
TV prodaja
14:15 Ledeno doba 3:
Dinosauri dolaze, igrani
film,
animirani
16:10 Big Brother, reality show
16:30 RTL Vijesti,
informativna emisija
16:40 Big Brother, reality show
TV prodaja
18:30 RTL Danas,
informativna emisija
19:10 RTL Vrijeme,
informativna emisija
19:15 Galileo, zabavno-
obrazovna emisija
20:00 Gru na supertajnom
zadatku -
TV premijera,
igrani film, animirani
22:00 Big Brother, reality show
22:30 Plan B, igrani film,
romantična komedija
00:45 Dvostruka osveta,
igrani film, akcijski triler
02:50 Astro show,
emisija uživo
03:50 RTL Danas,
informativna emisija RTL

**NEDJELJA
15.5.2016.**

06:15 TV kalendar
06:28 Lijepom našom:
Sv. Juraj na bregu
07:43 Priče se događaju noću,
američki film -
Zlatna kinoteka
09:20 Pozitivno
09:50 Portret Crkve i mjesta:
Željezo
10:00 Željezo - Gradišće:
Misa, prijenos
11:30 Biblija
11:42 TV kalendar
12:00 Dnevnik
12:21 HAK - promet info
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Labirint
15:45 Mir i dobro
16:10 Gospodin Selfridge
16:55 HAK - promet info
17:00 Dan HRT-a, prijenos
svečane akademije iz
KD V. Lisinski
18:10 Vremeplov:
Lijepom našom
19:00 Dnevnik 2
20:05 HRT u Domovinskom
ratu, dokumentarni film
21:00 Svi za Vukovar -
donacijski koncert za
vukovarski Vodotoranj,
prijenos
23:35 Dnevnik 3
23:50 Vijesti iz kulture
00:10 Gospodin Selfridge
01:00 Nedjeljom u dva
02:00 Priče se događaju noću,
američki film - Zlatna
kinoteka
03:35 Znanstveni krugovi
04:00 Skica za portret
04:20 Mir i dobro
04:45 Plodovi zemlje
05:35 Rijeka: More
06:05 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
09:25 Andyjeve divlje
pustolovine,
dokumentarno-igrana
serija
09:59 Detektiv Murdoch
10:49 Istrage gospođice Fisher
11:46 Teenozoik
12:13 Nećemo reći mlađenki
13:18 Dobar, bolji, najbolji ...
kroz ušicu igle
14:25 Prevrtljivi duhovi,
njemački film
16:02 TV vremeplov -
Zabavni program

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

*** INOZEMSTVO**

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUHRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

17:17 Bit će kako ja hoću
17:50 Rukomet - finale
Kupa Hrvatske
19:40 A sada, pjesma
20:05 Poirot, serija
21:38 Vrijeme na Drugom
21:47 Anthony Bourdain:
Upoznavanje
nepoznatog
22:47 Istrage gospođice Fisher
23:37 Pa to je fantastično!,
humoristična serija
00:07 Pad leta 29
01:07 Noćni glazbeni
program - Spotovi
05:00 Noćni glazbeni
program - Koncerti

05:05 RTL Danas
05:50 Mala sirena
06:15 Lego Ninjago
07:15 Svemoguća Kim,
animirana serija
08:30 Bibin svijet
10:00 Američka priča 2:
Miš na Divljem zapadu,
film
11:50 Beethoven, igrani film,
obiteljska komedija
13:35 Gulliverova putovanja,
igrani film, fantastični/
komedija
15:15 Gru na supertajnom
zadatku, igrani film
16:30 RTL Vijesti
16:40 Gru na supertajnom
zadatku, igrani film
17:20 10 najvećih diva
Hrvatske, zabavna
emisija
18:30 RTL Danas
19:15 Galileo, zabavno-obra
zovna emisija
20:00 Riddick - TV premijera,
igrani film, znanstveno-
fantastični/ akcijski
22:30 Big Brother, reality show
23:35 Pročišćenje -
TV premijera, igrani
film, horor
01:15 Plan B, igrani film,
romantična komedija
03:25 Astro show, emisija uživo
04:25 RTL Danas

PONEDJELJAK 16.5.2016.

06:39 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Vita jela zelen bor
09:27 McLeodove kćeri
10:20 Plodovi zemlje
11:12 Treća dob
11:44 TV kalendar

12:00 Dnevnik 1
12:24 Talijanska mlada
13:15 Dr. Oz, talk-show
14:00 Društvena mreža -
medicina
15:10 Jezik za svakoga
15:15 TV kalendar
15:27 Eko zona
15:52 HRT u Domovinskom
ratu, dokumentarni film
16:50 Hrvatska uživo
17:32 HAK - promet info
17:40 Život je lijep
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:00 Republika,
dokumentarna serija
20:55 Mjesto koje zovem dom,
serija
21:44 Otvoreno
22:34 Dnevnik 3
22:49 Vijesti iz kulture
23:07 Po otočnom vremenu:
Capri
23:37 Po otočnom vreme-
nu: Lofoti i Island - otoci u
Arktičkom oceanu
00:09 Udovac, serija
00:54 Don Matteo, serija
01:46 Otvoreno
02:31 Dr. Oz, talk-show
03:14 Hrvatska uživo
03:56 Život je lijep
04:52 Talijanska mlada
05:35 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
09:31 Školski sat: Istra
10:00 Školski program
10:01 Navrh jezika: Ha
10:16 Školski program
10:17 Notica: Marimba
10:32 Školski program
10:33 Zapisano u kostima,
dokumentarna serija
11:05 Poirot, serija
12:40 Don Matteo, serija
13:35 Smrtonosna osveta,
američki film
15:05 Zavolite svoj vrt uz
Alana Titchmarsha
16:00 Regionalni dnevnik
16:43 Magazin LP
17:11 Luda kuća
17:46 Sjećanje na Joška Bojića:
Pustanje svijeta Atacama
18:21 Zapisano u kostima
18:52 Zdravi predah -
smoothie
18:57 Naši i vaši,
19:31 Dva i pol muškarca
19:55 Kratki dokumentarni
film
20:03 Kuhanje u
divljini: Guadeloupe s
Ericom Guerinom,
dokumentarna serija
21:45 Stadion - sportska
emisija

22:50 Fringe - Na rubu, serija
23:40 CSI: Las Vegas, serija
00:25 Magazin LP
00:50 Stadion - sport
01:55 Noćni glazbeni program
- Spotovi
05:00 Noćni glazbeni program
- Koncerti

05:45 RTL Danas
06:30 Sve u šest, magazin
07:00 Mala sirena
07:05 Svemoguća Kim
08:40 Pet na pet, kviz
09:55 10 najvećih diva
Hrvatske, zabavna
emisija
11:10 Bibin svijet,
humoristična serija
12:25 Zvonili ste, milorde?,
humoristična serija
13:25 'Allo, 'allo!,
humoristična serija
14:50 Beethoven, igrani film,
obiteljska komedija
16:30 RTL Vijesti
17:00 Big Brother magazin
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:10 RTL Vrijeme,
informativna emisija
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Tri, dva, jedan - kuhaj! -
nova sezona
22:15 RTL Direkt,
informativna emisija
22:40 Big Brother, reality show
23:45 Andrija i Anđelka,
humoristična serija
00:55 CSI, kriminalistička
serija
02:45 Astro show, emisija uživo
03:45 RTL Danas,
informativna emisija

UTORAK 17.5.2016.

06:39 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:05 Vita jela zelen bor
09:27 McLeodove kćeri
10:15 Po otočnom vremenu:
Capri, Ischia i Procida
10:45 Po otočnom vremenu:
Lofoti i Island
11:17 Glas domovine 25'
11:44 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:24 Talijanska mlada,
telenovela
13:15 Dr. Oz (5), talk-show
14:00 Društvena mreža
15:10 Mjesto koje zovem dom
15:55 Republika,
dokumentarna serija

16:50 Hrvatska uživo
17:32 HAK - promet info
17:40 Život je lijep
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:57 Vrijeme
20:06 Što je muškarac bez
brkova, serija
20:52 Mjesto koje zovem dom
21:42 Otvoreno
22:32 Dnevnik 3
22:47 Vijesti iz kulture
23:05 Po otočnom vremenu:
Kanarski otoci
23:35 Po otočnom vremenu:
Mallorca i Menorca
00:07 Udovac, serija
00:52 Don Matteo
01:44 Otvoreno
02:29 Dr. Oz
03:12 Reprizni program
03:37 Hrvatska uživo
04:19 Život je lijep
04:51 Talijanska mlada,
05:34 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
09:27 Priče i legende iz
podmorja,
dokumentarna serija
09:29 Juhuhu junior
09:31 Školski sat:
Čuvari prirode
10:00 Školski program
10:01 Boli glava:
Svemirski kamen
10:17 Ta politika: Predizborna
kampanja
10:33 Zapisano u kostima
11:13 Čarolija
12:05 Škola kuhanja
12:40 Don Matteo
13:35 Zakletva, film
15:05 Zavolite svoj vrt uz
Alana Titchmarsha
16:00 Regionalni dnevnik
16:43 Velikani sporta,
dokumentarna serija
17:11 Luda kuća,
humoristična serija
17:46 Sjećanje na Joška Bojića:
Pustanje svijeta -
Patagonija
18:19 Zapisano u kostima,
dokumentarna serija
18:50 Naši i vaši
19:31 Večernja škola
20:08 Dva drevna susjeda:
Schwarzwald - divljina s pogle-
dom
21:05 Riba zvana Wanda, film
22:50 Magazin EURO 2016.
23:21 Fringe - Na rubu
00:06 CSI: Las Vegas
00:51 Velikani sporta
01:16 Noćni glazbeni program

05:30 RTL Danas,
06:15 Sve u šest, magazin
06:45 Lego Ninjago
07:15 Svemoguća Kim
08:30 Pet na pet, kviz
09:45 Bibin svijet
10:20 Bibin svijet
11:10 Zvonili ste, milorde?
12:10 'Allo, 'allo!
12:50 'Allo, 'allo!
13:25 Andrija i Anđelka
14:35 Tri, dva, jedan - kuhaj! -
nova sezona
16:30 RTL Vijesti
17:00 Big Brother magazin
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas,
informativna emisija
19:10 RTL Vrijeme,
informativna emisija
19:15 Pet na pet, kviz
22:15 RTL Direkt,
informativna emisija
22:40 Big Brother, reality show
23:45 Andrija i Anđelka,
humoristična serija
00:15 Andrija i Anđelka,
humoristična serija
00:55 CSI, kriminalistička
serija
02:45 Astro show, emisija uživo
03:45 RTL Danas

SRIJEDA 18.5.2016.

06:39 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Vita jela zelen bor
09:29 McLeodove kćeri, serija
10:15 Po otočnom vremenu:
Kanarski otoci
10:45 Po otočnom vremenu:
Mallorca i Menorca
11:17 Eko zona 25'
11:44 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:24 Talijanska mlada,
telenovela
13:15 Dr. Oz, talk-show
14:00 Društvena mreža
15:10 Mjesto koje zovem dom
16:00 Što je muškarac bez
brkova, serija
16:50 Hrvatska uživo
17:32 HAK - promet info
17:40 Život je lijep
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:06 Što je muškarac bez
brkova, serija
20:52 Mjesto koje zovem dom
21:42 Otvoreno
22:32 Dnevnik 3
22:47 Vijesti iz kulture

23:05 Gradovi uz more, dokumentarna serija
 23:59 Udovac, serija
 00:44 Don Matteo, serija
 01:36 Otvoreno
 02:21 Dr. Oz, talk-show
 03:04 Vita jela zelen bor
 03:24 Hrvatska uživo
 04:06 Život je lijep
 04:38 Reprizni program
 05:03 Talijanska mlada, telenovela
 05:46 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 08:58 Ekstremne životinje: Razmetljivci
 09:26 Juhuhu junior
 09:27 Priče i legende iz podmorja
 09:31 Školski sat: Kaj ak' hoću kakak
 10:01 Kratki spoj: Rudarstvo
 10:17 Ciak junior: U moru nema ribe
 10:32 Školski program
 10:35 Zapisano u kostima
 11:05 Kratki dokumentarni film
 11:15 Čarolija, serija
 12:05 Škola kuhanja
 12:40 Don Matteo, serija
 13:35 I dive ubijaju, zar ne?
 15:05 Zavolite svoj vrt
 16:43 Magazin EL
 17:11 Luda kuća
 17:46 Sjećanje na Joška Bojića
 18:23 Zapisano u kostima, dokumentarna serija

19:00 London: EP u plivanju
 20:05 Nogomet, EL - finale
 20:45 Nogomet, EL - finale, prijenos
 22:35 Nogomet, EL - finale - emisija
 23:15 Fringe - Na rubu, serija
 00:00 CSI: Las Vegas, serija
 00:45 Magazin EL
 01:10 Noćni glazbeni program - Spotovi

05.30 RTL Danas
 06.15 Sve u šest, magazin
 06.45 Lego Ninjago
 07.15 Svemoguća Kim
 08.30 Pet na pet, kviz
 09.45 Bibin svijet
 11.10 Zvonili ste, milorde?
 12.10 'Allo, 'allo!
 12.50 'Allo, 'allo!
 13.25 Andrija i Anđelka
 14.00 Andrija i Anđelka
 14.35 Tri, dva, jedan - kuhaj!
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Big Brother magazin
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.10 RTL Vrijeme
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!
 22.15 RTL Direkt
 22.40 Big Brother, reality show
 23.45 Andrija i Anđelka
 00.15 Andrija i Anđelka
 00.55 CSI, kriminalistička serija
 01.50 CSI, kriminalistička serija
 02.45 Astro show, emisija uživo
 03.45 RTL Danas

ČETVRTAK 19.5.2016.

06:39 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:05 Vita jela zelen bor
 09:27 McLeodove kćeri
 10:20 Gradovi uz more, dokumentarna serija
 11:14 Kerep na Gacki, emisija pučke i predajne kulture
 11:46 TV kalendar
 12:00 Dnevnik 1
 12:24 Talijanska mlada, telenovela
 13:15 Dr. Oz, talk-show
 14:00 Društvena mreža - znanstveni četvrtak
 15:10 Mjesto koje zovem dom
 16:00 Što je muškarac bez brkova, serija
 16:50 Hrvatska uživo
 17:32 HAK - promet info
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2 (T)
 20:06 Što je muškarac bez brkova, serija
 20:53 Mjesto koje zovem dom, serija
 21:45 Velikani HRT-a: Tko je taj Anton Marti, dokumentarni film
 22:42 Otvoreno
 23:32 Dnevnik 3
 23:47 Vijesti iz kulture
 23:55 Sport

00:00 Vrijeme
 00:03 Gradovi uz more, dokumentarna serija
 00:55 Odvjetnička elita
 01:48 Don Matteo
 02:38 Otvoreno
 03:23 Hrvatska uživo
 04:05 Život je lijep
 04:35 Reprizni program
 04:47 Talijanska mlada, telenovela
 05:30 Biblija
 05:40 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 08:58 Ekstremne životinje: Klub boraca, dokumentarna serija
 09:26 Juhuhu junior
 09:27 Priče i legende
 09:31 Školski sat: Grada tvari
 10:00 Školski program
 10:01 Navrh jezika
 10:16 Školski program
 10:17 Felicijina priča
 10:31 Školski program
 10:32 Zapisano u kostima
 11:15 Čarolija
 12:05 Škola kuhanja
 12:40 Don Matteo
 13:35 Ubojiti SMS-ovi, američki film
 15:05 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsh
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:43 Odbrojanje do Rija, dokumentarna serija
 17:11 Luda kuća, humoristična serija

17:46 Sjećanje na Joška Bojića: Nazovi 112
 18:19 Zapisano u kostima
 19:00 London: EP u plivanju
 20:34 Pod otvorenim nebom
 21:38 Baby Mama, film
 23:26 Fringe - Na rubu, serija
 00:10 CSI: Las Vegas, serija
 00:55 Odbrojanje do Rija
 01:20 Noćni glazbeni program
 05:00 Noćni glazbeni program

05.30 RTL Danas
 06.15 Sve u šest, magazin
 06.45 Lego Ninjago
 07.15 Svemoguća Kim
 08.30 Pet na pet, kviz
 09.45 Bibin svijet
 11.10 Zvonili ste, milorde?
 12.10 'Allo, 'allo!
 13.25 Andrija i Anđelka
 14.35 Tri, dva, jedan - kuhaj
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Big Brother magazin
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!
 22.15 RTL Direkt
 22.40 Big Brother, reality show
 23.45 Andrija i Anđelka
 00.15 Andrija i Anđelka, humoristična serija
 00.55 CSI, kriminalistička serija
 01.50 CSI, kriminalistička serija
 02.45 Astro show, emisija uživo
 03.45 RTL Danas, informativna emisija

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetionik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Motrišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00
 Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov priloga *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18.15 *Vojvođanski tjedan*
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.00 *Vjerska emisija*, duhovna glazba
 • 20.00 Divni novi svijet
 • 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.30 *Putnici kroz vrijeme* emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20.55 Odjava programa

104,4 Mhz

U NEKO LIKO SLIKA

Marijansko pjevanje
na Tekijama

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Kugod i uvijek

Piše: Branko Ivković

Faljnīs, čeljadi moja. Ko velim da vam se najavam danas nisam za poslom baš vrlo. Pravo da vam kažem dosadilo mi i radit. U ovim našim avlijama u Ivković šoru nikad nije dosadno i posla ima uvijek, al mora čovik malo i oduvat, ispružit

noge i puštit pamet na pašu, ako uopšte ima paše za njeg. Da baš borme i nema veli Periša. On je dotrčao čim me vidio na suncu, valjda mislio da glumim gušera posli Đurđevdana pa ko veli kad ne radim ništa da mi malko pripomogne. Dobro je i radio, taki sam niki božem prosti nesvoljan u zadnje vrime kad sam sam; samo niki mislim makar šta, uvati me niko češanje, šta li je. Doduše, imam se i začeg češat, ovi izbori su već prošli, ja i zaboravio za nji a ovi još uvijek divane, svađaje se i privrću škatulje. Ima di su i ponovljeni, a nije skoro niko tio izać po drug put. Ta borme je svit u pravu, jedva se nakanim i jedared a kamol po drukput. Sva srića da kod nas to prođe sve kako Bog zapovida a pobeđi bolji. No naši se nisu, kako čujem, baš Bog zna kako proslavili. Kandar smo »tortari«, znate šta vam je to? Pa ko kadgod kad se svatkovalo svako na svom salašu, onda se za snašom nosila torta, a ti su dolazili kad se svi povraćaju na đuvegijjin salaš i zvali su i tortari. Tako i mi, poslidnji skoro, sad više ne možmo imat ni poslaničku bandu, to su vam oni u koliciji, al smidu se malkoc izljučit i malkoc šapljat drugačije, al samo šapljat, jel ne daj Bože divanit ako onaj s kim si u koliciji čuje štogod da divaniš što mu nije pod zub, onda si nagrajso borme ko Josin zeljov kad skupi jaja u guvnu. Jeto tako smo mi opet bili šapljači za već staru koliciju, a kad si dugo šapljač a ne smiš ništa divanit svit te se odrekne i nema više glasova. Pere se sav nakostrišio: »Pa lipo sam njim divanijo da triba jedared u našoj varoši bit sam a oni ne slušadu«. Niki mi baš smišan, čeljadi. Gledim u njeg, on u onim njegovim masnim šeširu od sto lita, piše na njem reklama »Peščara«: »Av, majkuša mu, moj Pere. Ta, jevo baš su trevili nas slušat, mene, tebe, našeg Josu, Markuša Dronjka i nji još do ujutru možem brojti, ta oni gledaje di su novci, čovče...! Baš nji briga za čitav čopor vaki ko mi, ti još reklamiraš 'Peščaru', a nje nema dvajst godina... Ej, a sve da nas obise za nogavice od čakčira neće istrest ni za dva piva i to isprid dućana. Nego, jesil ti čuo, krenilo je kugod i uvijek od sirotinje, na peci su do sad naplaćivali pečarinu za ove što prodaju starež sa zemlje sto dinara, a sad od prija niki dan dvisto pedest, a uslovi prodaje samo taki: dobiješ komad betona, meter s po, al na zemlji. A stočić, ako bi sidio, poneseš od kuće. Eto, to ti je nova vlast moj Periša, oma po cocijali. Samo čekaj kad nam sad razrižu reštanciju poreza, ima da se češemo i di nas ne svrbi, bar ne uvijek. Neg ded pi tu kafu. Oladila ti se već skroz, pa mi moraš pomoć nagnrit kuruza koji džak, prodo sam u selu jednim na 'crno'. Ajd zbogom, čeljadi, do drug put.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Ništa ni ko prija

Vrime se pravoga prolipšalo, izbiranje prošlo, pa se bać Iva svaki dan uputi jal u špaciranje, jal na biciglanje. Doktori rekli zdravo mu, a ruku na srce i sam vidi da mu tako baš lipo. Ko da više ni toliko jidovan i zatiran ko prija. Zno se on dosta grist ka ne napravi sve što misli da triba, a najviše no što koikaki tražu. Koliko samo put za sokočalom dočekao i pitlove, al sve moralo bit gotovo na vrime. Više ne, što stigne, stigne, što ne, napraviće ka stigne. Zdravlje mu postalo najvažnije, sad istom vidi koliko ni vodijo računa o sebe dok ni obolijo. Vidi i da se, otkako više ni dobroga zdravlja, većina ni što jim stalno tribo, za dram odbila o njega. Prija ga malo-malo, pa zivkali i koišta mu pitali, uvik jim ništa tribalo, pa velu on je tude, pa da ne moru dolazit. Ritko se ko o nji sad i siti pitat di je, šta radi i kako mu je, a ne daj bože i jal mu šta triba. A ne triba mu, zadovoljan sonim što ima. Jedino mu fali legetimacija za doktore, pa puno toga plaća, a da je ima, ne bi moro. A penzija, ako je i dočeka, nek bude kolika bude, njemu i njegove će nuz njeznu platicu bit dosta. Eto, starija će mu vi dana otit u Švapcku, ka se tamo ukalaši, cigurno neće dojt natrag. Samo ako neće kroz koju godinu tamo odvuć i mlađu. Ne bi se začudijo, dosta su jedna za drugom. Njegove ni pravo ka to kaže, al ka se malo bolje proštodira i sama vidi da je tako, da čedu ostat u selu ko dva panja. Taki već ima puno, a kroz koju godinu će ji cigurno bit još više. Ostaće ni što više neće bit za imat dicu, a unučad će jim dolazit na svit u koikakima Švapckama, Amerikama, Avstralijama i ko zna di sve ne u bilomu svitu. Što je najgorje, u poslidnje vrime za dicama stali odlazit i njevi očevi i matere, pa ka dojdju natrag i vidu da vode ništa ni bolje, neg samo težje, budu malo tude, pa ope ko dice. Tako nikoliko put, pa ostanu i zauvik. Do kraj će jim u selu ostat samo ni što nemu ko koga otit. Ostaće i naki ko što su kum Tuna i njegovi. Take sorte ljudi uvik i svud dobro. Nemu ni malo sramote, kakogod vitar dune, znadu se okrenit i primundurit baš nako kako novi gospodari volju i oma uzdra po starima. Eto, tako i sad. Pri nikoliko godina sto nuz ne što gospodaru danas, ko da nanjušijo šta će bit. U njevu partiju stala cila njegova familija i dosta ni što ko njega nauzimlju svašta na viru, najviše slanine i rakije. Oprostijo jim malo duga, malo ji počastijo, pa ji tako uspijo obrlatit da nuž nji stanu i oni. O toga imo dobre asne, jal gospodari nisu gledali kaki su to ljudi, neg koliko ji ima. Bili jako zadovoljni, a i on i njegova ne samo ostali u državne službe, neg i napredovali, pa danas šefuju nima što su kadgoda šefovali njima. On dobijo i diplomu o nikake velike škole, ni moro ništa ni platit, a škulu nit je kad vidijo, nit zna di je. U službu uvuko i obadva diteta i obadve snaje, a ako Bog da, neće žurit ni u penziju dok ne uvuče makar najstarijega unuka. Za druge nek se staru njevi očevi, dotle će vada i oni napredovat.

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

- **Andersen:** Biti rođen u pačjem gnijezdu i nije toliko loše osim kao ste se izlegli iz labudovog jajeta.
- **Kotarbinski:** Antiteza ljubavi nije uvijek mržnja, može to biti i druga ljubav.
- **Bacon:** Vidljive vrline donose ugled, tajne vrline bogatstvo.

KVIZ

Ivan Kozarac

Koje godine i gdje se rodio hrvatski književnik Ivan Kozarac?
 Što je bilo njegovo prvo zaposlenje?
 Kada se razbolio od tuberkuloze?
 Gdje je radio nakon odsluženja vojnog roka?
 Kako se zove jedina knjiga koju je objavio tijekom života?
 A kako njegovo najpoznatije djelo?
 Po čemu se ističu njegovo književno stvaralaštvo?
 Kada i gdje je umro Ivan Kozarac?

Umrro je 16. studenoga 1910. godine u Vinkovcima.
 Po pripovjedanju života Šokadije.
 Duka Begović.
 Slavenska krv.
 U Zagrebu kao poslovođa Nakladnog fonda DHK.
 1903. godine.
 Bio je pisar u odvjetničkom uredu Levina Plemića.
 Rodio se 8. veljače 1885. godine u Vinkovcima.

FOTO KUTAK

Lipota šokaca!

VICEVI

Kaže učiteljica malom Perici:
 - Daj mi primjer jedne slučajnosti.
 Mališan se zamisli, pa odgovori:
 - Moji mama i tata su se vjenčali na isti dan!

Dolazi kupac u zlataru:
 - Htio bih kupiti nešto lijepo jednoj dami.
 Zlatar će:
 - Izvolite birati... a je li to za vašu suprugu ili želite nešto skuplje?

POGLED S TRIBINA

Braća Sinković

Na predstojećim Olimpijskim igrama u Rio de Janeiru jedni od glavnih hrvatskih konkurenata za osvajanje zlatne medalje su braća **Valent** (1988.) i **Martin Sinković** (1989.), veslači dvojca na pariće. Od kada su počeli nastupati u ovoj veslačkoj disciplini, (2014. godina), nanizali su dva naslova svjetskih prvaka (Amsterdam 2014, Aiguebellete 2015), te naslove pobjednika Svjetskog kupa u protekle dvije godine. Prije prelaska u dvojac, veslali su u četvercu na pariće (skupa s **Damirom Martinom** i **Davidom Šainom**) i osvajali među ostalim naslovima zlato na SP-u na Novom Zelandu 2010 i Chungju 2013, srebro na Ol u Londonu 2012 i EP-u u Portugalu 2010.

Uz to njihov svjetski rekord u polufinalnoj utrci SP-a u Amsterdamu 2014. godine (5:59:72) prvi je doseg jednog veslačkog dvojca ispod 6 minuta na stazi dugoj 2 km. Već s tim fantastičnim rezultatom, braća Sinković su osigurala svoje mjesto u povijesti svjetskog veslanja, a što je još sve pred njima.

Posljednji veliki rezultat fantastični hrvatski dvojac ostvario je sredinom travnja pobjedom na Svjetskom veslačkom kupu u talijanskom Vareseu, potvrđujući odličnu formu.

Svi navedeni rezultati plod su višegodišnjeg marljivog i nadasve napornog treninga, tijekom kojeg svakoga dana na jednom treningu preveslaju najmanje 24 km. Uz veslanje tu su i duge dionice trčanja, te vožnje biciklom u kojima se redaju novi kilometri na vodi ili na suhom. Zanimljivo je kako će dionicu razdaljine između Hrvatske i Brazila (9600 km) tijekom priprema za Olimpijadu Valent i Martin pokušati prevaliti na svojim treninzima. Uloženi trud se, nesumnjivo, rezultatima vraća, a hrvatski dvojac braće Sinković već godinama posve zaslužio vlada svjetskim veslanjem.

Osvajanje zlata u Riu trebala bi biti kulminacijska točka njihove bogate sportske karijere.

Za svoje velike sportske zasluge i postignute rezultate nagrađeni su državnim nagradom za sport *Franjo Bučar*, te *Redom Danice Hrvatske* s likom Franje Bučara.

D. P.

NOGOMET

Poraz Hajduka

Pomalo neočekivano je odjeknula gostujuća pobjeda *Intera* protiv *Hajduka* (2:0), unatoč činjenici kako ovaj rezultat nema nikakvog utjecaja na stanje na prvenstvenoj tablici 1. HNL. Oba gola je postigao najbolji strijelac lige Makedonac **Ilija Nesterovski**.

Dinamo pobjednik kupa

Golovima Pjace i Roga nogometaši Dinama svladali su Slaven (2:1) u finalnom susretu hrvatskog nogometnog kupa odigranom na Gradskom stadionu u Osijeku. Uz osvajanje naslova prvaka, ovo je modrima 14. naslov pobjednika kupa i 10. dvostruka kruna.

KOŠARKA

Cedevita bolja od Zadra

Nakon prvog poraza u prošlom kolu od *Cibone*, košarkaši *Cedevite* uvjerljivo su svladali *Zadar* (109:70) u 12. kolu A-1 Lige za prvaka. *Cibona* je slavila protiv *Zagreba* (101:95), *Split* je bio bolji od *GKK Šibenika* (78:65), a *Kvarner 2010* od *Gorice* (88:78). Tablica: *Cedevita* (11-1), *Cibona* (9-3), *Zadar*, *Kvarner 2010*, *Zagreb* (6-6), *Split* (5-7), *Gorica* (4-8), *GKK Šibenik* (1-11)

TENIS

Porazi Karlovića i Ćorića

Oba hrvatska predstavnika na turniru iz Masters serije 1000 u Rimu završila su natjecanje već na samom startu. **Ivo Karlović** je poražen od Latvijca **Gulbisa** (7:6, 2:6, 3:6), dok je **Borna Ćorić** izgubio duel protiv Kazahstanca **Kukuškina** (6:7, 7:5, 4:6).

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rse-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom.
www.apartmani-karasic.com.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Prodaje se trosoban stan od 73 m², dvije terase, renoviran, prijeko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju. Ivan Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodajem kuću u Subotici, Beogradski put 30. Visoka prizemnica sa suhim ulazom. Građena početkom XX. stoljeća za veleposjednike. 4 sobe 114 m², dvorište 5 ari, pomoćne zgrade. Kišni i kopani bunar, štala za konje, podrum, tavan. Za tvrtke, atelje, umjetničke radionice i drugo. Cijena 80 tisuća eura. Tel.: 063 8765 071.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, muške čašure s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marame, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke, muške košulje, sanduk za posteljinu, mesnate svinje 100-150 kg i 5,5 t soje (upotrebljiva i za sjeme). Tel.: 024 532570 ili 060 0532570.

Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marame, pregače, ponjaviceevce, čaršavi, muške čašure i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51 m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Proizivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 064 2498244.

Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićeva naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.

Hitno prodajem mali moto-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

Potrebnici radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369

Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodaje se muška kožna jakna vel: 56 braon boje, nova. Tel.: 064 4618006.

Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetskom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.

Prodajem trodijelni orman – mahagonij, regal iz četiri dijela, dva garderobna i dvije vitrine, kauč, fotelju i dva taburea. Tel.: 024 4561752, 064 3051513.

Prodajem stroj šivanje marke *Bagat* s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.

Prodajem ručno štrikači stroj *Empisal* skoro nov – stolni. Katarina Turkal.

Prodajem poslovni prostor u centru grada cca, 350 m² na tri nivoa. Inf. 069 2887213.

Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.

Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Starija kuća (4 sobe, ručaoa, 2 kupaone, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupaona) se prodaje ili mijenja za Zagreb (stan ili kuća) – centar. Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.

Izdajem apartman *Silver* u Zadru za 2 (+1) osobe s opremljenom kuhinjom i kupaonicom, klimatiziran, TV, Wi-fi. Na raspolaganju je vrt sa sjedećom garniturom i roštiljem. Osiguran parking. Mogućnost dodatnog ležaja ili kuniće. Udaljeno 5 min autom od plaže (Borik) te 10 min od centra grada. U neposrednoj blizini nalazi se nekoliko većih shopping centara. Cijena apartmana iznosi 40 eura/dan. Kontakt HR: Juraj 00385955110573, e-mail: phohnjec.ph@gmail.com, Kontakt SRB: Andrej 0641583637

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi

VAŽI DO 20. 5. 2016.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!
SG
internat

već od
649 din

TIPPNET
SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

NOGOMET

Osiguran ostanak

BEOGRAD – Gostujućom pobjedom protiv *OFK Beograda* (3:1) nogometaši *Spartaka*, dva kola prije kraja natjecanja u doigravanju osigurali su ostanak u Superligi. Subotičani će u narednom kolu gostovati u Novom Pazaru.

Remi s liderom

SUBOTICA – Po jedan gol s obje strane donio je neodlučeni rezultat u duelu *Bačke 1901* protiv gostiju iz *Odžaka* (1:1), vodeće

momčadi prvenstva Srpske lige skupina Vojvodina. U sljedećem, 26. kolu, u subotu 14. svibnja crveno – bijeli gostuju kod *Sloge* u Temerinu.

Poraz Tavankuta

TAVANKUT – Vodeća momčad *Bačke Zone, Bratstvo 1946* iz Prigrevice svladalo je domaći *Tavankut* (3:1) u susretu 25. ligaškog kola. Prilikom za popravni i osvajanje novih bodova Tavankučani će imati u nedjelju 15. svibnja kada gostuju kod *Bačke* u Pačiru.

Poklekli u nastavku

ALEKSA ŠANTIĆ – Nogometaši *Dunava* iz Bačkog Monoštora ubjedljivo su s 4:0 poraženi u 21. kolu Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Kula – Odžaci na gostovanju kod drugoplasiranog *Aleksa Šantića*. Skoro sat vremena gosti su odolijevali velikom pritisku Šantićana, međutim tjelesno spremniji domaćini su u posljednjih pola sata igre pojačali pritisak i napunili im mrežu. U narednom kolu Monoštorci će ugostiti izravnog takmaca za 5. mjesto, ekipu *Partizana* iz Kupusine.

I. A.

RUKOMET

Partizan – Spartak Vojput 26:24

BEOGRAD – Duel dvije momčadi koje pretendiraju na osvajanje jednog od prva dva mjesta u doigravanju za naslov prvaka države, pripao je *Partizanu* (26:24). Ovim porazom rukometaši *Spartak Vojputa* umanjili su svoje šanse za plasmanom koji vodi u natjecanje regionalne SEHA lige.

Novi poraz

SONTA – U utakmici 14. kola TRLS skupina Bačka RK *Sonta* je na svojem parketu poražena od trenutnog lidera, ekipe *Vojput 2* iz Subotice rezultatom 30:36. Sončani su bili nemoćni u prvom poluvremenu, pa su uz 23 primljena, postigli svega 9 pogodaka. Tek poslije odmora iskoristili su opušteniju igru Subotičana i poraz sveli na snošljivih 6 pogodaka razlike. Najviše pogodaka postigli su **M. Mandić** (14) i **Đurasinović** (11). U narednom kolu Sončani će ugostiti ekipu *Graničara* iz Gakova.

Šiđanke protutnjale kroz Sontu

SONTA – U 12. kolu TRLS, skupina Srijem–Južna Bačka, ŽRK *Sonta* je na svojem parketu poražena od prvakinja, ŽRK *Radnički* iz Šida, rezultatom 23:33. Gošće su od samog početka preuzele igru u svoje ruke i sa nekoliko mini serija do poluvremena stekle nedostižnu prednost. U nastavku su Sončanke bile nešto efikasnije, pa je do kraja zabilježen koliko toliko snošljiv poraz. Najefikasnija kod domaćih bila je **Čonka** s 8, a potom **N. Kalanj** s 7, **Danilović** s 3, **Šegrt** s 2, te **Miloš**, **Tančik** i **Janjanin** s po 1 pogotkom. U narednom kolu ŽRK *Sonta* će gostovati u Ruskom Krsturu.

I. A.

ATLETIKA

Drugo mjesto Dijane Šefčić

SENTA – Atletičarka *Spartaka* **Dijana Šefčić** osvojila je drugo mjesto u bacanju kugle na međunarodnom atletskom mitingu u Senti. Njen kulpski kolega **Arpad Šinko** bio je treći u istoj disciplini.

ŠAH

Festival šaha

PALIC – U organizaciji šahovskog kluba *Beatrisa Napuljska* na Velikoj terasi na Paliću održan je Festival šaha. Program je obuhvatao niz manifestacija a sve u cilju promocije šahovske igre. Manifestaciji je priusustvovala **Judit Polgar**, najbolja ženska šahistkinja u povijesti. Organizirana je simultanka na kojoj su **Arpad** i **Kristina Kecskemeti** na 16 tabli snage odmjerili sa Subotičanima. U svečanoj dvorani Velike terase održan je međunarodni turnir za mlade šahiste. U konkurenciji je bilo oko 150 natjecatelja koji su bili podijeljeni u više starosnih kategorija.

DAMIR IVKOV, VRATAR, BAČKI MONOŠTOR

Ne može bez nogometa

Vrata NK *Dunav* iz Bačkog Monoštora, danas člana Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Kula – Odžaci, s velikim uspjehom čuva stasiti dvadesetsedmogodišnjak **Damir Ivkov**.

VRATAR BEZ MANE I STRAHA

Damir Ivkov je za nogometaša poprilično visok. Pravi je gospodar svojega šesnaesterca. Hrabro istrčava na visoke lopte upućene protivničkim napadačima, u skoku je viši od svakog. Hrabrost mu ne nedostaje ni kad nekom od njih treba poletjeti u noge. Za svoju visinu vrlo je brz i okretan, izoštranih refleksa. Obrane su mu više sigurne, no atraktivne.

»Nikada nisam bio parader, uvijek sam težio sa što manje komplikacija prvi doći do lopte u svojem kaznenom prostoru. Mislim da je u tome i sva filozofija dobrih obrana mnogih velikih vratara. Istina, atraktivne parade su potezi koji se dopadaju publici, ali često znaju biti i kontraproduktivne. Za mene je bitnije da opravdam povjerenje trenera i sačuvam mrežu, nego da se bilo kome jednokratno dopadnem. Znam mnoge vratare koji su miljenici publike upravo zbog atraktivnog stila obrana, koji su zaustavili puno neobranjivih šuteva, ali su s druge strane primili i veliki broj pacerskih zgoditaka«, priča Ivkov.

Rijetko koji od dječaka želi biti baš vratar. U svim djetinjim uličnim utakmicama na vrata stane obično dječak koji, u žargonu rečeno, ima dvije lijeve. Ivkov je izuzetak.

»Eto, ima nas i takvih. Nitko me nije smjestio među vratnice zbog toga što nisam bio u stanju igrati nešto drugo. Naprotiv, od početka sam baš želio biti vratar.

Ljubimac navijača, vratar *Dunava* iz Bačkog Monoštora, ljubav prema košarci zamijenio ljubavlju prema nogometu

Ta borba protiv svih, ta volja i želja da sačuvam svoju mrežu, stvaraju kod mene fantastičan osjećaj, adrenalin mi poraste do maksimuma i to je ono što me kroz sve ove godine drži u nogometu«, kaže Ivkov.

NOGOMETU SE OKRENULO SLUČAJNO

Damir Ivkov je, za razliku od većine dječaka iz svojega okruženja, bio prilično ravnodušan prema nogometu. Izdvajao se i svojom visinom, pa je trenirao košarku. Nogometu se okrenuo prilično kasno, kao dvadesetogodišnjak.

»Košarku sam trenirao do svoje 18. godine, a nogomet sam igrao samo rekreativno. Sa svojim društvom sam nastupao na malonogometnim turnirima. Kako nisu imali vratara, stao sam ispred mreže i malo-po malo, pri-

vikavao se na tu ulogu. Nekolicina prijatelja iz te malonogometne ekipe aktivno je igrala za *Dunav*, pa sam i ja popustio njihovim upornim nagovaranjima i otišao na Dolu, kako bih se oprobao i na pravom, velikom nogometu. Redovito treniram od 2009. godine, a na traženje trenera, odmah sam i registriran. Tako je počela moja nogometna priča, koja traje i danas«, kaže Ivkov.

U *Dunavu* nije dugo grijao klupu, tek jednu polusezonu.

»Tadašnji standardni vratar otišao je u inozemstvo, pa sam dobio priliku, objeručke ju prigrabio i eto, sve do danas sam standardna jedinica«, kaže Ivkov.

Poput većine nogometaša i Damir ima svoj uzor.

»Vratarski uzor mi nije nitko od glasovitih veličina. Uzor mi je jedan običan, skroman, ali u duši veliki čovjek, moj trener, moj veliki prijatelj i najbolji vratar kojega

sam ikada upoznao, **Željko Pejak Kurđa**. Legendarna jedinica nogometnih terena somborskog područja, danas je trener vratara *Dunava*. Valjda i zahvaljujući vlastitom dugogodišnjem iskustvu, uvijek me je znao maksimalno motivirati, na svakoj utakmici i danas uspijeva iz mene izvući maksimum. Eto, zahvaljujući njemu opstajem, a nogomet sam istinski zavolio i u njemu ću ostati dok je snage u meni«, kaže Ivkov.

POSAO I BUDUĆNOST

Damir Ivkov je mlad, uposlen čovjek i s te strane ne brine za svoju sutrašnjicu, za svoj kruh. »I s profesionalne strane na neki način imam puno sreće. Radim posao kojega volim. Uposlen sam u poduzeću za prodaju i servisiranje računala, računalne opreme, postavljanje videonadzora i alarmnih sustava. Valjda zahvaljujući ljubavi prema poslu obavljam ga s velikom voljom i lakoćom i nadam se da nikada neću biti prinuđen mijenjati zanimanje«, kaže Ivkov.

U dogleđnoj budućnosti sebe i dalje vidi među vratnicama *Dunava*.

»Povlačenje iz nogometa ne planiram skoro. Mislim da sam sada u punoj snazi, a stekao sam i bogato iskustvo. Kad osjetim da mi netko puše za vrat, to mi je novi motiv za još žesti rad u svrhu održavanja maksimalne forme. No, kad budem osjetio da me je netko od mlađih prevazišao, sam ću mu ustupiti jedinicu *Dunava*. To nikako neće značiti i povlačenje iz nogometa općenito. Vjerujem da će se u klubu naći neka dužnost za mene. Jednostavno, nogomet je moja velika ljubav, ne mogu bez njega, pa ću u ovoj priči ostati zauvijek«, završava priču Damir Ivkov.

Ivan Andrašić

Velika tvornica riječi

